

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Katedralskole

i Aaret 1892.

Viborg.

F. V. Backhausens Bogtrykkeri.

1892.

Indbydelsesskrift

til

Afgangs- og Aarsprøven

i

Viborg Katedralskole

i Aaret 1892.

Viborg.

F. V. Backhausens Bogtrykkeri.

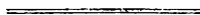
1892.

Indhold.

I.	Slutprøver	Side	1.
II.	Disciplene	—	16.
III.	Arbejdets Ordning	—	25.
IV.	Aarets Arbejde	—	33.
V.	Understøttelsesmidler	—	64.
VI.	Samlinger	—	79.
VII.	Regnskabsvæsen	—	104.
VIII.	Bygninger og Løsøre	—	106.
IX.	Fra Brevbindene og Kopibøgerne	—	109.

•

I. Slutprøver.

Ved Skrivelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 16. Maj f. A. modtog Rektoratet d. 21. s. M. Meddelelse om, hvilke Tider der vare fastsatte til Udarbejdelsen af de skriftlige Arbejder til den forestaaende Afgangsprøve for 6. og Aarsprøve for 4. Kl. samt almindelig Forberedelsesprøve. Og ved Skrivelse fra Prof. Dr. Gertz af 29. s. M. modtog det et Udkast til Fordelingen af de Prøver, hvorved Inspektionen vilde ordne Kontrollen og Censuren, og kom saaledes til Kundskab om, at Prof. Gertz kom til paa Inspektionens Vegne at lede Kontrollen ved Skolerne i Jylland og Fyn. Fremdeles modtog det d. 18. Juni fra Ministeriet en Pakke med Stilcogaver, og endelig d. 9. s. M. fra Undervisningsinspektionen i 3 Aftryk et Skema „over de af denne kontrollerede Eksamina ved de lærde Skoler og tilhørende Realskoler“ i de to ovennævnte Landsdelc. Af dette saaes det, at Prof. Gertz selv vilde medvirke som Dommer ved Prøverne i 6. Kl. i Latin og Græsk og i 4. Kl.'s stud. Afdl. i Latin samt ved Tillægsprøven i Latin og Græsk over henholdsvis 7 og 6 Eksaminander, medens paa Inspektionens Vegne Dr. phil. O. Jespersen vilde komme til at gøre det i Fransk med 6. Kl. og 4. Rlkl., Cand. jur. Mohr, Lærer ved Officersskolen, i Tysk med 4 Kl. samt endnu 1 Eksaminand, Prof. Grønlund i Naturhistorie og Geografi med 4. Kl. samt 6 Privatister, Dr. phil. C.

N. Starcke i Historie med 6. Kl. og 4. Rlkl., Dr. phil. F. Rønning i Dansk og Oldnordisk med 6. Kl., Dansk med 4. Rlkl. og Engelsk med 6. Kl. og 4. Rlkl. samt endnu 1 Eksaminand, og Cand. mag. Adolf Meyer med 6. og 4. Kl. i Naturlære og 4. Kl. i Matematik. Ved de øvrige Prøver blev det i Henhold til den i Inkbydelsesskriftet fra 1889 omtalte Bestemmelse overladt Rektoratet selv at ordne og fastsætte det fornødne med Hensyn til Tid og Bedømmelse.

a. Afgangsprøve for studerende Disciple

af sproglig-historisk Retning.

Der indstillede sig følgende 6 Disciple af Skolens 6. Klasse, som med Undtagelse af Nr. 1, 3 og 6 alle her ved Skolen havde bestaaet 4. Klasses Aarsprøve i 1889.

1. Frederik Friis **Berg**, Søn af Detailhandler Peter O. B. i Skive, som i Aaret 1888 ved Skive kommunale Realskl. havde bestaaet alm. Frbrdlspr. (3 Sprog) med 116 Points, i de 6 anordnede Fag 49 $\frac{1}{3}$ P., og 1889 her ved Skolen 4. Kl.'s Prøve i latinsk Stil med ug ÷, optagen i 5. Kl. d. 19. Avg. 1889, fyldt 19 Aar d. 12. Maj 1891;
2. Thorvald Carl Viggo **Dahl**, S. af Sognepr. Jens H. D. i Sejerslev paa Mors, opt. i 2. Kl. d. 19. Avg. 1886, fyldt 18 Aar d. 21. April 1891;
3. Jacob Bjerre **Jacobsen**, S. af Gaardejer i Sandholm, Nørre-Nissum Sogn ved Lemvig Jens Jacobsen Bjerre, 1888 ved Struer Realsk. bestaaet alm. Frbrdlspr. (2 Sprog) med 100 P., i de 6 anrdnd. Fag 46 P., 1889 her ved Skolen Prøve i latinsk Stil med mg., opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. 1888, fyldt 22 Aar d. 23. Juni 1891;

4. Ivar Christian Rønsholdt **Melskens**, S. af Overlæge ved Fodfolket Johan Frdr. M. i Vb., opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1884, fyldt 18 Aar d. 17. Avg. 1890;
5. Viggo **Nielsen**, S. af Oversergent ved Fodfolket Jac. Chr. N. i Vb., opt. i 1. Kl. d. 19. Avg. 1885, fyldt 17 Aar d. 12. Avg. 1890; og
6. Niels Peter **Sørensen**, S. af Gaardejer Søren S. i Stoutrup, Koldt Sogn ved Aarhus, 1886 ved Silkeborg Rlskl. best. alm. Frbrdlspr. (2 Sprog) med 89 $\frac{1}{3}$ P., i de 6 anordnd. Fag 40 P., 1887 i Aarhus Skolelærereksamen med „meget duelig“, 1889 ved Aarhus Katedralskole Pr. i lat. Stil med mg., opt. i 5. Kl. d. 19. Avg. 1889, fyldt 23 Aar d. 3. Oktober 1890.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige

Prøver vare:

i Dansk som fri Opgave: Hvorledes kan en langvarig Freds-tilstand medføre baade Lykke og Fare for et Folk?

og over et kendt Stof: Hvilke vare de Grundsætninger, som Ludvig den Fjortende fulgte i sin Regering indadtil og udadtil?

i Latin til Oversættelse paa Dansk:

Ex Nicolai Klimii Itinere subterraneo.

Emensus hanc regionem fretum quoddam atri coloris navicula transmisi ac delatus sum in terram Ascarac. Nova hic oculis offeruntur monstra; nam quemadmodum terra Cabac animantes generat sine capite, ita nonnulli hujus regionis incolæ septem capitibus instructi in lucem prodeunt. Hos ceteri olim cives ob tantum naturæ beneficium divino propemodum cultu prosequabantur, adeo ut ex iis solis propter multiplicem scientiam imperatores, consules, senatores, quæstores desumerentur. At cum, quot capita illis sunt, tot diversæ sint indoles, strenue illi quidem et celeriter varia simul munera obierunt, nihilque, dum rempublicam gerebant, intentatum reliquerunt, sed ob hanc simul polypragmosynen et ob varias has et in uno individuo pugnantes ideas omnia misere miscebant; tantaque procedente tempore exstitit rerum confusio,

ut integri sæculi labore opus fuerit ad componendas istas, quas omniscius hic magistratus excitaverat, turbas. Cautum hinc lege est, ut in æternum a publicis ac majoris momenti negotiis arceantur septicipites, et ut respublica deinceps a solis simplicioribus, id est iis, qui unum tantum caput habent, geratur. Hinc, qui olim tanti ponderis viri ac Dis proximi habebantur, in eodem jam fere statu sunt, quo acephali regionis Cabac. Nam veluti illi, cum omnino destituti sint capite, nihil agere possunt, ita hi ob capitum multitudinem omnia perverse agunt; igitur heptacephali nostri, ab omni munere publico remoti, in perpetua jam obscuritate consenscunt. Ornamento tamen reipublicæ quodammodo inserviunt; histrionum enim instar passim circumducuntur, ut artes suas exhibeant, et ut monstrent, quam munifica in iis formandis fuerit natura; at si illa minus prodiga fuisset, sique uno tantum capite eos donasset, longe benignior dici potuit. Ex tota hac heptacephalorum gente tres tantum eo tempore muneribus publicis fungebantur, sed ad hæc munera admissi non erant nisi post amputationem sex capitum; quo fit, ut uno tantum capite remanente confusæ illæ, quibus laborabant, idæ evanescant et ad sensum communem redigantur. Didici hinc, omne nimium nocere, et veram prudentiam in simplicitate cerebri et composita mente consistere.

og i Fransk til Oversættelse paa Fransk:

Jeg husker, at for ti Aar siden en Indianer fra Omegnen af Buffalo blev anklaget for at have dræbt en Amerikaner. Man arresterede ham og stillede ham for en af vore Juryer. Jeg var dengang offentlig Anklager og havde at føre Ordet imod ham. Red-Jacket traadte op for at forsvare ham, og skønt han blev nødt til at betjene sig af en Tolk, vandt han sin Sag. Efter Retsmødet) nærmede han sig til mig og sagde med tilsyneladende Enfoldighed: „Min Broder“ (han mente den anklagede) „havde uden Tvivl fordm tilføjet dig en grov Fornærmelse?“ Jeg svarede, at før hans Forbrydelse vidste jeg ikke, at han var til. „Jeg forstaar“, vedblev Red-Jacket, „saa var den hvide Mand, som er bleven dræbt, din Broder, og du vilde hævne ham.“ Jeg forsøgte atter at bringe ham ud af Vildfarelsen og gøre ham mit Hvervs²) Natur begribelig. Efter opmærksomt at have hørt paa mig, spurgte Red-Jacket mig, om mit Folks Ældste betalte mig for at gøre, hvad jeg nys havde forklaret ham. Jeg sagde ja. Da lod han, som om han følte den stærkeste Harme, og raabte: „Hvad! ikke blot vilde du dræbe min

Broder, som aldrig havde gjort dig noget ondt, men du havde endog solgt hans Blod i Forvejen!"

1) Retsmøde: audience. 2) Hverv: fonction (pl.).

I Bedømmelsen deltog foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af den vedføjede Oversigt A, hvor, ved de paagældende af Skolens Disciple, de Tal, der findes indskudte efter deres Navne, angive de Tal Points, hver især af dem i sin Tid ved 4. Klasses Aarsprøve havde opnaaet henholdsvis i samtlige Fag og i de 5 afsluttede.

b. Almindelig Forberedelsesprøve samt Aarsprøve for den stud. Afdeling af 4. Klasse.

I 4. Kl. sad der 17 Disciple, af hvilke 6 vare Realdisciple, og deraf igen 5 kun skulde underkaste sig Prøve i 2 Sprog, medens af de studerende 7 hørte til den matematisk-naturvidenskabelige Retning, de øvrige 4 til den sproglig-historiske. Desuden havde der meldt sig som Privatister i sproglig-historisk Retning 4 Disciple og i matem.-naturv. Rtnng. 1 Discipel af 5. Klasse, nl. 1. Melanchton **Christensen**, 2. Erik **Eriksen**, 3. Christen Back **Jøpsen** og 4. Søren **Sørensen**, i matem.-naturv. Rtnng. 1 Discipel af samme Kl., nl. 5. Johannes Jacob **Bryndum** samt i sproglig-historisk Retning 2 Eksaminander, som ønskede at blive optagne i 5. Kl., nl. 6. Frode Christen **Kisum** og 7. Axel Frederik **Carlsen**, som alle havde bestaaet alm. Forbrdlspr., Nr. 2, 5 og 7 med 2, Nr. 1, 3, 4 og 6 med 3 Sprog; Nr. 4 i 1889, Nr. 1, 2, 3, 5, 6 og 7 i 1890, Nr. 6 her ved Skolen, de andre ved Realskoler Nr. 1 og 4 i Thisted, 2 i Lemvig, 3 i Nykøbing, 5 i Silke-

A. Afgangsprøve for studerende Disciple af sproglig-historisk Retning 1891.

	Dansk Stil.		Dansk mundtl. og Oldnordisk.	Fransk skr. og mdl.	Tysk.	Engelsk.	Historie.	Latin			Græsk.	Naturlære.	Points.	Hovedkarakter.
	Fri Opg.	Bnd. Opg.						skriftlig.	mundtlig med Forberedelse.	uden				
Berg. Frederik Friis	mg ÷	mg	g +	mg	ug ÷	„	ug ÷	mg	mg +	mg	mg +	g	97	1. Karakter.
Dahl. Thorvald Carl Viggo (66 ² / ₃ , 28 P.)	g +	g +	g	g +	„	tg ÷	mg ÷	tg +	g ÷	g +	g +	mg ÷	68	2. Karakter.
Jacobsen. Jacob Bjerre	mg	mg ÷	mg ÷	g	„	mg	mg	mg ÷	g +	mg ÷	mg ÷	mg ÷	88	1. Karakter.
Melskens. Ivar Christian Rønsholdt (63 ² / ₃ , 28 P.)	mg	mg ÷	mg	g ÷	„	g +	mg +	g	g +	mg ÷	g ÷	g	77 ¹ / ₃	2. Karakter.
Nielsen. Viggo (64 ¹ / ₃ , 32 P.)	mg ÷	mg ÷	g	mg ÷	ug ÷	„	tg +	g	g +	g +	g	mg +	76 ¹ / ₃	2. Karakter.
Sørensen. Niels Peter	mg ÷	g +	mg +	g +	„	mg	mg +	mg ÷	mg ÷	mg	mg	ug	94	1. Karakter.

borg og 7 i Skive, og derved havde opnaaet Nr. 1 $100\frac{1}{3}$ Points (i de anordnede 6 Fag $42\frac{1}{3}$ P.), Nr. 2 $103\frac{1}{3}$ ($48\frac{2}{3}$), Nr. 3 111 ($47\frac{1}{3}$), Nr. 4 $83\frac{1}{3}$ ($34\frac{2}{3}$), Nr. 5 $91\frac{1}{3}$ (i de anordnede 4 Fag 31), Nr. 6 $85\frac{2}{3}$ (i de 6 Fag 35), og Nr. 7 85 ($38\frac{1}{3}$) Points. Nr. 7 havde fremdeles i 1890 ved Randers lærde Skole bestaaet Tillægsprøve i Fransk med mg÷. Og Nr. 1, 2, 3 og 5 havde derefter tilbragt 1, Nr. 4 2 Aar her ved Skolen, idet de havde deltaget i 5. Klasses Undervisning i de Fag, hvori de havde kunnet følge med Klassen, hvorefter de nu ved Siden af Optagelsesprøve til samme Klasse ønskede at underkaste sig den ved Bekendtgørelse fra Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet af 28. Maj 1889 anordnede Tillægsprøve Nr. 5 i Latin, de øvrige i Latin og Græsk. Endelig havde Skolelærer Jens Christian **Christensen** anholdt om at maatte underkaste sig den ved kgl. Anordning af 30. Avg. 1881 ang. en Sammensmeltning af de tvende Afgangsprøver for Realdisciple til en enkelt almindelig Forberedelsesprøve § 9 ordnede Tillægsprøve i 2 Sprog for derved at erhverve sig de Rettigheder, alm. Frbrdlspr. giver.

De fra Ministeriet sendte Opgaver til de skriftlige Prøver vare for alle Klassens Disciple:

i Dansk: En Vandring over Alperne;

i Geometri:

1. En ligesidet Trekant er indskreven i en Cirkel med Radius r , og om en af Vinkelspidserne som Centrum er tegnet en Cirkelbue gennem de to andre. Find Arealerne af de 5 Dele, hvori Cirkelns Areal er delt.

2. Skæringspunktet mellem Siden BC i en Trekant ABC og Vinkel A's Halveringslinie betegnes ved D; gennem D trækkes Linier parallelle med AB og AC. Bevis, at den derved fremkomne Firkant er en Rhombe, og find Længden af dennes Side, naar $AB = c$ og $AC = b$.

3. Konstruer et Parallelogram, naar een af dets Vinkler og bægge Diagonalerne ere givne.

og i Aritmetik:

1. Beregn $x = \sqrt[5]{\log 0,274308}$.
2. Reducer Udtrykket

$$\sqrt[3]{50 \sqrt{50}} - 3 \sqrt[3]{4 \sqrt{32}} + \sqrt[3]{8}$$

og beregn Værdien saaledes, at Fejlen er mindre end $\frac{1}{37}$.

3. En Arv paa 56,000 Kr. deles mellem 11 Søskende saaledes, at alle Søstrene tilsammen faa lige saa meget som alle Brødrene, og enhver af Søstrene faar 3000 Kr. mere end enhver af Brødrene. Hvor mange Søstre og hvor mange Brødre er der?

for de studerende Disciple samt alle 7 Privatister:

i Latin til Oversættelse paa Latin:

Samme Aar som den peloponnesiske¹⁾ Krig ophørte, døde Kong Darius og efterlod [sig] to Sønner. Ved sit Testamente overdrog han den ældste af dem, Artaxerxes, Kongeværdigheden, den yngste, Cyrus, de Lande, over hvilke han havde været Statholder²⁾. Men dette syntes Cyrus var en Uretfærdighed; derfor rustede han sig hemmeligt til Krig mod Broderen. Da Artaxerxes var bleven underrettet herom, kaldte han Cyrus til sig og kastede ham i Fængsel; han vilde endog have dræbt ham, dersom deres Moder ikke havde forhindret det. Efter at være sluppet løs³⁾ begyndte Cyrus aabenlyst at samle Hjælpetropper alle Vegne fra, blandt hvilke mange vare Lacedæmoniere; thi disse erindrede, at de i den nylig⁴⁾ endte Krig mod Athen vare blevne kraftigt⁵⁾ hjulpede af ham. Da tilfældigvis bægge Brødrene vare truffne sammen⁶⁾ i Slaget ved Cunaxa, blev Artaxerxes først saaret af Broderen; men denne blev derpaa overvældet⁷⁾ og fældet af Kongens Garde⁸⁾. I dette Slag vare ti Tusinde Grækere til Stede. Disse sejrede paa den Fløj, paa hvilken de stode, og efter Cyrus's Død kunde de hverken overvindes af Perserne med Vaaben eller fanges ved List, saa at de frelste vendte hjem til Fædrelandet.

¹⁾ Peloponnesiacus. ²⁾ præfectus. ³⁾ slippe løs: dimittere.

⁴⁾ nuper. ⁵⁾ enixe. ⁶⁾ træffe sammen: inter se concurrere.

⁷⁾ overvælde = opprimere. ⁸⁾ cohors.

og for Realdisciplene:

i Engelsk til Oversættelse paa Dansk:

In 1875, on the 18th of January, a snowslide¹⁾ came down Mount Davidson in Nevada, which killed two men and buried a woman and a child. The house of this woman was swept from its foundation²⁾ in such a way as to leave the lower floor intact³⁾. The woman was first rescued, and at once began to cry out for her child, of which nothing was to be seen about the wrecked⁴⁾ house. Soon someone said: „I hear a child.“ All listened, and several persons asserted⁵⁾ that they heard the faint cry of a child, and agreed that it came from above — up on the side of the mountain. All in that direction appeared to be a compact mass of snow; still the men began to search the mountain slope⁶⁾, and soon the faint cries of a child were heard again, but it was some moments before the searchers could agree whence the sounds came. At last it was ascertained where the sounds came from, so that digging could begin. The snow was so compact that it was difficult to remove it with shovels⁷⁾, and the workers dared not use picks⁸⁾; so there was time for a great crowd to assemble while the digging proceeded. The cries of the child constantly became more distinct, and at last, after about four feet of snow had been dug through, the top of a cooking-stove⁹⁾ was reached. The voice of a child was then so plainly heard that several cried out: „It is in the stove! The child is in the stove!“ As the doors of the oven¹⁰⁾ could not be opened, it was necessary to dig to the floor of the house, when it was found that the child was really beneath the stove, whence it was drawn out safe and sound.

1) snowslide, Sneskred. 2) foundation, Grund. 3) intact, ubeskadiget. 4) wrecked, knust. 5) assert, forsikre. 6) slope, Skraaning. 7) shovel, Skovl. 8) pick, Hakke. 9) cooking-stove, Komfur. 10) oven, Ovn.

og i praktisk Regning:

1. En Vinhandler køber et Parti Vin i Bordeaux. Told og Fragt til København beløber sig til 5 pCt. af Indkøbsprisen. Vinen tappes paa Trepægløflasker til 7 Øre Stykket; de øvrige Omkostninger ved Aftapningen udgøre 6 Øre pr. Flaske. Vinhandleren sælger Vinen (med Flaske) for 2 Kr. 60 Øre pr. Flaske og tjener derved 62 pCt. paa sine samlede Udgifter. Hvor mange fr. og ct. har han givet for en Liter Vin i Bordeaux?

1 fr. = 100 ct. = 72 Øre; 1 Liter = 4 Pægle.

2. En Flaske, hvis Tykkelse vi se bort fra, har Form af

en ret Cylinder, fra hvis Bund en Kegel med samme Grundflade stikker op i Cylindren, hvis Højde er 4 Gange Kegleens. Flaskens Omkreds er 10 Tommer; hvor stor er dens Højde, naar den fyldt rummer 25 Kvægsølv ?

1 Kubikfod Vand vejer 61,83 K ; Kvægsølvets Vægtfylde = 13,6; en Cylinders Volumen er $\pi h r^2$, en Kegles $\frac{1}{3} \pi h r^2$, naar h betyder Højden, r Grundfladens Radius.

I Bedømmelsen deltog, foruden de fra Undervisningsinspektionen sendte Meddomsmænd, kun Lærere ved Skolen.

Udfaldet ses af de tilføjede Oversigter B, 1 og 2. Den almindelige Forberedelsesprøve bestodes altsaa af

1. Hans Thomas **Holm**, Søn af Skomagermester Marturin H. i Vb., opt. i 2. Rlkl. d. 1. Novbr. 1887, fyldt 18 Aar d. 24. Januar 1891;
2. Jens Christian **Jensen**, Fostersøn af Portør Lauritzen i Vb., opt. i 1. Kl.'s Realafdeling d. 19. Avg. 1887, fyldt 18 Aar d. 18. Decbr. 1890;
3. Hans Jørgen Holger **Nielsen**, S. af Telegrafbestyrer Andreas Franziscus N. i Vb., opt. i 1. Kl.'s Realafdl. d. 19. Avg. 1887, fyldt 18 Aar d. 18. Marts 1891;
4. Carl Johan Holger **Philipsen**, S. af Mekanikus Eskild P. i Vb., opt. i 1. Kl.'s Rlafdl. d. 19. Avg. 1887, fyldt 16 Aar d. 16. Januar 1891; og
5. Peter Mandrup Due Wissing **Philipsen**, S. af Kantor ved Søndersogns Kirke og Lærer ved Kommuneskolen i Viborg Albert Ludvig P., opt. i 2. Realkl. d. 1. Januar 1889, fyldt 15 Aar d. 16. December 1890.

Desuden opnaaede af de i Klassen siddende 11 studerende Disciple de 9 det Tal Points (33), der er sat som Vilkaar for, at de kunne erhverve sig Rettigheder jævnsides med dem, der have bestaaet almindelig Forberedelsesprøve.

Blandt disse var der en, der ikke var bestemt til at gaa videre paa den studerende Vej, nemlig Johan Henrik **Jansen**, Søn af Herredsfoged Niels Peter J. i Vestervig, opt. i 1. Klasse d. 19. August 1886, fyldt 17 Aar d. 29. Maj 1891.

c. Latinprøve for Farmaceuter

er, siden Beretningen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift, her ved Skolen bleven afholdt med 3 Examinander, nemlig:

1. Karl Johan **Wohnsen**, Søn af afd. Prokurator Peter Daniel W. i Viborg, født d. 6. Maj 1875;
2. Frederik Christian **Kiølgast**, S. af Købmand Fredr. Joh. Chr. K. i Skive, født d. 9. Juli 1875; og
3. Agnes **Aalkjær**, Datter af Agent S. M. Aalkjær i Struer, født d. 19. Sptbr. 1874.

Foruden den mindre Læsebog, der kræves læst, og hvortil Nr. 1 og 2 havde valgt Mikkelsens, Nr. 3 Forchammers, opgav Nr. 1 den første af Ciceros Taler mod Katilina samt af Cæsars Gallerkrig 4. Bog Kap. 27—38, Nr. 2 de fire første Feltherrer af Kornelius Nepos; og Nr. 3 de tre første Bøger af Evtrops *breviarium historiae Romanæ*.

Overhøringen udførtes hver Gang af Rektor H. H. Lefolii med Tilkaldelse som Meddomsmand af Ovrhr., Lærer i Latin ved Skolen Chr. Ramsgaard, og alle tre Eksaminander **bestode**, Nr. 1 d. 24. Avg. f. A. med mg÷, Nr. 2 d. 7. Septbr. med godt, og Nr. 3 d. 14. Decbr. med mg+.

B I. Aarspr. for stud. Disc. af 4. Kl. samt Tillægspr. til alm. Forbrdspr. i Juni og Juli Mnd. 1891.

	Retning.	Dansk Skil.	Fransk.	Tysk.	Latin skr. og mdtl.	Historie.	Geograph.	Naturhist.	Arithmetik.	Geometri.	Græsk.	Naturlære.	Points		Udfald.
													sammen til-	i afslut- tede Fag	
Angelo. Aage Rørbye	mt.-ntrv.	g+	g	g	g	tg	ug÷	g÷	g+	mg+	„	mg÷	57 ¹ / ₃	26 ¹ / ₃	Bestaaet.
Hagensen. Anders	mt.-ntrv.	mg+	mg÷	ug÷	mg÷	ug÷	ug÷	mg	ug÷	mg+	„	mg	78 ¹ / ₃	35	Bestaaet.
Jansen. Johan Henrik	mt.-ntrv.	g+	mg÷	mg÷	tg÷	g+	g+	mg	tg+	g÷	„	g	44 ¹ / ₃	15 ² / ₃	Bestaaet.
Jensen. Johannes Vilhelm	spr.-hist.	mg	mg÷	ug÷	g	g÷	g	ug÷	tg+	mg+	g	„	62	30	Bestaaet.
Juul. Jens Laurits Anton Andersen	mt.-ntrv.	mg÷	g	mg÷	tg÷	tg+	mg	mg	g÷	mg	„	mg÷	47 ² / ₃	17	Bestaaet.
Meldal. Alfred Lauritz	mt.-ntrv.	mg÷	mg	mg	mg÷	mdl+	mg÷	g÷	g+	mg÷	„	tg	51 ² / ₃	29 ² / ₃	Bestaaet.
Møller. Rasmus Julius Kirketerp	spr.-hist.	mg÷	mg÷	ug÷	tg	ug÷	mg+	g+	tg+	tg+	g	„	52 ² / ₃	25 ¹ / ₃	Bestaaet.
Preisler. Otto Holger	mt.-ntrv.	g+	g÷	mg	g÷	g	g	g+	mg+	ug÷	„	ug÷	62	25	Bestaaet.
Rasmussen. Johan Holger	spr.-hist.	g+	tg+	g	mdl.	mg÷	tg+	g	mg÷	mg	g÷	„	29 ² / ₃	25 ² / ₃	Ej best.
Thjerry. James Gaston	spr.-hist.	mg÷	mg÷	ug÷	mdl+	ug÷	mg÷	mg	mg	mg+	ug÷	„	54 ² / ₃	35 ¹ / ₃	Bestaaet.
Wohnsen. Carl Johan	mt.-ntrv.	g÷	g	g÷	mdl÷	g÷	g	tg+	mg+	mg	„	tg÷	11 ¹ / ₃	÷13 ² / ₃	Ej best.
Tillægsprv. i klass. Sprog. Fra 5. Kl.															
Bryndum. Johannes Jacob	mt.-ntrv.	„	„	„	mg÷	„	„	„	„	„	„	„			
Christensen. Melanchton	spr.-hist.	„	„	„	mg÷	„	„	„	„	„	g÷	„			
Eriksen. Erik	spr.-hist.	„	„	„	mg+	„	„	„	„	„	mg	„			
Jepsen. Christen Bach	spr.-hist.	„	„	„	g	„	„	„	„	„	g	„			

Sørensen. Søren	spr.-hist.	"	"	"	g	"	"	"	"	"	mg ÷	"		
og andensteds fra														
Kisum. Frode Christen	spr.-hist.	"	"	"	g ÷	"	"	"	"	"	g ÷	"		
Carlsen. Axel Frederik	spr.-hist.	"	"	"	mg +	"	"	"	"	"	mg +	"		
Tillægsprøve to lev. Sprog					Engelsk									
Christensen. Jens Chrstian, Skolelærer i Kjellerup		"	"	mg	mg +	"	"	"	"	"	"	"		

B 2. Almindelig Forberedelsesprøve i Juni og Juli Mndr. 1891.

	Dansk		Engelsk skr. og mndtl.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geograph.	Naturhistorie.	Naturlære.	Geometri skr. og mndtl.	Regning.	Aritmetik skr. og mndtlg.	Orden med de skr. Arbejder.	Points.	Udfald.
	mundtlg.	skriftlig.													
Holm. Hans Thomas	mg ÷	g	mg ÷	g	"	tg	mdl	g ÷	tg ÷	mg ÷	ug ÷	mg ÷	mg	63 ² / ₃	Bestaaet.
Jensen. Jens Christian	g	g ÷	tg	g +	"	mdl +	g ÷	tg +	tg ÷	g	g	g	mg	47	Bestaaet.
Nielsen. Hans Jørgen Hlgr.	g	g	g	mg ÷	"	g	g	g	g ÷	tg ÷	mal +	tg	mg	57	Bestaaet.
Philipsen. Carl Johan Hlgr.	mg	mg	mg +	mg +	mg ÷	tg ÷	tg ÷	g +	tg +	ug	g +	g +	mg +	87 ² / ₃	Bestaaet.
Philipsen. Peter Mandrup Due Vissing.	g ÷	g +	mg	mg	"	ug ÷	mg ÷	tg +	ug	tg ÷	slet +	mdl	mg +	45	Bestaaet.
Søeborg. Axel	"	mg ÷	"	mg ÷	"	tg +	mdl.	tg +	"	"	slet +	"	"		

a. Halvaarsprøven holdtes i Løbet af de halvtredie sidste Uge før Juleferien. Den skriftlige Prøve omfattede samtlige vedkommende Fag, og Arbejderne udførtes paa passende Tider i Ugen fra 7. til 12. December, medens de mundtlige Prøver holdtes paa de 6 Dage fra Torsdagen d. 17. til Onsdagen d. 23. s. M., dog saaledes, at der om Onsdagen den 23. blev Tid tilovers til Sammentælling og statistisk Opgør, saa at Udfaldet kunde kundgøres for den samlede Skole Kl. $1\frac{3}{4}$. Den herskende Influenza afholdt en Del Disciple fra Deltagelse, navnlig i den mundtlige Prøve, og angreb omsider ogsaa Ovrl. Petersen, hvad der voldte, at de mundtlige Prøver maatte opgives i de Fag, hvori denne selv skulde overhøre, medens Kaptajn Seedorffs velvillige Hjælpsomhed gjorde det muligt at faa Censuren besørget der, hvor den var tildelt Ovrl. Petersen. Medens der da ellers var truffet den Bestemmelse, at der med 6. og 4. Klasse skulde holdes mundtlig Prøve i alle Fag, kom nu, til Dels paa Grund af det nævnte Sygdomsforfald, Prøven til at bortfalde i Naturlære for begge Retninger i 6. Kl., ligelodes i 5., medens i Matematik de matem. Disciple mundtlig kun blev prøvede i Geometri; i dansk Litteraturhistorie og uforberedt Latin holdtes ingen Prøve med 5. Kl. I 4. Kl.'s Realafdeling gaves ingen særlig Karakter for Regning, men mundtlig holdtes med hele Klassen alle Prøver fuldstændig. I 3. Kl. holdtes Prøven fuldstændig; men den mat.-stud. Afdlg. bestod kun af én Discipel, og han var syg. I 2. og 1. Kl. holdtes ingen Prøve i Religion, og i Matematik blev i begge Klasser hver Discipel kun hørt i ét af de to Fag. 2. og 1. stud. Kl. fik ingen skriftlig Prøve i Fransk; i Engelsk holdtes skriftlig Prøve med 2. Rlkl. men ikke med 1. Rlkl. Og 1. stud. Kl. fik heller ikke skriftlig Prøve i Latin. Med Forbrdlsklasserne b og a holdtes Prøve i alle Fag. Foruden Dansk i 6. og 1. Klasse og uforberedt Latin i 6., hvori Rektor Lefolii selv overhørte, deltog han i Bedømmelsen saavel af de skriftlige Arbejder med Undtagelse af de matematiske i alle Klasser som af de mundtlige Prøver i Oldnordisk og forberedt Latin i 6., Latin og Geografi i 3., 2. og 1. Klasse, Fransk i 2. og 1. Klasse, Historie i 3., Tysk i 1. og Dansk i bægge Forberedelsesklasser; ellers fældtes Dommen af en Lærer til foruden den vedkommende Faglærer, som besørgede Overhørelsen.

b. Optagelsesprøven over de Disciple, der vare meldte til at gaa over fra Forberedelsesskolen til Katedralskolen, blev afholdt saaledes, at den udgjorde en Del af den samlede Aars-

prøve for begge Skoler, idet i hvert Fag vedkommende Lærer i Katedralskolens 1. Klasse i Forening med Faglæreren i Forberedelsesskolens øverste Klasse fældte Dommen, og den endelige Afgørelse om Optagelsen blev truffen ved Lærermødet efter Afslutningen af den hele Aarsprøve. Over de andre Disciple, der vare meldte til Indtrædelse enten i Forberedelsesskolen eller i Katedralskolen, holdtes Optagelsesprøven paa sædvanlig Maade Fredagen den 3. Juli, saaledes at hver Discipel i hvert Fag blev prøvet af den Lærer, der i Aarets Løb havde undervist i Faget i den Klasse, der var nærmest under den, han var indmeldt til, kun til Fråkl. a. af denne Klasses egen Lærer; 5 Disciple, der skulde underkaste sig Optagelsesprøven til 5. Kl., blev prøvede ved denne Klasses Aarsprøve i de vedkommende Fag.

c. Offentlig Prøve i Sang for Skoleaaret 18⁹⁰/₉₁ afholdtes Torsdagen den 28. Maj Kl. 5. Der blev i alt sunget 14 Sange, nemlig enstemmig af samtlige syngende Disciple i hele den samlede Skole 2, i Forberedelsesskolen 2 og i Katedralskolen 2, tostemmig af 6., 5. og 4. Klasse 3, trestemmig af Katedralskolen 5.

d. Offentlig Prøve i Gymnastik for Skoleaaret 18⁹⁰/₉₁ afholdtes med 6. og 5. Klasse Tirsdagen d. 21. April f. A. fra Kl. 12—2, med 4. Kl. og 3. stud. Kl. Torsdagen d. 5. Maj 12—2, med 1. Kl. og Forberedelsesskolen Fredagen d. 8. Maj 12—2 og med 3. Råkl. og 2. Kl. Tirsdagen d. 12. Maj 12—2. Foruden Skolens 2 Lærere i Faget deltog i Bedømmelsen Kaptejn af Fodfolket Seedorff. Paa Grundlag af en Karakter, de to Lærere hver for sine Klassers Vedkommende forud havde givet hver Discipel for hans Flid og Fremgang i Faget Aaret igennem, fastsattes Dommen efter et rimeligt Hensyn til Prøvens Udfald og udtryktes ved Karakterer, der bleve indførte i Eksamensprotokollen ved den sidst afholdte Halvaarsprøve og meddelte Hjemmet.

e. I Dans fremstilledes ved Afslutningen af Øvelserne for Vinteren 18⁹¹/₉₂ af Deltagerne fra Katedralskolens Klasser offentlig Lørdagen d. 19. Marts Begynderne, Mandagen d. 21. Marts de ældre af de Vidrekomne og Tirsdagen d. 22. Marts de yngre af disse, hver Dag Kl. 5.

• II. Disciplene.

Da Meddelelsen sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift ved Begyndelsen af Maj Maaned f. A., talte Katedralskolen 98 Disciple, Forberedelsesskolen 29, tilsammen 127 Discipl., hvis Fordeling efter Klasse, Fag og Retning saaes af en tilføjjet Oversigt.

Den 31. Maj udtraadte af Forberedelseskl. b Volmer Smith, hvis Forældre flyttede fra Byen, og d. 30. Juni af 2. Rlkl. Jens Christian Lund og af 1. Kl.'s Realafdeling Christian Bendix, som af forskellige Grunde maatte afslutte deres Skolegang.

Efter overstaaet Afgangsprøve udtraadte af 6. Kl. de ovenomtalte 6 Disciple, og af 4. Kl.'s Realafdeling de 6 Disciple, der, som ovenfor meddelt, havde underkastet sig den alm. Forbrdlspr. Desuden udtraadte af 5. Kl.'s mat. Afdl. Henrik Jansen for at komme til Forstvæsenet; af 3. Kl.'s spr.-stud. Afdl. Hjalmar Bunde af Helbredshensyn, af 3. Rlkl. Martin Nielsen for at komme i Smedelære og Carl Andersen for at komme i Haandværkslære, desuden af 5. Kl.'s spr. Afdl. Edvard Rosen, af 4. Kl.'s mat.-stud. Afdl. Carl Wohnsen, af 3. stud. Kl.'s mat. Afdl. Johannes Thomsen, af 2. stud. Kl. Emil Blichfeldt, og af 1. Kl.'s Rlafdlng. Harald Blichfeldt og Michael Lund, de sidst nævnte 6 for paa anden Maade at faa den Undervisning, de hver efter sin frentidige Bestemmelse endnu trængte til, altsaa i alt 10 Disciple. Saaledes kom Katedralskolen til at tiltræde det nye Skoleaar med 74 af sine tidligere Disciple.

Af Forberedelsesskolen udtraadte efter overstaaet Aarsprøve 14 Disciple, som vare fundne modne til Optagelse i Katedralskolen. Desuden udtraadte af Kl. b Hans Klitgaard, Einar Larsen og Peter Skov og af Kl. a Carl Lind, alle for paa anden Maade at

faa videre Undervisning. Saaledes kom Forberedelsesskolen til at tiltræde det ny Skoleaar med 10 af sine gamle Disciple.

Blandt de 14 Disciple fra Forberedelsesskolen, der vare fundne modne til Optagelse i Katedralskolen, var der en, der ikke kom til at indtræde i denne, da hans Forældre flyttede andensteds hen, nemlig Niels Larsen. Da de andre 13 indtraadte i Katedralskolen, kom altsaa den samlede Skole til at tiltræde det ny Skoleaar med 97 af sine tidligere Disciple.

Foruden de omtalte 13 Disciple, der kom fra Forberedelsesskolen, optoges der ved Skoleaarets Begyndelse i Katedralskolen 15 Disciple, som vare blevne forberedte dertil andensteds, saa at Discipeltallet i den ved det ny Skoleaars Indgang var 102.

Ved Optagelsesprøven fandtes 13 indmeldte Disciple modne til Optagelse i Forberedelsesskolen, saa at denne Skole kom til at gaa ind i det ny Skoleaar med 23, den samlede Skole med 125 Disciple.

Siden er der i Katedralskolen optaget 1 Discipel, hvorimod der i Januar Maaned udtraadte af 5. Kl. den nylig der optagne Discipl. Bjerre Christensen med ukendt Bestemmelse. Desuden udtraadte ved Udgangen af Marts Maaned d. A. af 5. Kl.'s mat. Afdl. Alfred Meldal, som skulde paa et Apotek, af 5. Kl.'s spr. Afdl., 3. stud. Kl.'s spr. Afdl. og 1. Kl.'s stud. Afdl. de tre Brødre Christian, Niels Henning og Gunnar Glarbo, der overførtes til Frederiksborg lærde Skole, som Følge af at deres Fader var bleven Sognepræst der i Nærheden; og af 1. Kl.'s stud. Afdl. Niels Petersen af Helbredshensyn.

Altsaa kommer Katedralskolen ved Begyndelsen af Maj Maaned til at tælle 97 Disciple, og Forberedelsesskolen 23, den samlede Skole ialt 120 Disciple, hvis

Fordeling efter Klasse, Fag og Retning ses af nedenstaaende Oversigt:

Skole.	Klasse.	Studerende.			Realdisciple.			I alt.
		spr.-hist.	mat.-naturv.	til-samn.	med 2 levende Sprog.	med 3	til-samn.	
Katedralskolen.	6	7	1	8	"	"	"	8 Dspl.
	5	15	8	23	"	"	"	23 —
	4	4	"	4	1	1	2	6 —
	3 st.	13	1	14	"	"	"	14 —
	3 Rl.	"	"	"	6	1	7	7 —
	2 st.	"	"	12	"	"	"	12 —
	2 Rl.	"	"	"	4	3	7	7 —
	1	"	"	15	1	4	5	20 —
til-samn.	39	10	76	12	9	21	97 Dspl.	
Forbrødes-skolen.	b	"	"	"	"	"	"	10 Dspl.
	a	"	"	"	"	"	"	13 —
	til-samn.	"	"	"	"	"	"	23 Dspl.
i alt	39	10	76	12	9	21	120 Dspl.	

Sondringen mellem de to Afdelinger af Realdisciple har sin Grund i den ved Anordning af 30. Avg. 1881 om den almindelige Forberedelseseksamen § 2 og 3 (Indbydelsesskrift for 1882 Sd. 84 og 85) truffne Bestemmelse, hvorefter kun de Disciple, der agte at indstille sig til Adgangseksamen i Matematik ved den polytekniske Lærestanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugselever, behøve at bestaa Prøve i 3 levende Sprog, medens de øvrige foruden Engelsk kun skulle underkaste sig Prøve i et af de to levende Sprog Fransk eller Tysk efter frit Valg. Hidtil have her ved Skolen alle vedkommende Disciple valgt Tysk.

Da Katedralskolens Disciple i Aarets Løb i de blandede Klasser i de Timer, hele Klassen har været samlet i, have siddet imellem hinanden efter Bogstav-rækken, uden Hensyn til, om de have været Realdisciple eller studerende, stilles de i efterfølgende Oversigt ligeledes mellem hverandre, medens for hver især et let forstaaeligt Mærke angiver hans Retning. Ved alle Disciple angives Faderens Stilling og Bopæl, for saa vidt denne ikke er i Viborg; ved de ny optagne, efter Ministeriets Forskrift i Rundskrivelse af 9. Avg. 1871, tillige enhvers Fødselsdag og Fødselsaar.

Katedralskolens 6. Klasse.

1. Aastrup. Hans Peter (Provst, Sognepr. i Tødsø paa Mors); *spr.-hist.* — 2. Gad. Valdemar (Sognepræst i Hundborg i Ty); *spr.-hist.* — 3. Halberg. Johan (Kbm.); *spr.-hist.* — 4. Hansen. Herluf (Overretsass.); *mat.-naturv.* — 5. Jensen. Søren (Gaardejer i Hillersborg, Gimsing Sogn, Hjerm Hrd., Ringkøbing A.); *spr.-hist.* — 6. Jørgensen. Jørg. (Gaardejer og Sognefoged i Lysgaard S., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 7. Kirkegaard. Mads (Gaardejer i Thorning, Lysgaard Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 8. Sivertson. Olaf (afd. Handelsmand; Morfader Provst Møller, Sognepræst i Selde i Salling); *spr.-hist.*

5. Klasse.

1. Angelo. Aage (Redaktør); *mat.-naturv.* — 2. Bryndum. Johannes (Skovrider i Silkeborg); *mat.-naturv.* — 3. Carlsen. Axel Frederik, født d. 26. Novbr. 1874, Søn af Politibetjent Axel Frederik Carlsen i Skive; *spr.-hist.* — 4. Christensen. Melanchton (Indremissionær i Tisted); *spr.-hist.* — 5. Eriksen. Erik, (Gaardejer i Rom, Skodborg Hrd., Ringkøbing Amt); *spr.-hist.* — 6. Hagensen. Anders (Malermester); *mat.-naturv.* —

7. Jensen. Johannes (Distriktsdyrlæge i Farsø, Gislum Hrd., Aalborg A., Viborg St.); *spr.-hist.* — 8. Jepsen. Christen (Købm. i Sejrslev paa Mors); *spr.-hist.* — 9. Juul. Lauritz (Ejer af Karolinelunds Mølle, Skannerup S., Gjern Hrd., Skanderborg Amt); *mat.-naturv.* — 10. Jørgensen. Mads Samuel, f. d. 20. Juli 1875, S. af Husmand paa Sandet, Sønder-Felding S., Hammerum Hrd., Ringkøbing Amt Andreas Jørgensen; *spr.-hist.* — 11. Kisum. Frode Christen, f. d. 23. Juli 1873, S. af Fabrikant Niels Kisum i Viborg; *spr.-hist.* — 12. Knorr. Julius (Maler i Fiskbæk, Nørlyng Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 13. Kristensen. Anders Olaf Sand, f. d. 3. Januar 1875, S. af Lærer og Litterat Evald Tang Kristensen i Hadsten, Sabro Hrd., Aarhus A.; *mat.-naturv.* — 14. Møller. Julius (Dyrlæge, Proprietær paa Grinderslev Kloster i Nørre Hrd. i Salting); *spr.-hist.* — 15. Preisler. Holger (Gæstgiver); *mat.-naturv.* — 16. Ramsgaard. Christian (Overlærer); *mat.-naturv.* — 17. Rasmussen. Holger (Kasserer); *spr.-hist.* — 18. Rendtorff. Einar (Forp. paa Himmestrup i Lee Sogn, Middelsom Hrd., Viborg Amt); *spr.-hist.* — 19. Sørensen. Søren (Kbm. i Tisted); *spr.-hist.* — 20. Terkelsen. Terkel, f. d. 22. Maj 1872, S. af Smedemester Jacob Terkelsen i Kloster, Ny-Sogn paa Holmsland, Hind Hrd., Ringkøbing A.; *spr.-hist.* — 21. Thierry. Gaston (Distriktslæge paa Anholt); *spr.-hist.* — 22. Yde. Niels Kristian Jensen, f. d. 11. Oktober 1873, S. af afd. Gaardejer Jens Mathias Yde i Skjoldborg S., Hundborg Hrd. i Ty; *mat.-naturv.* — 23. Zeuthen. Frederik (Stiftsprovst); *spr.-hist.*

4. Klasse.

- a. *stud.* 1. Fredriksen. Fredrik (Husm. paa Viborg Vestermark); *spr.-hist.* — 2. Jensen. Jacob (Gaardejer i Øster-Nørsoller i Vejrum Sogn, Hjerm Herred,

Ringkøbing Amt); *spr.-hist.* — 3. Markussen. Otto (Mægler); *spr.-hist.* — 4. Rasmussen. Victor, Br. til Nr. 17 i 5. Kl.; *spr.-hist.*

b. *Rl.* 1. Gregersen. Thorvald (Stabssergent); 2 *Sprog.* — 2. Møller. Hans Peter, Broder til Nr. 14 i 5 Kl.; 3 *Sprog.*

3. studerende Klasse.

1. Andersen. Kristen (Maskinmester i Mønsted); *spr.-hist.* — 2. Angelo. William, Br. til Nr. 1 i 5. Kl.; *spr.-hist.* — 3. Christensen. Jens Christian (Kontorist); *spr.-hist.* — 4. Christensen. Niels (Kbm. Julius Chr.): *spr.-hist.* — 5. Gregersen. Valdemar, Br. til Nr. 2 i 4. Kl.; *spr.-hist.* — 6. Gronemann. Carl (Kbm.); *mat.-naturv.* — 7. Henrichsen. Johan (Købmand i Skive); *spr.-hist.* — 8. Junget. Christen (Toldassistent ved Nyminddegab); *spr.-hist.* — 9. Kirkegaard. Povl Martin (Skoleinspektør); *spr.-hist.* — 10. Kristensen. Kristian Marius (Skolelærer i Redsted paa Mors); *spr.-hist.* — 11. Pade. Peder (afd. Sagfører i Hjørring, Enken bosiddende i Aarhus; *spr.-hist.* — 12. Paludan. Frederik August, f. d. 21. Marts 1878, S. af Sognepræst i Søndbjerg, Refs Hrd., Tisted A. Carl Eduard Paludan; *spr.-hist.* — 13. Prahl. Viggo (Kontorist); *spr.-hist.* — 14. Thiele. Just Emil (Byfoged og Borgmester i Skive); *spr.-hist.*

3. Realklasse.

1. Borresmidt. Anders (Snedkermester); 2 *Sprog.* — 2. Bruhn. Vagn, f. d. 8. Novbr. 1873, S. af Borgmester og Byfoged i Viborg Frederik Christian Bruhn; 2 *Sprog.* — 3. Crone. Hans Jens (Slagtermester); 2 *Sprg.* — 4. Dragheim. Jacob (Barber); 3 *Spr.* — 5. Krogh. Hans Peter (Tobaksfabrikant); 2 *Spr.* — 6. Lund. Richard (Stabssergent); 3 *Sprg.* — 7. Reumert. Georg (Stationsforvalter i Rødkærsbro, Vindum S., Midelsom Hrd., Viborg Amt); 2 *Spr.*

2. studerende Klasse.

1. Aalkjær. Viggo (Bagermester). — 2. Andersen. Knud (Malermester). — 3. Bjerre. Bertel, f. d. 26. Oktober 1875, S. af Skolelærer og Kirkesanger i Lomborg, Skodborg Hrd., Ringkøbing A. Bertel Jacobsen Bjerre. — 4. Christensen. Einar (Boghandler). — 5. Clausen. Axel (Sognepr. i Hunstrup, Hillerslev Hrd., Tisted Amt). — 6. Helsted. Thomas (Skomagermester). — 7. Johansen. Peter (Avlsmand). — 8. Krogh. Nicolaj Br. til Nr. 5 i 3. Rkl. — 9. Nielsen. Otto (Politibetjent i Fjends-Nørlyng Herred, Viborg Amt). — 10. Petersen. Villiam (Kbm. og Gaardejer i Hinge, Lysgaard Hrd., Viborg Amt). — 11. Thrane. Christian (Herredsfoged). — 12. Zeuthen. Vilhelm, Br. til Nr. 23 i 5. Kl.

2. Realklasse.

1. Christensen. Christen Peder Olof, f. d. 4. August 1877, S. af Formand Hans Peder Christensen i Ulstrup i Vinge S., Middelsom Hrd., Viborg A.; 2 *Sprog.* — 2. Christensen. Victor, Br. til Nr. 4 i 2. stud. Kl.; 3 *Sprog.* — 3. Daa. Axel (Handelsagent). — 4. Dragheim. Kristian, Br. til Nr. 4 i 3. Rkl.; 3 *Sprog.* — 5. Nyeland. Knud (afd. Herredsfuldmægtig); 3 *Spr.* — 6. Petersen. Aage (Naalemager); 3 *Spr.* — 7. Würtzen, Karl (Stationsforvalter i Ulstrup, Vinge S., Middelsom Hrd., Viborg A.); 2 *Spr.*

1. Klasse.

1. Andersen. Anders Valdemar, f. d. 4. Decbr. 1878, S. af Malermester Andreas Peter Andersen i Viborg, Br. til Nr. 2 i 2. stud. Kl.; *stud.* — 2. Angelo. Holger Rørbye, f. d. 17. Februar 1880, S. af Redaktør Sophus Hammond Angelo i Viborg, Br. til Nr. 2 i 3. stud. Kl. og Nr. 1 i 5. Kl.; *stud.* — 3. Bang. Andreas, f. d. 30. August 1879, S. af Amtsforvalter i Viborg

Christian Terkelsen Bang; *stud.* — 4. Beyer. Andreas Frederik, f. d. 19. Avgust 1879, S. af Forvalter ved Sindssygeanstalten Andreas Frederik Beyer i Viborg. — 5. Christensen. Richard Benjamin, f. d. 28. Septbr. 1879, S. af Kbm. Hans Jacob Nascau Christensen i Viborg; *stud.* — 6. Dam. Alfred (Ølbrygger); *Rl. 3 Spr.* — 7. Faber. Johannes Henrik, f. d. 19. Januar 1879, S. af Bogholder Mathias Ludvig Christian Faber i Viborg; *stud.* — 8. Fog. Steen Ludvig Bille, f. d. 31. Oktober 1879, S. af Urmager Rasmus Ingvar Fog i Viborg; *stud.* — 9. Giersing. Einar Aggersborg, f. d. 1. Novbr. 1879, S. af Adjunkt ved Katedralskolen Frode Giersing i Viborg; *stud.* — 10. Hagn-Meincke. Friedrich August, f. d. 22. Januar 1878, S. af Dr. med & chur. Dirck Dircksen Hagn-Meincke i Viborg.; *Rl. 3 Spr.* — 11. Hallager. Eigil, f. d. 30. Septbr. 1879, S. af Reservelæge ved Sindssygeanstalten, Dr. med. Frederik Christoffer Hallager i Viborg; *stud.* — 12. Hansen. Mouritz Alexander, f. d. 16. Februar 1880, S. af Lands-overretsassessor Frants Emil Hansen i Viborg, Br. til Nr. 4 i 6. Kl. — 13. Henrichsen. Aage, f. d. 26. Januar 1879, S. af Kbm. Johan Anton Henrichsen i Skive; Br. til Nr. 7 i 3. stud. Kl.; *stud.* — 14. Jørgensen. Christen (Enke efter Fotograf); *Rl. 3. Spr.* — 15. Paludan. Otto (Enke efter Bygmester); *stud.* — 16. Pedersen. Karl Kristian, f. d. 12. Avgust 1878, S. af Ejer af Nørgaard i Viborg Graabrødre-Landsogn Rasmus Pedersen; *stud.* — 17. Ramsgaard. Thøger, f. d. 22. Decbr. 1878, S. af Overlærer Christian Ramsgaard ved Katedralskolen i Viborg, Br. til Nr. 16 i 5. Kl. — 18. Reumert. Carl Sophus, f. d. 25. Oktbr. 1879, S. af Stationsforvalter i Rødkærsbro Andreas Balthasar Reumert, Br. til Nr. 7 i 3. Rlkl.; *stud.* — 19. Støttrup. Jaques (Assistent ved Kreditforeningen); *Rl. 3 Spr.* — 20. Vater. Vilhelm (Kbm.); *stud.*

Forberedelsesklasse b.

1. Andersen. Johannes (prakt. Læge). — 2. Dalberg. Axel (Landinspektør). — 3. Giersing. Ove (Adj. ved Katedralskolen), Br. til Nr. 9 i 1. Kl. — 4. Heiberg. Søren Johan (Distriktslæge, Dr. med.). — 5. Heiberg. Vilhelm, Br. til Nr. 4. — 6. Hogrebe. Axel (Bagermester). — 7. Lund. Axel og — 8. Holger (Stabssergent), Brødre til Nr. 6 i 3. Rlkl. — 9. Philipsen. Aage (Mekanikus Eskild P.). — 10. Sørensen. Søren, f. d. 13. September 1879, S. af Kbm. Jens Sørensen Bjerregaard i Simsted, Rinds Hrd., Viborg A.

Forberedelsesklasse a.

1. Beyer. Christian Theoder Axel, f. d. 17. Nobr. 1880, S. af Forvalter ved Sindssygeanstalten Andreas Frederik Beyer i Viborg, Br. til Nr. 4 i 1. Kl. — 2. Bruun. Christian Severin, f. d. 17. December 1880, S. af Forvalter paa Birkum Gaard, Gjøl Sogn i Vendsyssel, Thomas Bruun. — 3. Christensen. Carl Christian Vildner, f. d. 13. Avgust 1881, S. af Handelsagent P. Christensen i Vb. — 4. Dam. Julius Ingvardt, f. d. 18. April 1880, S. af Ølbrygger Ingvardt Dam i Vb., Br. til Nr. 6 i 1. Kl. — 5. Dederding, Kai Frederik, f. d. 18. November 1881, S. af Kaptejn ved Fodfolket Niels William Dederding i Vb. — 6. Fischer. Holger (afd. Kbm.). — 7. Hagn-Meincke. Ludvig Johannes, f. d. 10. April 1880, S. af Dr. med. & chir. Dirck Dirksen Hagn-Meincke i Vb., Br. til Nr. 10 i 1. Kl. — 8. Krogh. Andreas Bertel, f. d. 12. Maj 1881, S. af Tobaksfabrikant Hans Christian Krogh, i Vb., Br. til Nr. 8 i 2. stud. og 5 i 3. Rlkl. — 9. Madsen. Hans Christian Jacob Julius, f. d. 2. Maj 1881, S. af Gaardbestyrer paa Vesterris, Testrup S., Rinds Hrd., Aalborg A. Anders Madsen. — 10. Paludan. Aage Hjalmar, f. d. 15. Januar 1881, S. af afd. Bygmester Hother Avgust

Paludan i Vb. — 11. Schierbech. Otto, f. d. 13 December 1881, S. af Ingeniør Andreas Ferdinand August Schierbek i Vb. — 12. Seedorff. Otto Christian, f. d. 10. November 1881, S. af Kaptejn ved Fodfolket Alfred Theophilus Seedorff i Vb. — 13. Ørum. Christian, f. d. 12. Oktober 1881, S. af Herredsfuld­mægtig Lauritz Bech Ørum i Vb.

III. Arbejdets Ordning.

Efter Afslutningen af Beretningen i forrige Aars Indbydelsesskrift indtraf fra Ministeriet følgende tre Skrivelser med Bestemmelser vedrørende Lærerbesætningen ved Skolen: under 18. April meldtes, at Ministeriet bifaldt Rektoratets Indstilling vedrørende Ordningen af Sangundervisningen, saa at Skolens hidtilværende Sanglærer, Overhornblæser Zorn, med tre Maaneders Varsel blev at løse fra hans Forhold til Skolen fra Begyndelsen af det indeværende Skoleaar, medens Sangundervisningen ved Fag- og Timefordelingen for Skoleaaret 18⁹¹/₉₂ blev at henlægge til den ved Skolen beskikkede Timelærer, nu Adjunkt H. Chr. C. Mortensen; fremdeles under 30. Juni, at det paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 29. s. M. havde behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at udnævne Adjunkt ved Katedralskolen F. T. W. Petersen til Overlærer ved Skolen fra 19. August s. A. at regne; og under 14. Juli, at det ligeledes paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 10. s. M. havde behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at udnævne Timelærer ved Katedralskolen, Kand. phil. H. Chr. C. Mortensen til Adjunkt ved Skolen fra 19. August s. A. at regne. Endelig er under 22. April d. A. Timelærer Cand. theol.

J. M. Sejersen allernaadigst bleven udnævnt til Adjunkt ved Skolen fra 1. s. M. at regne.

Under 27. Juli f. A. gav Ministeriet sit Minde til, at den for indeværende Skoleaar 1891—92 af Rektoratet foreslaaede Fag- og Timefordeling maatte lægges til Grund for Aarets Undervisning.

Derefter blev for Katedralskolens Vedkommende Arbejdet i indeværende Skoleaar fordelt mellem Lærerne paa saadan Maade, at

Rektor Lefolii fik Dansk med 6. 5. og 1. Klasse, en Del af Latinundervisningen med 6. og 5. Klasse og Oldkendskab med den mat.-naturv. Afdeling af 6. og 5. Klasse med i alt	17	Timer.
Ovrlr. Dr. Bang Græsk samt en Del af Latinundervisningen med 6. og 5. Kl. og Fransk med 6., 5., 4. og 3. stud. Kl.	33	—
Ovrlr. Ramsgaard Tysk med alle Kl. og Latin med 4. Kl.'s stud. Afdng.	23	—
Ovrlr. Petersen Matematik med 5. og 3. Kl.'s sproglig-hist. stud. Afdelinger, Naturlære med 6., 5., og 4. Kl. og Gymnastik med 6., 5., 4. og 3. Kl.	36	—
Adj. Møller Matematik med 6. Kl.'s mat.-naturv. Afdng. og 2. Klasse samt Skrivning og Tegning med alle vedkommende Klasser	25	—
Ad. Giersing Græsk med 3. Kl., Engelsk og Oldnordisk med alle vedkommende Klasser og Sløjdunderv. med hele Skolen	41	—
Adj. Thorsen Dansk med 4. Kl., til Dels 3. Rlkl., 2. stud. og 2. Rlkl., Latin med 3. og 1. Kl. og Græsk med 4. Kl.	26	—
Adj. Olsen Historie med alle Kl. og Latin med 2. Kl.	30	—

Adj. Mortensen Naturhistorie og Geografi med alle vedkommende Kl., Dansk med 3. Kl. og Sang med hele Skolen . . .	30	Timer.
Adjunkt Sejersen Religion med alle Kl. samt Fransk med 3. Rkl., 2. stud., 2. Rkl. og 1. Kl.	26	—
Timelærer Lomholt Matematik med 5. Kl.'s mat.-naturv. Afdeling og 4 Kl., Matematik og Naturlære med 3. Rkl. og Matematik og Regning med 1. Kl.	32	—
Timelærer, Premierløjtnant af Fodfolket C. R. Larsen Gymnastik med 2. og 1. Kl.	8	—

hvorefter der blev at give i alt ugentlig 327 Timer.

I Forberedelsesskolen gjorde det ringe Tal Disciple det til en Nødvendighed at slaa begge Klasser sammen i flere Timer end hidtil, saa at Lærerarbejdet blev fordelt saaledes, at

Rektor Lefolii af den danske Undervisning overtog ugentlig med begge Klasser samlede	1	Time.
Ovrlr. Ramsgaard Tysk med begge Kl.	5	Timer.
Adj. Møller Regning med begge Kl. . .	6	—
— Giersing Fransk med b	4	—
— Thorsen, med Undtagelse af den ovennævnte Time, Dansk med begge Kl.	8	—
— Mortensen Naturhistorie, Geografi og Sang med begge Klasser	6	—
Premierløjtnant C. R. Larsen Gymnastik med begge Klasser samlede	4	—
Residerende Kapellan ved Domkirken Darre Religion med begge Kl. samlede	2	—
Intendant Lillie Historie med begge Kl.	3	—

Sergent Petersen Skrivning med begge Klasser	5 Timer.
og Oversergent Sørensen Tegning med begge Klasser samlede	2 —

saar Tallet paa egentlige Lærertimer blev ialt 46 Timer.

Den saaledes truffene Ordning traadte da i Virksomhed ved Skoleaarets Begyndelse. Men det varede ikke længe, inden der maatte ske Forandringer. Den første, der skete, var dog kun midlertidig, idet Intendant Lillie ved Bortrejse fra Byen i Tjenesteforretninger hindredes i at besørge sine Timer i Forberedelsesskolen fra 26. August til 24. Oktober, begge Dage medregnede, og hans Fag i dette Tidsrum besørget af Fru Henrikka Darre. Dernæst troede Adjunkt Giersing af Helbredshensyn at burde opgive saavel to Eftermiddages Sløjdundervisning som ogsaa sine Timer i Fransk i Forberedelsesklasse b, idet han endnu ikke havde forvundet den Svækkelse, der var en Følge af hans Sygdom i det forrige Skoleaar; og under 25. September bifaldt da Ministeriet, at 3 af de ham hidtil tildelte 12 Timer egentlig i Sløjdundervisning fra 1. Oktober at regne overtoges af Adj. Mortensen, medens Timerne i Fransk i Kl. b fra 5. Oktober overtoges af Kaptejn af Fodfolket Seedorff. Fremdeles maatte Premierløjtnant C. R. Larsen i Begyndelsen af Oktober Maaned tiltræde en Tjenesterejse til København, hvorfor Kaptejn Seedorff d. 7. s. M. ligeledes overtog hans Timer i Gymnastik med Katedralskolens 2. og 1. Klasse samt med begge Forberedelsesklasser; og da Premierløjtnant Larsen derpaa under 14. Oktober meldte Rektoratet, at han af Krigsministeriet var kommanderet til Tjeneste ved Artilleriet i 1½ Aar fra den 1. November at regne og efter den Tid næppe vilde komme tilbage til Viborg, gav Mini-

steriet under 3. November sit Bifald til en Indstilling fra Rektoratet, hvorefter de ved Premierløjtnant Larsens Fratræden ledigblevne Gymnastiktimer ved Katedralskolen fra d. 7. Oktober vare overtagne af Kaptejn Seedorff. Hvilken Forstyrrelse den herskende Influenza voldte ved Halvaarsprøven, er omtalt ovenfor S. 14. Men den samme Smitsot skulde komme til at volde endnu større Forstyrrelse i Skolens Arbejde, idet Adj. Olsen d. 20. Januar meldte sig syg, saa at han ikke var i Stand til at udføre sit Arbejde paa Skolen. Som Følge deraf overtog Arkivassistent Villads Christensen fra d. 2. Februar Vikariat i Historie med 6., 5. og 4. Klasse, medens Kand. jur. Carl Eaber fra d. 4. s. M. overtog Vikariat i Historie med de andre Klasser og i Latin med 2. stud. Klasse. Da Kandidat Faber d. 23. April maatte afrejse til København for at aftjene sin Værnepligt, var Adjunkt Olsen ikke endnu kommen mere til Kræfter efter sin Sygdom, end at han med sin Læges Tilladelse selv turde overtage Latinundervisningen med 2. Klasse, medens Assessor ved Landsoverretten H. V. Johannsen viste Skolen den Velvillie at overtage Historieundervisningen i 3., 2. og 1. Klasse.

Hvorledes i begge Skoler Undervisningstiden har været fordelt mellem Fagene, ses af hosstaaende Oversigt.

I 6. og 5. Kl. har Latinundervisningen været saaledes fordelt mellem Rektor Lefolii og Overlærer Dr. Bang, at den først nævnte i begge Klasser har besørget Øvelserne i skriftlig Oversættelse samt i mundtlig Oversættelse uden Forberedelse, og Dr. Bang det øvrige.

I 3. Kl. har Undervisningen i Dansk været saaledes fordelt mellem de to vedkommende Lærere, at Adj. Thorsen har besørget den ene Time med Realkl., som har været bestemt til Forfatterlæsning, men Ad-

	Katedralskolen.												Forbrdlsk.													
	6		5		4			3		3	2	2	1		I alt Lærertimer.	b	a	I alt Lærertimer.								
	spr.	mat.	spr.	mat.	spr.	mat.	El.	spr.	mat.	El.	std.	El.	atud.	El.												
Dansk	3		2		2	1		3	1	3	2	2	3	22	3	1	5	9								
Oldnordisk	1		2		"			"			"	"	"	3	"		"	"								
Latin	8		8		8		"	"		"	7	"	6	44	"		"	"								
Græsk	6		6		5		"	"		"	"	"	"	22	"		"	"								
Oldkendskab	"	1	"	2	"		"	"		"	"	"	"	3	"		"	"								
Tysk	"	(2)	"	(2)	2		1	1		1	2	2	2	15	1	4	"	5								
Fransk	3		3		2		3	3		3	3	3	4	24	4		"	4								
Engelsk	2		2		"	4	"	4		4	2	5	4	21	"		"	"								
Religion	1		1		1		3	2		2	2	2	"	13	"	2	"	2								
Historie	3		3		2		3	2		2	3	3	2	23	"	2	1	3								
Geografi	"		"		1			1		1	2	2	2	9	2		1	3								
Naturhistorie	"		"		2			1		1	2	2	2	10	1	1		2								
Matem. og Regning	"	10	1	11	5	2		5	7			6	5	52	"	4	2	6								
Naturlære	3	6	2	4	"	2		"	2		"	"	2	19	"		"	5								
Skrivning	"		"		"		1	"		1	"	1	2	4	"	3	2	5								
Frihaandstegning	"		"		"		1	"		2	"	2	2	5	"	2		2								
Sang	2		2		2			2		2	"	2	"	5	"	2		2								
Gymnastik	5		5		4			4		4	4		4	21	"	4		4								
Sløjd														12	"											
	17	20	17	17	20	17	5	10	21	5	10	10	26	10	26	23	13	23	6	30	6	327	11	25	11	47

junkt Mortensen i sine 6 Timer har besørget Faget med begge Afdelinger af Klassen.

I Tysk er der i 5. Kl. forlangt Undervisning af 6 Disciple; og i 6. Kl. er der 5 af Kl.'s Disciple, der have faaet Undervisning deri.

Ved Undervisningen i Dansk i Forberedelsesskolen har Rektor Lefolii i sin ene Time øvet Disciplene i at lære og fremsige danske Vers udenad.

I Skrivning, Frihaandstegning, Sang og Gymnastik have enten til Dels eller i alle Fagets Timer flere Klasser eller Klasseafdelinger haft Undervisning sammen.

Ved Undervisningen i Gymnastik og Svømning have Katedralskolens Lærere haft Hjælp af de militære Gymnastiklærere, Oversergenterne Brygmann og Werner, saa at disse to Lærere hver have haft 21 Timer ugentlig; i Hugning desuden af den militære Gymnastiklærer Sergent Kiær, som har haft 2 Timer ugentlig; og ved Øvelserne i Riffelskydning af Oversergent Brygmann, som i Regnskabsaaet 1890—91 i alt har haft 60 Timer, alle Timer mod en Godtgørelse af fuld Ekstratimebetaling, som for Gymnastikens Vedkommende er bleven udbetalt maanedsviis, hver Maaned beregnet til 4 Uger. I Forberedelsesskolen har Læreren i de to først nævnte Fag haft Hjælp af oven nævnte Oversergent Brygmann.

Roøvelserne blev i Sommeren 1891 ledede af Timelærer Lomholt. De begyndte den 19. April og sluttedes før Ferien den 16. Juni; efter Ferien begyndte de den 29. August og sluttedes den 25. Oktober. Der blev i alt foretaget før Ferien 17 Ture og efter den 57, hver paa en Time, hvoraf i alt 34 foregik om Morgenen, fra 6½—7½ 21, fra 7—8 3, fra 7½—8½ 2, fra 8—9 6 og fra 9—10 2, og 40 om Eftermiddagen, fra 4—5 4, fra 4½—5½ 13, fra 5—6 6, fra 5½—6½ 1 og fra 6—7 16.

Under Intendant Lillie har Skolen fra Begyndelsen af November Maaned givet sine Disciple Undervisning i Dans 3 Aftener om Ugen, hver Aften i 2 Timer, indtil denne Undervisning den 16. 17. og 18. Marts afsluttedes ved en offentlig Fremstilling. Med Rektoratets Tilladelse aabnede Læreren Adgang til Deltagelse i Undervisningen for kvindelige Elever, der var jævnaldrende med de deltagende Disciple, saa at den Betaling, de maatte give ham, blev en Forøgelse i den Indtægt, han havde fra Skolen (almindelig Timebetaling).

Sløjdundervisningen har fundet Sted under Ledelse af Adj. Giersing Mandag, Tirsdag og Fredag fra $4\frac{3}{4}$ — $6\frac{3}{4}$ og om Lørdagen med et Hold fra $3\frac{3}{4}$ — $5\frac{1}{4}$ og med et andet fra $5\frac{1}{4}$ — $6\frac{3}{4}$, og under Ledelse af Adj. Mortensen Onsdag og Torsdag fra $5\frac{1}{4}$ — $6\frac{3}{4}$.

Torsdag den 10. December f. A. modtog Skolen et uanmeldt Besøg af et Medlem af Undervisningsinspektionen, Prof. Julius Petersen. Det traf saa uheldigt, at der paa den nævnte Dag holdtes skriftlig Halvaarsprøve, som navnlig i Timerne 8—11 optog alle Klasser; i Timerne 11—2 overværede da Prof. Petersen Undervisningen i et Par Klasser og gennemsaa ellers de skriftlige Udarbejdelser i Matematik til Prøven.

Under 21. Marts indgav Rektor Lefolii allerunderdanigst Ansøgning om Afsked fra indeværende Skoleaars Udgang at regne.

Forandringer vedrørende Skolens Lærerbesætning, som maatte indtræde efter Afslutningen af dette Ark, ville blive meddelte i et Tillæg ved Slutningen af Indbydelsesskriftet.

IV. Aarets Arbejde.

(Beretningen sluttet den 30. April 1892).

I Henhold til Loven af 1. April 1871 om Undervisningen i de lærde Skoler i Danmark giver Viborg Katedralskole for studerende Disciple Undervisning i begge Retninger, saavel den sproglig-historiske som den matematisk-naturvidenskabelige. Efter samme Lovs § 3 er Undervisningen beregnet paa, „at et fuldstændigt Skolekursus gennemgaaes i en Alder fra det fyldte 12. Aar til det fyldte 18. Aar. Optagelsen i Skolens nederste Klasse kan dog ske med det fyldte 11. Aar. Ingen kan optages i en højere Alder, end at det fuldstændige Skolekursus kan være tilbagelagt med det fyldte 20. Aar. Undtagelser fra disse Regler kan Skolens Rektor bevilge.“ Og i en under 9. Avg. s. A. fra Ministeriet til Rektoratet udsendt Rundskrivelse hedder det: „Skolernes Rektorer ville selv erkende Nødvendigheden af at bruge den dem ved Lovens § 3 givne Bemyndigelse til at dispensere fra Aldersbestemmelserne om Disciplenes Optagelse i Skolen med Varsonhed.“ Efter samme Lovs § 5 i Forbindelse med Ministeriets Bestemmelse i en under 9. Avg. 1871 udsendt Bekendtgørelse om Karaktergivningen giver den ved Udgangen af 4. Klasse afholdte Aarsprøve, naar den er bestaaet med mindst 33 Points som samlet Talværdi af alle Karakterer, samme Adgang til højere Undervisningsanstalter og Fagprøver som den ved kgl. Anordning af 30. August 1881 indførte almindelige Forberedelsesprøve. Men desuden er der i Henhold til en Bekendtgørelse fra Ministeriet af 25. September 1871 ved Skolen ordnet en Realundervisning, der føres igennem de 4 nederste Klasser og ved Udgangen af 4. Klasse afsluttes med den ovennævnte almindelige Forberedelsesprøve, saaledes at de, der bestaa denne efter at have underkastet sig Prøve i de tre levende Sprog Engelsk, Fransk og Tysk, derved vinde Ret til at indstille sig til Adgangsprøven i Matematik ved den polytekniske Læreanstalt eller til den ved Landbohøjskolen foreskrevne Prøve for Skovbrugs elever, hvorimod de, der ville indstille sig til de ved den kongelige Veterinær- og Landbohøjskole foreskrevne Prøver for Landinspektøreløver, Dyr læger, Landbrugs elever og Havebrugs elever eller til juridisk Eksamen for ustuderede, Tandlægeeksamen eller farmaceutisk Eksamen, kun behøve at underkaste sig Prøve i to levende Sprog, nemlig Engelsk og efter eget Valg enten Fransk eller Tysk, medens der dog som Forudsætning for den sidst nævnte af de oven omtalte Prøver tillige kræves bestaaet

en særlig Prøve i Latin, hvortil der, til Indøvelse af Sprog­lærens Hovedsætninger, særlig for den almindelige regelmæssige Bøjning, og til Erhvervelse af det almindeligste Ordforraad, kræves ordentlig læst en lille Læsebog for Begyndere, dog med Forbigaaelse af de i Læsebøgerne i Almindelighed optagne, til Øvelse i at oversætte paa Latin bestemte danske Stykker, samt saa meget, som svarer til 16 Sider i en Teubnersk Stereotyp­udgave af en let latinsk Forfatter, saasom Kornelius Nepos, Justinus eller Evtropius; men Disciple, der have bestaaet 4. Klasses Aarsprøve med godt i Latin, ere fritagne for denne Prøve. Den, der enten her ved Skolen eller ved en anden lærd eller Realskole har bestaaet almindelig Forberedelsesprøve, kan, naar han ved denne Prøve i to fremmede Sprog, Geografi og Naturhistorie har faaet Karakterer til en samlet Talværdi af mindst 15 Points, vinde Ret til efter bestaaet Optagelsesprøve at gaa videre gennem 5. og 6. Klasse som studerende i matem.-naturv. Retning, naar han underkaster sig en Tillægsprøve i Latin, skriftlig og mundtlig, med sammne Fordringer som ved 4. Kl., og bestaar denne med en samlet Karakter af mindst $g \frac{2}{3}$, og ligeledes, naar han ved den alm. Forbrdspr. i to fremmede Sprog, Geografi, Naturhistorie, Geometri og Aritmetik har faaet Karakterer til en samlet Talværdi af mindst 21 Points, i sproglig-historisk Retning, naar han underkaster sig en Tillægsprøve i Latin, skriftlig og mundtlig, og i Græsk, begge med samme Fordringer som ved 4. Kl., og bestaar den med $g \frac{2}{3}$ saa vel i Græsk som i den samlede Karakter i Latin. For begge Retninger udkræves til­lige for dem, der til alm. Forbrdspr. ikke have læst Fransk, en Tillægsprøve i dette Sprog.

Til Vejledning ved Forberedelsen til at indtræde i Katedralskolen aftrykkes her af den til Gennemførelse af Loven af 1. April 1871 under 5. Avgust s. A. udkomne Anordning den 1. Paragraf med de ved Anordningen af 16. Juni 1882 fastslaaede Ændringer og Tillæg:

Forinden nogen kan optages som Discipel i en lærd Skoles 1. (nederste) Klasse, har han at underkaste sig en Prøve, ved hvilken der fordres:

1. i Modersmaalet: dels Oplæsning af et Stykke af en dansk Læsebog eller Forfatter, i Forbindelse med Analyse, ved hvilken kræves sikkert Kendskab til det vigtigste af Grammatiken, især til Ordklasserne, Ordnes Bøjning og den enkelte Sætnings Dele, dels saavel en skriftlig, med antagelig Sikkerhed i Retskrivning og Skilletegnes Brug nedskreven Gengivelse af et 2 Gange

forelæst Stykke, som en ikke for let Diktatstil, hvilke to skriftlige Arbejder tillige bedømmes som Prøveskrift;

2. i Tysk: det vigtigste af Formlæren og mundtlig Oversættelse fra Tysk til Dansk i et læst Pensum, der mindst maa udgøre 100 almindelige Oktavsider;

3. i Fransk: det vigtigste af den regelmæssige Formlære og 50 Oktavsider af en Læsebog;

4. i Geografi: en Oversigt over hele Geografien efter en kortere Lærebog;

5. i Historie: Oversigt over Danmarks Historie i samme Udstrækning, som opgives til 4. Klasses Hovedeksamen;

6. i Religion: Bibelhistorien i kort Begreb og Hovedstykkerne af Luthers lille Katekismus;

7. i Naturhistorie: Pattedyr og Fugle efter en kortfattet Lærebog;

8. i Regning: Færdighed i praktisk Regning saa vidt, at alle Regninger med hele og brudne Tal kunne udføres sikkert og bringes i Anvendelse paa simple praktiske Opgaver, som dem der pleje at henføres under Regula de Tri.

Ved Optagelsesprøven til Forberedelsesskolens (nederste) Klasse a, hvorved Disciplene i Reglen maa have fyldt deres 10. Aar, kræves:

1. i Dansk: Sikkerhed i Oplæsning samt en Diktatstil uden væsentlige Fejl i Bogstavering;

2. i Bibelhistorie: i en for Barnealderen passende Form de vigtigste og lettest fattelige Fortællinger af det gamle Testamente indtil Jøderigets Deling og enkelte let fattelige Hovedstykker af det ny Testamente, deriblandt ogsaa enkelte Fortællinger om Herrens Undergerninger og enkelte af hans Lignelser;

3. i Historie: Danmarks Historie til 1523 i en Udførlighed svarende til Klaussens lille Lærebog;

4. i Geografi: et Skelet efter Granzows Nr. 5 og

5. i Regning: de fire Regningsarter i benævnte og ubenævnte Tal.

Ved Skrivelse af 17. Juni f. A. har Ministeriet i Henhold til Rektoratets Indstilling af 29. Maj s. A. bifaldet, at der fra indeværende Skoleaars Begyndelse i Katedralskolen er blevet anvendt følgende Bøger, som ikke tidligere have været i Brug her: i 5. og derefter ad Aare ogsaa i 6. Kl. i Latin og Græsk isteden for Tregders Haandbog i den græske og latinske Litteratur-

historie J. M. Sechers og C. H. Rafns Hovedpunkter henholdsvis af den græske og af den latinske Litteraturs Historie;

- i 3. Kl.'s sproglig-historisk studerende Afdeling og derefter efterhaanden opad i Græsk isteden for Schenkls Chrestomathie aus Xenophon V. Levy og Chr. Velschows Græske Læsebog med tilhørende Ordsamling;
- i 3. Kl.'s og derefter ad Aare ogsaa i 4. Kl.'s mat.-naturv. studerende Afdeling og Realafdeling i Fysik isteden for Prytzes Naturlære Ellingers mindre Lærebog i Fysik;
- og i 1. Kl. og derefter efterhaanden opad isteden for Steens elementære Aritmetik og Algebra Julius Petersens Aritmetik og Algebra 1. Del.

Ligeledes bifaldtes det, at Læreren i Botanik i 1. Klasse og derefter gennem alle vedkommende Klasser efterhaanden opad maatte lade Disciplene, ved Siden af den egentlige Lærebog i Botanik, beholde et af ham selv udarbejdet Hjælpemiddel: „Botanisk ABC“, som endnu ikke forelaa trykt, men hvis Beskaffenhed fremgik af nogle med Rektoratets Indstilling indsendte og med Ministeriets ovennævnte Skrivelse tilbagefølgende hektograferede Blade, dog at denne Tilladelse betingedes af, at det nævnte Hjælpemiddel, naar det som paatænkt forelaa trykt, ikke kom til at koste Disciplene for meget, ligesom det ogsaa sattes som en Forudsætning for Tilladelsen, at Hjælpemidlets Indhold nøjagtig maatte stemme med, hvad der lærtes i den egentlige Lærebog, hvad der i de Ministeriet forelagte Blade paa et Par Steder efter Undervisningsinspektionens Udtalelser ikke syntes Ministeriet at være Tilfældet.

Dansk. Forbrødskl. a (Adj. Thorsen 5 T., desuden Rektor Lefolii 1 Tm. sammen med b.) Op-læsning (med Korlæsning) efter Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 1. Saml. og Øvelser i Skriftlæsning. Hver Uge 2 korte Stile, for det meste Genfortælling, hidtil i alt 39 Genfortællingsstile, 15 Gange Diktat. De første Begreber af Sproglæren ere forklarede og indøvede ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortfattede Sprog-

lære 2. Udg. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hver Uge 20—30 Linier, hidtil i alt 8 forskellige Digte. — Forbrdlskl. b. (Adj. Thorsen 3 Tmr., desuden Rektor Lefolii 1 Time sammen med a.) Som Læsebog er benyttet Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 1. Sml. Det vigtigste af Sproglæren er blevet gennemgaaet og indøvet ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis kortf. Sprogl. 2. Udg. Af og til Skriftlæsning. Ugentlig 2 Stile, mest Genfortælling, hidtil i alt 37 Genfortællingsstile og 17 Diktatstile. Efter Lefoliis „Fortæll. Digte for yngre Børn“ er der lært Vers udenad, hidtil i alt 8 forskellige Digte. — 1. Kl. (Rektor Lefolii 3 Tmr.) Til Oplæsning og Analyse er brugt Lefoliis „Fortællinger og Sagaer“ 2. Saml. Efter sammes „Fortællende Digte for yngre Børn“ er der lært Digte udenad, hidtil i alt 10. Mundtlig Fremsigelse af Stykker i ubunden Stil have Disciplene haft Øvelse i, idet de i den sidste Halvdel af Aaret jævnlig have fortalt udvalgte Stykker af Lefoliis „Fra Gudelivet og Gudetroen i Nordens Hedenold“. Paa Grundlag af sammes „Kortfattet Sproglære“ 2. Udg. ere de vigtigere Stykker af Sproglæren dels blevet gennemgaaede mundtlig, dels blevet indøvede ved Analyse. Hver Uge er der skrevet en Stil, et Par Gange Diktat, ellers altid hjemme og altid Genfortælling, efter i Begyndelsen kortere, siden længere (indtil et Par trykte Sider i smaat Oktav), saa godt som rent fortællende Stykker, imod Enden af Aaret med Indblanding af enkelte korte og klare Skildringer, forud meddelte paa Skolen, i Begyndelsen oftest 2 Gange, tilsidst næsten altid kun 1 Gang, hidtil i alt 31 Stile, deriblandt 23 Fortællinger om Hvidernes Æt, Absalon og Valdemar den Store. — 2. stud. og Rlkl. (Adj. Thorsen 2 Tmr. med hver Kl.) Hver Uge en længere Genfortællingsstil, hidtil i alt 28. Det vigtigste af Sproglæren

er blevet gennemgaaet med Realkl. ved Analyse paa Grundlag af Lefoliis Bog. Efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn“ ere nogle Digte lærte udenad, hidtil i alt 8. Af sammes „Fra Gudelivet og Gude-troen i Nordens Hedenold“ er adskilligt gennemgaaet paa Skolen og til Dels genfortalt. Enkelte mindre Fortællinger og Digte ere oplæste af Disciplene. — 3. stud. og Rlkl. (Adj. Mortensen 3 Tmr. med hver Afdeling, desuden Adj. Thorsen 1 Tm. med Realafdelingen og den ene mat.-naturv. stud. Discipel). Hidtil er skrevet 20 Stile, dels Gengivelse af noget forelæst, dels mere selvstændige Skildringer. Af og til ere Disciplene øvede i Oplæsning, og nogle Digte (hidtil 8) ere lærte udenad efter Lefoliis „Fortællende Digte for ældre Børn.“ I den særlige ugentlige Time med Realafdelingen og den ene mat. stud. Discipel er hidtil læst H. C. Andersens Den lille Havfrue og enkelte Sange af Homers Odyssee i Wilsters Oversættelse. Desuden er Sigurd Müllers Læsestykker af danske og norske Forfattere benyttet til Oplæsning og Analyse. — 4. Kl. (Adj. Thorsen 2 Tm., desuden 1 Tm. med Rlkl.) Hidtil er læst: Holbergs Jeppe paa Bjerget og Jacob von Tybo, Wessels Kærlighed uden Strømper, Oehlenschlägers Vaulundurs Saga og Hakon Jarl, Blichers Røverstuen, Heibergs Syvsoverdag, mindre Fortællinger af Chr. Winther og Poul Møllers En dansk Students Eventyr. To Stile hver Maaned, hidtil i alt 17. I Realklassens særlige Time er læst H. C. Andersens Den lille Havfrue og Rejsekammeraten og Blichers Marie; forøvrigt er benyttet Sig. Müllers Læsestykker og Lefoliis Sproglære. — 5. Kl. (Rkt. Lefolii 2 Tmr.) Hver anden Uge er der skrevet 1 Stil, hidtil i alt 16, af almindelig udviklende eller skildrende Indhold, over Emner hentede fra andre Skolefag eller fra de almindelige Livsforhold i den udvortes eller den sjæle-

lige Verden. Litteraturhistorien har i Aar omfattet Tiden indtil Holbergs Tidsalder og er læst efter Fr. Rønnings Bog. Til fyldigere Behandling af Danmarks gamle Folkeviser er benyttet Nutzhorns Stykker i Nordisk Maanedsskrift 1882 og 83, Johannes Steenstrups „Vore Folkeviser fra Middelalderen“ og mindre Afhandlinger af A. D. Jørgensen. Foruden større og mindre Stykker af Edda, Kongespejlet og Kædmon samt adskillige gamle Folkeviser, Digte og prosaiske Stykker af andre omhandlede Forfattere er læst Oehenschlägers Hakon Jarl. Lefoliis „Sproglærens Grundbegreber“ er benyttet til Henvisning ved Behandlingen af forskellige didhørende Emner. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr.) Stilene have været af samme Art som i 5. Kl., blot i det hele over Emner, der maatte betragtes som vanskeligere; hidtil er der skrevet i alt 16. Af Litteraturhistorien er efter Fr. Rønnings Bog læst Holberg og Tiden efter ham. Fyldigere er gennemgaaet Ewalds og Wessels Tid. Af Digterværker er foruden spredte mindre Digte af forskellige Forfattere samt et Udvalg af Seidelins Visebog oplæst Holbergs Pernilles korte Frøkenstand og Det lykkelige Skibbrud, Tullins En Majdag, spredte Stykker af Ewald, Thaarups Høstgildet, J. L. Hejbergs En Sjæl efter Døden, Paludan-Müllers Benedikt af Nürchia og Abels Død og Grundtvigs Harald Blaataand og Palnatoke, samt hans Afhandling i „Dannevirke“ om Oehenschläger og Baggesen.

Oldnordisk. (Adj. Giersing). 5. Kl. (2 Tmr.) Wimmers Læsebog S. 26—34; 41—73; 114—21. Wimmers Formlære. — 6. Kl. (1 Tim.) Samme Bog S. 41—73; 114—21 og Hoff & Hoffory: Oldisl. Læsest. II. S. 17—28. Wimmers Forml.

Latin. 1. Kl. stud. Afdl. (Adj. Thorsen 6 Tmr.) Mikkelsens Læsebog til Side 25 med det vigtigste af Bøjningslæren efter Madvig. Læsebogens syn-

taktiske Regler ere læste. Mod Slutningen af Aaret lette Stile til Indøvelse af Formlæren, hidtil i alt 12. — 2. stud. Kl. (Adj. Olsen, fra 20. Januar til 23. April som Vikar Kand. jur. Faber, 7 Timer.) Kornelius Nepos i Udvalg ved Listov (Themistokles, Aristides, Pausanias, Epaminondas, Pelopidas). Formlæren og Ordføjningslærens 1. Afsnit efter Madvig. 2 Stile ugentlig dels hjemme, dels paa Skolen, hidtil ialt 45. — 3. stud. Kl. (Adj. Thorsen 7 Tmr.) Cæsars Gallerkrig 1. Bog og Ciceros 3. Tale mod Katilina. Af Ovids Metamorfofer efter Blochs Udvalg: Verdensaldrene. Madvigs Sproglære. 2 Stile ugentlig, hjemme eller paa Skolen, til Dels efter Iversens Stiløvelser, hidtil i alt 56. — 4. Kl. stud. Afdl. (Ovrlr. Ramsgaard 8 Tmr.) Ciceros 2. 3. og 4. Tale mod Katilina og Talen for Kong Dejotarus; 2. Bog og de 16 første Kapitler af 4. Bog af Cæsars Gallerkrig; Livius 1. Bog Kap. 1—16, 22—25, 34—43; af Ovids Forvandlinger efter Blochs Udvalg: Verdensaldrene, Devkalion, Kadmus, Aktæon, Ino og Athamas, Kadmuses Forvandling, Pyramus og Thisbe. Madvigs Sproglære. Der er skrevet Stil saavel hjemme som paa Skolen, til Dels efter Iversens Stiløvelser, hidtil i alt 100. — 5. Kl. sprogl.-hist. Afdl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrlr. Dr. Bang 5 Tmr.) Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge udført 1 Oversættelse, hidtil i alt 26, samt uden at Klassen har forberedt sig, læst af Kornelius Nepos Lysander, Alcibiades, Thrasybulus og Konom; og af Sallusts Katilina Kap. 1—20. Mundtlig er fremstillet forskellige Afsnit af Sproglæren, saavel Formlæren som Ordføjningslæren. Med Dr. Bang er læst Ciceros Tale for Sextus Rosius, Livius 23. Bog, Vergils Æneide 2. Bog, Horatses Oder 1. Bog 1—12. Madvigs Sproglære. Thomsens Antikviteter. — 6. Kl. (Rkt. Lefolii 3 Tmr., Ovrlr. Dr. Bang 5 Tmr.)

Skriftlig er der med Rkt. Lefolii efter Henrichsens Opgaver hver Uge skrevet en Oversættelse, hidtil i alt 28, samt uden Forberedelse læst af Ciceros tuskulanske Undersøgelser I. 1—66 og 97—119; Plautuses Captivi; Kurtius III, 2—32; Livius III, 33—59; Ciceros Brev til hans Broder Kvintus I, 1; Tacituses Germania. Med Dr. Bang er læst Ciceros Tale for det maniliske Lovforslag, Senecas consolatio ad Marciam, Tacituses Annaler 5. og 6. Bog, Vergils Æneide 3. Bog, Horatses Oder 4. Bog og carmen sæculare, af Brevene 2. Bogs 2. og 3. Brev. Af Madvigs poetarum aliquot Latinorum carmina selecta Catullus, Tibullus 1 og 3, Propertius 2, 7, 9, 10, 12, Ovidius 7, 9, 10, 11, Juvenalis 2, Martialis. Tregders Litteraturhistorie til Aar 117.

Græsk. 3. stud. Kl. spr.-hist. Afd. (Adj. Gier-sing 5 Tmr.) af Bergs Forskole de fleste græske Eks-empler med tilsvarende Gram. efter Bergs Forml. Af Levy & Velschows Læsebog er læst Historierne med lige Numre fra S. 1—23 (dog ikke 46); desuden 21, 43 og 49. — 4. Kl. stud. Afdng. (Adj. Thorsen 5 Tmr.) Schenkls Udvalg af Xenophon (Udg. 1885) Side 16—32 og 60—86 (Anabasis I, 7—9; IV, 1—6). Homers Odysse 10. Bog (574 Vers). Sechers Mytologi. Bergs Formlære. — 5. Kl. spr.-hist. Afdng. Herodot 7. Bog 1—140 (ur.dtagen 36), Homers Odysse 1.—3. Bog og 4, 1—305. Bergs Formlære. Det vigtigste af Christensens Antikviteter. Sechers Mytologi med Forevisning af Billeder, fornemmelig efter Müllers og Wieselers Denkmåler der alten Kunst. — 6. Kl. spr.-hist. Afdng. Herodot 6, 1—41 og 94—131. Platons Menon. Demostheneses 2. og 3. olyntiske Tale. Lu-kianos: Prometheus og Kharon. Homers Iliade 23. og 24. Bog. De vigtigste Regler af Syntaksen efter Hude. Det vigtigste af Tregders Litteraturhistorie.

Oldkendskab. 5. Kl. mat.-naturv. Afdl. (Rektor Lefolii, 2 Tmr.). Efter en Oversigt over Oldtidens tidligere Kulturlande væsentlig efter Schwanenflygel, med Benyttelse af Sechers græske Mytologi og Hovedpunkter i den græske Litteraturhistorie og Afbildninger hos Guhl und Kohner: *Leben der Griechen und Römer*, samt i forskellige kunsthistoriske Værker er oplæst enkelte Afsnit af Cammanns *Vorschule zu Homer*, væsentlig om Religionsvæsenet, og Aulins *Om de homeriska sångernes betydelse för det Grekiska lifvet och bildningen* (Progr. fra Stockholms hgr. elmt.-lärov. 1868) og ved Siden deraf læst i Oversættelse af Homer (Wilster): af *Iliaden* I—II, 483; VI, 369—529; XI, 1—847; XVIII, 324—55; 468—613; og XXIII; og af *Odysseen* I, 119—440; II, 1—177; 337—81; 410—34; IV, 1—311; 625—847; VI; VII; VIII, 1—255; 385—586; IX, 181—541; XIII, 187—438; spredte mindre Stykker af XIV og XVI; XVII, 460—604; XIX, 1—104; 349—604; XX—XXIV; af de homeriske Hymner (Meisling) *Hymnen til Hermes*; af Hesiodos (Meisling) af „*Sysler og Dage*“ *Verdensaldrene*, flere lyriske Digte (Meisling, „*Euterpe*“ 1864, Rosing, Thor Lange) og spredte Stykker af Herodot (Falkenstjerne). — 6. Kl. mat.-naturv. Afdl. (Rektor Lefolii 1 Tm.) Græsk Læsning afsluttet med Oplæsning af Gertzes *Indledning Om Lukians Liv og Forfattervirksomhed* og ved Siden deraf i Gertzes *Oversættelse Lukians Drømmen, Prometheus og Timon* og med Oplæsning af Stykket om Epiktet i *Farrars Hedenske Sandhedssøgere*. Derefter med Benyttelse af Rafns *Hovedpunkter af den latinske Litteraturs Historie* i *Oversættelse læst af Plautus (Forchhammer) Den stortalende Soldat*; af Terents (Whitte) *Phormio og Selvplageren*; nogle *Oder af Horats (Lembcke)*; *Stykker af Ovids Forvandlinger (Meisling)*, *Tibulls Elegier (Fr. Høeg-*

Guldberg) og Tacituses historiske Skrifter (Hovgaard). Desuden er benyttet Richard Christensens Det græske Statsliv i Oldtiden og Thomsens Det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden.

Tysk. (Ovrl. Ramsgaard). Frbrdlskl. a og b 4 Fællestr., b 1 særskilt Time, 3. stud. Kl. og 3. Realkl. hver 1 og hver af de andre Klasser 2 Tmr., Realisterne i 4. Kl. en særskilt Time om Ugen). Forbrdlskl. a. Kaper og Simonsens Læsebog for de første Begyndere S. 1—4. Det allervigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. — Frbrdlskl. b. Samme Bog S. 1—106 med Undtagelse af Fortællingerne 35, 36, 39, 40, 41 og 44. Det vigtigste af Bøjningslæren efter Kaper. -- 1. Kl. Kapers Læsebog for Mellemlasserne 6. Udgave S. 1—77, med Undtagelse af Stykkerne 2 og 20. Uden Forberedelse er læst af J. und W. Grimms Kinder- und Hausmärchen 75 Normalsider (En Normalside indeholder 1300 Bogstaver). Bøjningslæren efter Kaper. — 2. stud. Kl. Samme Bogs 6. Udgave S. 127—210. Uden Forberedelse er læst 100 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper. — 2. Realkl. Samme Bogs 6. Udgave S. 127—210 og repeteret fra S. 175—210. Uden Forberedelse er læst 75 Normalsider af Hauffs Märchen. Bøjningslæren efter Kaper. — 3. Kl. Samme Bogs 5. Udgave S. 210—268. Uden Forberedelse have de studerende Disciple læst 110 Normalsider, Realisterne 80 Normalsider af Hauffs Die Bettlerin vom Pont des Arts. Realeleverne have repeteret Kapers Læsebog for Mellemlasserne S. 112—148. Sproglæren efter Kaper. -- 4. Kl. Med Forberedelse er læst Philipp Galen: Eine Partie nach der Suleck og Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 49—96. Uden Forberedelse er læst Philipp Galen: Der Pechvogel og Onkel Bispink,

v. Sacher-Masoch: Der kleine Adam og Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 111—125. Maanedslæsning: Hauff: Lichtenstein, Hoffmann: Das Majorat og v. Sacher-Masoch: Sascha und Saschka. Realeleverne have i den særskilte Time gennemgaaet med Forberedelse Kaper og Simonsens Læsebog for Mellemklasserne (3. Udgave) S. 162—252 og uden Forberedelse Hauffs Jud' Süsz. Sproglæren efter Kaper. — 5. Kl. (6 Disciple). Dels med, dels uden Forberedelse er læst Goethes Egmont, Schillers Die Piccolomini, Knauths Auswahl deutscher Gedichte S. 200—307 og Mohr og Haunstrups Læsestykker S. 234—290. Maanedslæsning: Immermann: Der Oberhof, og C. von Wolzogen: Agnes v. Lilien. Sproglæren efter Kaper. — 6. Kl. (5 Disciple). Dels med, dels uden Forberedelse er læst Goethes Egmont, Schillers Kabale und Liebe, Knauths Auswahl deutscher Gedichte 159—175, 181—192, 200—270 samt Literärgeschichtlicher Überblick og en Del Biographische Anmerkungen og Skouboes Læsestykker S. 1—111. Maanedslæsning: Immermann: Der Oberhof, Heine: Reisebilder I, og Lewin Schücking: Etwas auf dem Gewissen. Sproglæren efter Kaper.

Fransk Fbrdlskl. b (Kapt. Seedorff 4 Tmr.) Jungs Elementarbog S. 1—64 (de franske Stykker) og S. 103—121; den regelmæssige Formlære efter samme Bog. — 1. Kl. (Adjunkt Seiersen 4 Tmr.) Af Jungs franske Læsebog for Begyndere læst fra S. 1—53. Efter Pios Sproglære: Substantivers og Adjektivers Bøjning, samt de regelmæssige Verber. — 2. R1kl. (Adj. Seiersen 3 Tmr.) Pios Læsebog for Mellemklasser S. 52—78; 99—131. Det vigtigste af Pios Formlære. — 2. stud. Kl. (Adjunkt Seiersen 3 Tmr.) Pios Læsebog for Mellemkl. S. 52—78; 87—90; 99—131. Det vigtigste af Pios Formlære. Efter

Michelsens Stiløvelser 1. Afdl. er hidtil gennemgaaet, dels mundtlig, dels ved Stil 1 Gang ugentlig S. 1—19. Hidtil 28 Stile. — 3. Rlkl. (Adj. Seiersen 3 Tmr.) Jungs Læsebog for Melleml. S. 35—150. Pios Formlære, og Gloser efter Pios Samling af franske Ord. — 3. stud. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Jungs Læsebog for Melleml. S. 35—116. Pios Formlære. En Stil ugentlig efter Michelsens Stiløvelser 1. Afdl., hidtil i alt 21 Stile. — 4. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 2 Tmr.) Samme Læsebog S. 152—195 og uden Forberedelse S. 195—205. Baruel: Lectures historiques I, S. 52—82 og uden Forberedelse S. 1—18. Pios Formlære og af Syntaksen § 1—26. De studerende Disciple have skrevet én Stil ugentlig dels efter Michelsens, dels efter Giedes Stiløvelser, hidtil i alt 26 Stile. — 5. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3. Tmr.) Cherbuliez: Miss Rovel. Pios Syntaks. Stil 3 Gange ugentlig efter Giedes Stiløvelser, hidtil i alt 66 Stile. — 6. Kl. (Ovrlr. Dr. Bang 3 Tmr.) Nyrop: Lectures françaises II, Choix de nouvelles modernes, herausgegeben von Wyshgram. Af Coppée: Auswahl von 40 Gedichten, herausg. von Rose S. 1—51. I 3. stud.—6. Klasse ere Gloser lærte efter Pios og Baruels Ordsamling. Stil som i 5 Kl., hidtil i alt 74 Stile.

Engelsk. (Adj. Giersing). 1. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes Læreb. i Engl. for Beg. S. 12—63, 75—94; fra Dansk S. 12—24. — 2. Rlkl. (5 Tmr.) Marryat: The children of the New Forest S. 131—266. Waddys Santaleøvelser S. 1—7, 10—13. Rosings Forml. En Version ugentlig, hidtil ialt 28. — 3. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes engl. Læseb. for Mlml. S. 1—25; 26—49, 184—211, 212—27, 239—41. Hansens Digte S. 24—40, 61—69. Waddy S. 28—36. Rosings Forml. I Hjemmelæsning: Marryats The children of the New Forest S. 5—40, 324—99 og M. Edgeworth: Poplr.

Tales udg. af Grube S. 5--66. En Version ugentl. efter Nissens Opg., hidtil i alt 28. — 4. Rlkl. (4 Tmr.) Brekkes engl. Læseb. for Melleml. S. 1—25, 26—49, 161—98, 212—23, 261—74. Hansens Digte 34—49, 51—69. Waddy S. 51—57, 59—61. Rosings Forml. I Hjemmelæsning: M. Edgeworth: Poplr. Tales udg. af Grube S. 5—103 og Marryat: Peter Simple, udg. af Dr. Stange S. 9—240. Cursorisk er læst i Brekkes Læseb. S. 242—52. I Reglen 1 Version ugentlig efter Nissens Opg., hidtil i alt 25. — 5. Kl. (2 Tmr. 18 Dscpl.). Lamb: Six Tales from Shakespeare S. 9—38, 165—86. Sommerfeldt: Nyeste engl. Forf. S. 1—35. Rosings Forml. — 6. Kl. (2 Tmr. 3 Dscpl.). Sommerfeldt: Nyeste engl. Forf. S. 76—88, 105—111, 156—82. Repet. Lamb S. 39—164. Rosings Forml. I Hjemmelæsning: W. Collins: My Lady's Money og Percy and the Prophet, Hansens Digte og Byrons The Prisoner of Chillon. Cursorisk: Lamb. S. 9—38 og Sommerfeldt S. 195—210. I Slutningen af Aaret Øvelser i at forstaa gennem Øret et forelæst Stykke og gengive Indholdet paa Dansk; hertil er benyttet Otto Jespersens Engl. Læsning for Melleml. I.

Religion. Frbrdlskl. a og b (Resid. Kapellan Darre 2 Tmr. med begge Klasser samlede). Chr. Møllers Bibelhistorie: Det ny Testamente til „Pinsens“; Balslevs Katekismus: De ti Bud; 8 Salmer. — Katedralskolen (Adj. Sejersen). 1. Kl. (2 Tmr.) Assenses mindre Bibelhistorie til 6. Afsnit; Balslevs Katekismus: Synden og de 2 første Troesartikler. — 2. stud. Kl. (2 Tmr.) Sammes Bibelhist. fra 6. Afsnit til Jesu Bjærgprædiken; Katekismus: 3. Troesartikel og „Fader vor“. Af det ny Test. hidtil læst Mtth. Ev. Kap. 1—7. — 2. Rlkl. (2 Tmr.) Som den stud. i Bibellist. og Katekismus, men af det ny Test. hidtil læst Mtth. Ev. Kap. 1—11. — 3. stud. og Rlkl.

(hver 2 Tmr.) Sammes Bibelhist. fra Jesu Bjerghædningen S. 109 til S. 177 samt (fortsat fra 2. Kl.) Luc. Ev. Kap. 8—24. — 4. Kl. (1 Tm.) Læst og gennemgaaet Apostlenes Gerninger. — 5. Kl. (1 Tm.). Læst og gennemgaaet Marc. Ev. — 6. Kl. (1 Tm.) Læst og gennemgaaet Joh. Ev.

Historie. (Frbrdlskl. a og b Intendant Lillie med Vikar Fru Henrikka Darre, 2 Tmr. samlede, a desuden 1 særskilt Time; Katedralskolen Adjunkt Olsen med Vikarer i 1.—3. Kl. først Kand. Faber og dernæst Overretsassessor Johannsen, og i 4.—6. Kl. Arkivassistent Villads Christensen; 4. Kl.'s stud. Afdl., 3. Kl. og 1. Kl. hver 2 Tmr., de øvrige hver 3). Frbrdlskl. a. Efter Bricka Nordens Historie til den nordiske Syvaarskrig. — Frbrdlskl. b. Efter samme Bog til Slutningen, og det tidligere genlæst. — 1. Kl. Oldtiden efter Blochs Lærebog for Realskoler til 3. Borgerkrig i Rom. — 2. Rlkl. og stud. Kl. Efter samme Bog Middelalderen, samt efter samme Bogs 2. Del Side 1—24. — 3. Rlkl. Efter samme Bog den nyere Tid fra 1660 (Nordens Historie fra 1523—1766) til Wienerkongressen. — 3. stud. Kl.*) Efter samme Bog den nyere Tid fra 1660 (Nordens Historie fra 1523—1536) til Wienerkongressen, samt genlæst Oldtiden. — 4. Kl. Realafdlng. Genlæst hele Historien efter Blochs Lærebog for Realskoler. — 4. Kl. stud. Afdlng.*) Genlæst Middelalderen, den

*) Fra Halvaaret 18^{86/89} er der i 3. std. Kl og i 4. Kl.s stud. Afdlng. indtraadt nogen Forandring; i 3. stud. Kl. begyndes Skoleaaret nu med en Gennemlæsning af Oldtidens Historie efter Blochs Lærebog; derpaa læses den nyere Historie fra 1660 (Nordens Historie fra 1523) til Wienerkongressen efter samme Lærebog. I 4. Kl.'s stud. Afdeling afsluttes først Læsningen af den nyere Tid, dernæst genlæses Middelalderen, den nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie), altsammen efter Blochs Lærebog for Realskoler; endelig begyndes paa Oldtidens Historie efter Thrige.

nyere og nyeste Tid (med Forbigaaelse af Nordens Historie) efter samme Bøger, samt af Oldtiden læst Begyndelsen (til Perserkrigene) efter Thrige. — 5. Kl. Oldtidens Historie og Nordens Historie fra Kalmarunionen efter Thriges Lærebøger. — 6. Kl. Den romerske Kejsertid efter Thriges Lærebog. Det hele Pensum genlæst efter samme Lærebøger af Bloch og Thrige med Benyttelse af Thriges Oversigt over Verdenshistorien.

Geografi. (Adjunkt Mortensen, Frbrdskl. a, 3. stud. Kl., 3. Rlkl. og 4. Kl. hver 1 Time, ellers hver vedkommende Klasse 2 Timer). Frbrdskl. a. Disciplene have begyndt Skoleaaret med at tegne et Grundrids af Katedralskolens Bygninger og Legeplads. Derpaa er, dels efter Kortet, dels efter Granzows Geografi Nr. 4, læst Nord- og Østevropa. — Frbrdskl. b. Granzows Geografi Nr. 4: Syd-, Vest- og Mellemeuropa. Hovedsagelig efter Kortet: Asien, Afrika, Amerika og Avstralien. Klassen har desuden anvendt et Par Timer til Tegning paa den store Tavle af et Kort over Viborg By. — 1. Kl. Hver Discipel har tegnet et Kort over Viborgs nærmeste Omegn, for saa vidt den er ham bekendt. Efter Granzows Geografi Nr. 2 er læst Nord-, Øst- og Sydevropa samtidig med, at der i en dertil anskaffet Bog i store Træk er tegnet Omridsene af de læste Lande og (uden Tilføjelse af Navne) de Bjerge, Floder, Byer m. m., som Disciplene skulle vide Besked med. — 2. Rlkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Vest- og Mellemeuropa, samt Asien. — 3. Rlkl. og stud. Kl. Granzows Geografi Nr. 2: Afrika, Amerika og Avstralien, samt Indledningen og Afsnittet om den fysiske Geografi. — 4. Kl. Granzows Geografi Nr. 2 genlæst.

Naturhistorie. (Adjunkt Mortensen; Frbrdskl.

a og b en Time sammen, b desuden 1 særskilt; i Katedralskolen 3. Rlkl. og 3. stud. Kl. hver 1 Tm., ellers hver vedkommende Kl. 2 Tmr.) Frbrdlskl. a. Sahlertzes Naturhistorie: Pattedyr. — Frbrdlskl. b. Sahlertzes Naturhistorie. Sammen med Kl. a er læst om Pattedyrene; alene har Klassen læst om Fuglene. — 1. Kl. Mortensens botaniske ABC. Efter Materiale fra Skolens Plantehave er gennemgaaet Læren om Planternes ydre Bygning. Efter Lützens Zoologi Nr. 2: Koldblodede Hvirveldyr og Insekter. — 2. Rlkl. og stud. Kl. Strøms Botanik: Helkronede med undersædigt Bløster og Frikronede. Efter Lützens Zoologi Nr. 2 er læst om Bløddyr. — 3. Rlkl. og stud. Kl. Strøms Botanik: Den systematiske Del. — 4. Rlkl. og stud. Kl. Strøms Botanik og Feddersens Zoologi genlæst.

Regning og Matematik. Frbrdlskl. a (Adj. Møller 6 Tmr., hvoraf 4 samtidig med b). Regning med hele Tal efter Meiers Regnebog I. — Frbrdlskl. b. (Adj. Møller 4 Tmr. samtidig med a). Brøkgregning efter Meiers Regnebog II til Decimalbrøk. — 1. Kl. (Timelærer Lomholt 5 Tmr.) J. Petersens Aritmetik og Algebra S. 8—37. De fleste tilsvarende Opgaver. Sammes Geometri S. 3—28. De tilsvarende Opgaver. Meiers Regnebog II §§ 7 og 8. — 2. Rlkl. og stud. Kl. (Adj. Møller 6 Tmr.) Steens Aritmetik S. 21—44. Sammes matematiske Opgaver Nr. 106—306. Till. Nr. 1—31. Sammes Algebra S. 1—19. J. Petersens Geometri S. 18—44. Regning efter Meiers Regnebog II. — 3. Rlkl. og mat.-naturv. Afdling. af 3. stud. Kl. (Timelærer Lomholt 7 Tmr.). Steens Algebra S. 19—106. Jul. Petersens Geometri S. 39—78. Skriftlige Opgaver 1 Gang om Ugen. Meiers Regnebog II, §§ 11—12. Geometrisk Tegning: blandede

Konstruktioner. — 3. stud. Kl., spr.-hist. Afdng. (Ovrlr. Petersen 5 Tmr.). Steens Algebra S. 19—106. Petersens Geometri S. 49 ud. Meiers Regnebog II. Opgaver hjemme en Gang om Ugen. — 4. Kl. (Timelærer Lomholt 5 Tmr., Realafdelingen desuden 2 Tmr.). Genlæst Steens Aritmetik og Algebra samt Jul. Petersens Geometri. Til Hjemmeløsning c. 190 Opg. efter Lomholts „222 Eksamensopgaver“. Meiers Regnebog II, §§ 11—12. Geometrisk Tegning (Realisterne alene): blandede Konstruktioner. — 5. Kl. mat.-naturv. Afdng. (Timelærer Lomholt 11 Tmr.) Jul. Petersens Aritmetik og Algebra I, S. 77—104. II—III, S. 3—110. Sammes Trigonometri S. 3—56. Sammes Stereometri S. 5—73. Sammes Metoder og Teorier Nr. 1—100 og Nr. 117—134. Sejdelins Projektionstegning forfra til Sd. 41. I alle Fag ere saa godt som alle tilsvarende Opgaver regnede i Timerne. Desuden Hjemmeopgaver 2 Gange om Ugen. — 6. Kl. mat.-naturv. Afdng. (Adj. Møller 10 Tmr.). Jul. Petersens Aritm. og Algebra II og III S. 96—115. Sammes Aritm. og Algebra I S. 77—105 og enkelte spredte Stykker. Sammes Trigonometri: De sfæriske Grundformler. Sammes Stereometri S. 77—83. Sammes Analytisk Plangeometri I, undtagen § 9. Sammes Metoder og Teorier til Løsning af geometriske Konstruktionsopgaver S. 46—76. Sejdelins Projektionstegning S. 32 til Enden. Derefter Genlæsning.

Naturlære. 3. Kl. mat.-naturv. stud. og Rlafdng. (Timelærer Lomholt 2 Tmr.). Ellingers Lærebog S. 1—104. — 4. Kl. Rlafdng. (Overlærer Petersen 2 Tmr.). Prytzes Naturlære S. 85—114 og fra S. 166 og ud; genlæst hele Bogen. — 5. Kl. mat.-naturv. Afdng. (Overlærer Petersen 4 Tmr.). Schmidts Eksperimentalfysik I, forfra til S.

377. — 5. Kl. sprg.-hist. Afdlg. (Overlærer Petersen 3 Tmr.). Schmidts Naturlære forfra til Magnetisme, Bevægelse til Lyd. Jørgensens Astronomi 1. Kap. — 6. Kl. mat.-naturv. Afdlg. (Overlærer Petersen 6 Tmr.) Schmidts Eksperimentalfysik I, S. 346 og ud, II Del; Jørgensens Astronomi, genlæst det hele. — 6. Kl. spr.-hist. Afdlg. (Overlærer Petersen 3 Tmr.). Schmidts Naturlære: Magnetisme og Elektrisitet; genlæst hele Bogen til Lyd. Jørgensens Astronomi fra 2. Kap. og ud; genlæst hele Bogen.

Tegning. Frbrdlskl. a og b (Oversergent Sørensen 2 Tmr.) Petersens og Janniches Tegnebøger: a I og II, b III og IV. — Katdrslskl. (Adj. Møller, 1. Kl. Realafdl., 2. og 3. Realkl. hver 2 Tmr., 4. Kl. Realafdl. 1 Tm.). Konturtegning efter Hetsches og Petersens Fortegninger. I 3. og 4. Realkl. har i hver Kl. 1 Discpl. tegnet efter Klodser.

Skrivning. Frbrdlskl. a og b Sergent Petersen 3 Tmr., a desuden 2 Tmr. særskilt). Efter Forskrift dels enkelte Bogstaver, dels Sammenskrift, saaledes at i Reglen alle Disciple i hver Klasse have fulgts ad; af og til er Taktskrivning bleven anvendt; mod Slutningen af Skoleaaret have en Del Disciple i b skrevet af efter en trykt Bog. — 1—4. Kl. (Adj. Møller; 1. Kl. 2 Tmr., 2. stud. og 2. Rlkl., 3. Rlkl. og 4. Kl.'s Realafdeling hver 1 Tm.). Saa snart en Discipel har tilegnet sig en nogenlunde sikker og ordentlig Haandskrift, bruger han ikke mere Forskrift, og Disciplene holdes ikke til at udføre hvert enkelt Bogstav i en eneste, for alle gyldig Form; dog tager Skolen selvfølgelig ikke mod enhver som helst Form af Bogstaverne.

Sang. (Adjunkt Mortensen). Alle Forberedelses-

skolens 23 Disciple have været til Stede i begge Skolens Sangtimer, men 10 af dem synes ikke at have Sangstemme. Af Katedralskolens 98 Disciple ere for Tiden 56 syngende, og 15 have deres Stemme i Overgang. Ved Undervisningen har Hensynet til Tallet af de Stuer, der staa til Raadighed, gjort det til en Nødvendighed at dele de 56 Deltagere i 4 Hold, saa at 6. og 5. Kl. og 4. Kl.'s stud. Afdeling (11 Disciple), 4. Kl.'s Realafdeling og 3. Kl. (12 Disciple), 2. Kl. (16 Disciple) og 1. Kl. (17 Disciple) have haft hvert Hold 1 Time ugentlig, og en femte Time er bleven brugt til Sammensang med begge Skoler samlede. Der er i Aarets Løb hovedsagelig udført trestemmige Sange; en enkelt Klasse har indøvet en tostemmig Sang eller et Kanon, og Skolens Morgensange ere sungne enstemmig. Nogle Minutter af hver Time (med Undtagelse af Sammensangstimen) ere i Katedralskolen anvendte til Gennemgang af Musikteoriens allerførste Begyndelsesgrunde. Ved Øvelserne er foruden Skolens Morgensange blevet brugt et Udvalg af Melodier hentede fra Sannes og Mikkelsens Samlinger. Ved enstemmig Sang af Folke- og Fædrelandssange er Båge og Nørregaards Sangbog bleven brugt.

Gymnastik. Frbrdlskl. a og b (4 Tmr. ugentlig under Kptn. Seedorff med Bistand af Gymnastiklr. fra Hæren, Oversergent Brygmann). Af Skolens 23 Disciple er af Helbredshensyn 1 udelukket fra Øvelserne. — Katedralskolen. Af Skolens 97 Disciple ere til Stadighed 6 udelukkede af Helbredshensyn; de øvrige 91 ere ved Øvelserne delte i 5 Hold, hvert med 4 Timer ugentlig, nemlig under Kptn. Seedorff 1. Kl. med 20 Disciple og 2. stud. og Realkl. med 19 Discipl., og under Ovrl. Petersen 3. stud. og Rkl. med 19 Discipl., 4. Kl. og den spr.-hist. Afdng. af 5. Kl. med 19 Discipl. og den mat.-naturv. Afdng. af 5. Kl. og 6.

Kl. med 14 Discpl., begge med Bistand af 2 Gymnastiklærere fra Hæren, Oversergenterne Brygmann og Werner; Ovr. Petersen i de to ugentlige Huggetimer med 5. og 6. Kl. tillige med Bistand af en tredje Gymnastiklærer fra Hæren, Sergent Kjær. De to ældste Hold har der desuden været tillagt en 5. Time til Hugge- og Fægteøvelser Søndag Morgen, saaledes at Deltagelsen i den har været en frivillig Sag for begge Klassernes Disciple, men den har i indeværende Skoleaar ikke været stor; af samtlige 33 Disciple have kun to stadig været med til Søndagsøvelserne, nemlig Julius Knorr og Niels Yde; 5 andre have udeblevet enkelte Gange, nl. Valdemar Gad, Johan Halberg, Johannes Bryndum, Gaston Thjerry og Victor Rasmussen, 2 andre hyppigere, nl. Johannes Jensen og Jacob Jensen; de øvrige 24 have aldrig eller saa godt som aldrig givet Møde.

Svømning. Undervisningen begyndte som Følge af Forsommerens Kølighed i Fjor først den 22. Juni og foretoges under Ledelse af de samme Lærere og med samme Bistand som ved Gymnastikundervisningen, indtil Aarsprøven gjorde det umuligt at foretage nogen regelmæssig Undervisning hver Dag; fra den Tid af vare i de vedkommende Timer de militære Assistenten altid til Stede paa Flaaden, saa at de Disciple, der ikke vare til Prøve paa Skolen, kunde komme til at svømme under deres Tilsyn. Efter Sommerferien gjorde det kolde Vejr det umuligt at foretage regelmæssige Øvelser; indtil d. 29. Avgust holdtes de gaaende saaledes, at Deltagelsen var en frivillig Sag for Disciplene, og Eftermiddagssvømningen ophørte med d. 31. s. M. Thi efter Indstilling fra Rektoratet har Ministeriet ved Skriv. af 29. Maj 1889 bemyndiget Forstanderskabet til hver Sommer at udbetale almindelig Ekstratimebetaling til hver af de to Gymnastikassistenter ved Skolen for indtil 7 Timer ugentlig (efter Rektors Attest) for Tilsyn med

Skolens Disciple ved Svømmeøvelser en Time hver Eftermiddag. Til denne Eftermiddagssvømning have saa alle de af Katedralskolens Disciple haft Adgang, der ikke samme Dag havde haft Undervisning i Faget i dertil henlagte Formiddagstimer; den har i Svømmetiden fundet Sted hver Eftermiddag, ogsaa om Søndagen, dog med Undtagelse af den største Del af Sommerferien, da det stadig har vist sig, at der i denne Tid er alt for faa Deltagere hver Dag; og da Tiden ellers har vist sig tilstrækkelig, have Disciplene i begge Klasser i Forberedelsesskolen haft Lov til at deltage deri paa de Dage, da de ikke havde Undervisning i Faget om Formiddagen. Efter at Begynderne forud have faaet Tagene indøvede i Svømmemaskinen i Skolens Gymnastikhus, svømmer enhver med Svømmetornister paa, indtil han uden dette kan svømme 200 Alen i slap Sele; kan han dette, bliver han Frisvømmer. Ved Øvelsernes Ophør 1891 var af Forberedelsesskolens 23 Disciple 1 udelukket fra Øvelserne af Helbredshensyn; af Katedralskolens 103 Disciple var 6 udelukkede, og 43 vare Frisvømmere, ligesom 1 Discipel af Forbrøllsskln, og af disse var igen 9 „Distancesvømmere“, idet de, under Ledsagelse af den til Flaaden hørende Baad med Lærere i, svømmende havde tilbagelagt en Strækning af 1200 Alen, nemlig af 6. Kl. Johan Halberg og Herluf Hansen; af 5. Kl. Julius Knorr, Einar Rendtorff, Fredrik Zeuthen, Alfred Meldal og Holger Rasmussen, af 4. Kl. Victor Rasmussen, og af 3. Kl. Hans Jens Crone.

Roøvelser (Adj. Lomholt) foretoges i Forsommeren 1891 med 15 Disciple delte i 2 Hold, nemlig af daværende 5. Kl. 5 og af 4. Kl. 10 Disciple, og efter Ferien med 33 Disciple delte i 4 Hold, nemlig af nærværende 6. Kl. 1, af 5. Kl. 13, af 3. Kl. 17 og af 2. Kl. 2 Disciple, alle frivillig efter eget Ønske. Ellers henvises til Meddelelsen om Faget Sd. 31.

Af **Boldspil** dreves i Sommeren 1891 **Kriketspil**, som om Foraaret tog sin Begyndelse først i Maj Maaned og indtil Aarsprøven dreves dels under Lærernes Ledelse i de sædvanlige Gymnastiktimer, dels om Eftermiddagen og om Søndagen. I Ferien dreves Spillet af enkelte Disciple, der opholdt sig i Byen. I indeværende Skoleaar er det blevet drevet med større Iver og Deltagelse end tidligere, særlig af de øverste Klasser. Fra Sommerferien indtil ind i November Maaned blev der gennemsnitlig spillet 2 Timer hver Eftermiddag; desuden blev der indtil Efteraarsferien spillet i de almindelige Gymnastiktimer under Lærernes Ledelse, idet de tre øverste Klasser spillede Kriket, de lavere Klasser hveranden Gymnastiktime Fodbold. I Aar er der fra Begyndelsen af April Maaned igen blevet spillet Kriket omtrent hver Eftermiddag, og der møder stadig flere og flere til Deltagelse. Der har staaet tre Kriketkampe i det forløbne Aar. Den første stod mellem paa den ene Side 6te Klasse og 5te Klases mat.-naturv. Afdeling og paa den anden Side 5. Kl.'s spr.-hist. Afd. og 4. Kl. Det sidste Hold sejrede med 120 Points mod 108. Den anden stod mellem 3. og 2. Kl., hvoraf 3. Klasse sejrede med 123 Points mod 38. Af 3. Kl. tog en Spiller, Georg Reumert, 56 Points. Den tredie Kamp stod mellem 1. og 2. Kl., som sejrede med 100 Points Majoritet. Derimod er **Fodboldspillet** ikke blevet drevet med nær saa stor Lyst og Iver som det foregaaende Aar. Kun saa længe det havde Nyhedens Interesse, kunde det svinge sig frem til en Plads ved Siden af Kriket. I Efteraaret blev det dog af og til spillet af de lavere Klasser, men i Foraaret er det kun spillet en enkelt Gang. Det bør ikke lades ubemærket, at der ikke har kunnet spores nogen Formindskelse i Disciplenes Færdighed i Gymnastik, uagtet en Del af de til dette Fag henlagte Timer ere blevne anvendte til Boldspil.

Danseundervisningen har i Katedralskolen fundet Sted fra den 3. November f. A. til 22. Marts d. A. under Ledelse af Intendant Lillie med Bistand af Gymnastiklærer i Hæren, Oversergent Brygmann. I Begyndelsen af November Maaned havde Læreren affattet en Liste over samtlige Disciple inddelte i 4 Afdelinger, saaledes at 1. Afdeling indbefattede dem, der ved forrige Vinters Øvelse antoges at have vundet saa stor Færdighed, at det helt kunde overlades til deres egen Afgørelse, om de fremdeles vilde deltage i Øvelserne eller ej; 2. Afdeling dem, for hvem fortsat Øvelse maatte anses for ønskelig; 3. dem, for hvem den maatte agtes for aldeles nødvendig; og 4. dem, der slet ikke havde nydt Undervisning i Skolen; 4 Disciple i 5. Klasse, som ved privat Undervisning skulde forberede sig til ved Skoleaarets Slutning at underkaste sig Tillægsprøve i Latin og Græsk samt Optagelsesprøve i Fransk, bleve af Hensyn til den Tid, denne Undervisning faldt paa, helt fritagne. Efter at foruden disse 4 ialt 26 Disciple vare blevne fritagne for Deltagelse, bleve de øvrige 73 inddelte i 3 Afdelinger efter deres Uddannelsestrin. Samtlige Afdelinger ere blevne underviste hver 2 Timer om Ugen. Undervisningen har omfattet, med alle Afdelinger: Trinøvelser, Polonæse, Polka, Rhejnlænder Polka, Galopade, Mazurka, Varsoviana, Vals, Tyroler Vals, Francæse, Klappfinale, Les Lanciers (ikke 2. Afdeling), La Tempête samt forskellige Kotillons-Ture, med 1. og 3. Afdeling desuden Hopsa, Tyroler-Hopsa og Menuet. 2. og 3. Afdeling have haft Trinøvelser, sammensatte i en Trinskole, der for 3. Afdelings Vedkommende er bibragt Eleverne i større Udstrækning. Disciplene have vist Lyst og Interesse for Undervisningen, ligesom de alle have gjort synlige Fremskridt, naturligvis i større eller mindre Grad efter deres Anlæg.

Skydning. De to øverste Kl. samt 4 Kl.'s Real-disciple. (Adj. Petersen, med Bistand af Oversergent Brygmann). I Aaret 1891 holdtes Øvelserne i Riffel-skydning før Sommerferien fra 12. til 30. Maj og efter denne fra d. 31. Avgust til d. 2. Oktober; der foretoges 6 Skydture før Sommerferien og 9 efter denne. Der blev skudt til en Skive, der danner en aflang Fir-kant med 3 Grader; efter de gældende Bestemmelser fik hver Discipel hver Gang 5 Skud, som alle gjordes med Remingtonbøssen med Benyttelse af Centralantændelsespatronen. Under 15. Juli indsendtes til Ministeriet den nedenstaaende, befalede Beretning om **Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1890—91.** Og ved Afslutningen af Forsommerens Øvelser holdtes d. 30. Maj **Præmieskydning**, hvis Udfald ses af nedenstaaende Oversigt.

Udfaldet af Skydeøvelserne i Skoleaaret 1890—91.

6. Kl. 7 Dsp. 5. — 16 — 4. Rlkl. 6 —	Afstand i Alen.	Tal af			Sum.
		Skud.	Træf- fere.	Points	
6. Klasse . .	100	65	65	234	299; 100 pCt.
5. og 4. Rlkl.	100	320	310	1015	1325; 96,87 —
6. Klasse . .	200	95	93	295	388; 98 —
5. og 4. Rlkl.	200	830	750	2221	2971; 90,36 —
6. Klasse . .	300	215	192	521	713; 89,30 —
5. og 4. Rlkl.	300	265	228	626	854; 86,04 —
6. Klasse . .	400	90	76	220	296; 84,44 —
5. og 4. Rlkl.	400	165	153	449	602; 92,72 —
Sum af		2045	1867	5581	7448—3,642; 91,30 %

Alle Skud udførtes i frit Anlæg. Præmiernes Værdi var paa 300 Alens Afstand 12 og 8 Kr. og

Udfaldet af Præmieskydningen i Skoleaaret 1891.

Diciplenes Navn og Klasse.	Afsand i Alen.	Skud.					Sum af Af- stand maalt i Tommer.	Sum.	Premie.
		1	2	3	4	5			
6. Kl. Frederik Berg . . .	300	4	3	3	2	4	65½	16	1ste
„ Thorvald Dahl . . .	300	3	2	2	3	3	102	13	
„ Jacob Jacobsen . . .	300	4	4	2	2	3	60½	15	2den
„ Ivar Melskens . . .	300	2	0	0	2	0	47½	4	
„ Viggo Nielsen . . .	300	2	3	0	3	4	49½	12	
„ N. P. Sørensen . . .	300	2	3	0	3	3	60	11	
5. Kl. H. P. Aastrup . . .	200	4	4	4	2	3	40¾	17	
„ Valdemar Gad . . .	200	4	4	4	4	3	16¾	19	1ste
„ Christian Glarbo . . .	200	2	0	3	3	2	59¼	10	
„ Johan Halberg . . .	200	4	3	4	4	4	29½	19	2den
„ Herluf Hansen . . .	200	3	4	4	4	3	20¾	18	
„ Søren Jensen . . .	200	4	3	4	4	3	37	18	
„ Jørgen Jørgensen . . .	200	3	3	3	3	3	53	15	
„ Mads Kirkegaard . . .	200	2	3	4	3	4	49¼	16	
„ Julius Knorr	200	4	2	3	4	0	50⅓	13	
„ Chr. Ramsgaard . . .	200	3	0	2	0	2	74⅓	7	
„ Einar Rendtorff . . .	200	4	3	4	2	3	61	16	
„ Eduard Rosen	200	4	4	3	4	3	36¼	18	
„ Olaf Sivertson	200	3	4	3	4	4	36¼	18	
„ Frederik Zeuthen . . .	200	3	3	3	3	2	61½	14	
4. Rkl. Thomas Holm . . .	200	3	3	3	3	3	46	15	
„ Jens Chr. Jensen . . .	200	0	3	2	0	2	53	7	
„ Hans Jørgen Nielsen . . .	200	4	3	2	3	4	71¾	16	
„ Holger Philipsen . . .	200	3	3	3	3	3	54¾	15	
„ Mandrup Philipsen . . .	200	2	4	0	3	3	42½	12	
„ Axel Sæborg	200	0	2	4	3	3	48	12	

paa 200 Alens 6 og 4 Kr. Disse Beløb brugtes efter Præmietagerens Ønske for Frederik Bergs Vedkommende til Indkøb af J. P. Jacobsens Skrifter og et Rejseetui, for Jacob Jacobsens til en Haandkuffert, for Valdemar Gads til en Rejsetaske og en Stok, og for Johan Halbergs til en Rejsetaske, idet Berg og Gad hver tilskød 1 Kr., Halberg 1½ Kr.

Sløjd. (Adj. Mortensen 1. Hold, 3 Tmr.; Adj. Giersing 2., 3. og 4. Hold, 9 Tmr.). Af 6. Kl. har 1 Dsepl., af 5. Kl. 8, af 4. Kl. 1, af 3. Kl. 11, af 2. Kl. 15 og af 1. Kl. 15 været Deltagere. 1. Hold er blevet øvet i Savning, Snitning og Høvling; de 3 andre Hold i Savning, Snitning, Høvling, Bugthøvling og Smalsavning. A. Mikkelsens Modeltegninger ere benyttede. Enkelte Deltagere have tillige faaet Øvelse i Drejning. Samtlige Deltagere ere blevne øvede i selv at slibe deres Værktøj.

Til den forestaaende **Afgangsprøve for studerende Disciple** indstille sig de 8 Disciple, der sidde i 6. Kl., som

i **Oldnordisk** opgive til **Overhøring** af Wimmers Læsebog Sd. 41—73 og 114—21 og af Hoff og Hofforys Læsestykker II Sd. 17—28 med Forbigaaelse af Versene i Gunløgs Saga og desuden have **læst** af Læsebogen Sd. 1—14, 26—34 og 73—107;

Privatisten Edv. Rosen opgiver af Wimmers Læsebog Sd. 1—107 med Forbigaaelse af Versene i Gunløgs Saga;

i **Fransk** have **læst** Nyrops Lectures Françaises I—II; Barüëls Lectures historiques I; Choix de nouvelles modernes I herausg. v. Wychgram, og Coppée: Auswahl von 40 Gedichten herausg. v. Rose;

Privatisten Rosen opgiver som læst Nyrops Lect. Franç. I og II; Barüëls Lect. hist. I; Marcussens Recueil de poésie samt Stykker af Borrings Études littéraires;

i **Tysk** have læst Goethes Götz von Berlich. og Egmont; Schillers Don Carlos og Kabale und Liebe; Heines Reisebilder I; Hauffs Lichtenstein og en Del af Märchen; Schulteses Maigela; Chamissos Peter Schlemihl; Paul Heyses Zwei Gefangene; Lewin Schückings Etwas auf dem Gewissen; Immermanns Der Oberhof; August Beckers Auf Waldwegen; Philipp Galens Der Pechvogel og Onkel Bispink; Skouboes Læsestykker; Knauths Auswahl deutscher Gedichte til Side 270;

i **Engelsk** opgive til **Overhøring** af Sommerfelts Nyeste engl. Forf. Sd. 76—88, 105—11 og 156—82 og af Lambs Six Tales from Shakespeare Sd. 39—164, og desuden have læst i Hjemmekæsnig W. Collins: My Lady's Money og Percy and the Prophet, Hansens Digte og Byrons The Prisoner of Chillon, og kursorisk af Sommerfelts Bog Sd. 195—210 og af Lambs Bog Sd. 9—38;

Privatisten Rosen opgiver som læst Lambs Six Tales from Sh. Sd. 39—165 og Listows Læsestykker II Sd. 118—56 samt til **Overhøring** af Sommerfelts Udvalg Sd. 1—76 og af Listows Læsestykker II Sd. 3—85;

i **Latin** opgive de sprogl.-hist. Eksaminander fra Katedralskolen til **Overhøring** af Cicero Talen for det Maniliske Lovforslag og af Talerne mod Verres V § 63—122; af Seneca Consolatio ad Marciam Kap. 1—16; af Livius XXII, 1—30; af Tacitus Annal. V og VI, 1—25; af Vergil Æneiden I; af Horats Od. III, 1—10; IV; carmen sæcul. og Epist. II, 3, 1—201 og 251—332; og af Madvigs Carm. sel. Catullus 1—9; 10, 1—265; 11—12; Tibullus 1; Propertius 2, 7 og 9; Ovid 7; 9; Juvenalis 2, 1—162 og Martialis og have desuden læst stat. det øvrige af Cicero Verr. V, af Seneca Consol. ad Marciam, af Livius XXII og af Tac. Ann. VI; Vergils Æn. III; det øvrige af Hor. Ep. II, 3 og af Juvenalis 2, og af Catullus 10; desuden

Hor. Ep. II, 2; Tibullus 3, Propertius 10 og 12, Ovidius 10 og 11, og kurs. Cæsar bell. Gall. V, 1—23; Sallust Katilina; Cicero Tusc. I, 1—27 og 41—49; Kurtius III, 2—32; Livius III, 33—59; Cic. ep. ad Quint. fr. I, 1; Tacitus Germania; Ovids Pentheus og Plautuses Captivi;

Privatisten Rosen opgiver Cic. Verr. IV, 1—25 og V samt Cato Major, Liv. X, 1—13 og XXII; Tac. Ann. I, 1—38; Vergils Æneid. I og III; Hør. Od. I, 1; 2; 4; 6; 7; 9; 10; 15; 17; 21; 22; 24; 26; 27; 29; 31; 32; 37; II; III; 1—10; Ep. I og II;

i **Græsk** opgive de samme Eksaminander fra Katedralsk. Hom. Od. XI; II. XXI; XXII; XXIII og XXIV; Herod. V og VI, 1—41 samt 94—131; Platons Menon; Demosth. Ol. II og III og Lukians Prometheus og Charon.

Privatisten Rosen opgiver Hom. Od. III; IV og XI; II. XXI og XXII og I, 1—412; Herod. V; VI, 1—32; VIII, 1—25; 34—72; 74—91; 93; 95—103; 107—12; Demosth. Ol. I—III; Platons Apologi; Xenoph. Memor. I, 1; 2, 1—48.

Til **Aarsprøven** have **4. Klasses studerende Disciple**

i **Tysk læst** med Forberedelse Philipp Galen: Eine Partie nach der Suleck og Knauths Auswahl deutscher Ged. Sd. 49—96; uden Forberedelse Philipp Galen: Der Pechvogel og Onkel Bispink; v. Sacher-Masoch: Der kleine Adam; og af Knauths Auswahl fra Side 111 saa langt, som der lader sig naa; og i **Maa-**nedslæsning: Hauffs Lichtenstein; Hoffmanns Das Majorat; v. Sacher-Masochs Sascha und Saschka; desuden tidligere Bürgers Münchhausen og af Hauff Die Sängerin og en Del af Märchen;

i **Fransk** med Forberedelse Jungs Læseb. for Melleml. Sd. 152—95 og Bariüels Lectur. hist. I Sd. 52—82, og uden Forberedelse af Jungs Læseb. for Melleml. Sd. 195—205 og af Bariüels Lect. forfra saa langt som der lader sig naa;

Af Privatisterne, som indstille sig, opgive Jørgensen og Kristensen Pios Læseb. for Begynd. Sd. 61—90 og Jungs Læseb. for Mllmkl. Sd. 1—35 og 64—195; og Terkelsen Jungs Læseb. for Mllmkl. Sd. 64—205 og Borrings Et. littér. Sd. 4—19 og 122—50.

i **Latin** Cic. Cat. 2, 3 og 4; pro Dejot.; Cæs. Bl. Gll. II og IV, 1—16; Liv. I, 1—16; 22—25 og 34—43; og af Ovids Forvandl. Verdensaldrene, Devkalion, Kadmus, Aktæon, Ino og Athamas, Kadmus Forvandling og Pyramus og Thisbe; og opgive deraf til **Overhøring** Cic. Cat. 2, 3 og 4, 1—5; Cæsars Gallerkrig II og IV, 1—16, og af Ovids Forvandlinger Verdensaldrene, Devkalion, Kadmus Forvandling og Pyramus og Thisbe 1—50.

Af Privatisterne opgive Jørgensen og Kristensen Cæsars Gallerkrig III og VI; Cic. Cat. I—IV; af Ovids Forvandl. Verdensaldrene, Devkalion, Ocyrrhoe, Battus, Evropa, Kadmus, Aktæon, Kadmus Forvandling og Pyramus og Thisbe; Terkelsen Cæsars Gallerkrig I, 1—40; Liv. XXIII, 22—49; Cic. pro Sex. Rosc. og Vergils Æneide II; og Skolelærer Christensen Cæsars Gallerkrig III og IV, Cic. Catil. I—IV og af Ovids Forvandl. Verdensaldrene, Devkalion, Battus, Evropa, Kadmus, Aktæon, Kadmus Forvandling, Pyramus og Thisbe og af Perseus 1—48;

i **Græsk** Schenkls Udv. af Xenoph. (Udg. 1885) Sd. 16—32 og 60—86 ∴ Anab. I, 7—9 og IV, 1—6, og af Hom. Od. X.

Af Privatisterne opgive Jørgensen og Terkelsen Schenkls Udv. I, II. III og VI ∴ Anab. I, 1; 2, 1—4; 4, 11—19; 5; 6; 7; 8; III, 1—2, og Hom. Od. XII og Skolelærer Christensen Schenkls Udv. Sd. 1—32 og 43—59 ∴ Anab. I, 1; 2, 1—4; 4, 11—19; 5; 6; 7; 8; 9; III, 1—2; Hom. Od. I;

og i **Historie** efter Blochs Læsebog for Realkl. Middelalderen, den nyere og den nyeste Tid med Forbigaaelse af Norden; efter Thrige Oldtiden til Perserkrigen.

Til Almindelig Forberedelsesprøve

er i **Moderemaal** læst: Holbergs Jeppe paa Bj. og

Jakob von Thybo; Wessels Kærlighed ud. Str.; Oehlen-schlägers Hakon Jarl; Blichers Røverstuen; Hauchs Søstrene paa Kinnekullen; J. L. Heibergs Syvsoverdag; Ch. Winthers Mindre Fortællinger (En Aftenscene, De to Peblinge og Ristestenen); Hostrups En Spurv i Tranedans; Sigurd Müllers Læsestykker Sd. 262—312;

i **Engelsk** opgives til **Overhøring** Brekkes Læseb. for Mllmkl. Sd. 1—25, 26—49, 161—98 og 261—74 og af Hansens Digte Sd. 34—44 og 51—69. Desuden er **læst** Brekkes Læseb. Sd. 49—66, 99—116, 118—61, 212—23 og 258—61; kursorisk Brekkes Læseb. Sd. 242—52 og i Hjemmelæsning: Marryats The children of the New Forest Sd. 265—324 og af Peter Simple (Stanges Udg.) Sd. 9—240 samt M. Edgeworth: Popular Tales udg. af Grube Sd. 5—103;

i **Tysk** opgives til **Overhøring** Kapers Læseb. for Mllmkl. (3. Udg.) Sd. 162—93 og Philipp Galen: Eine Partie nach der Suleck (Spemanns Udg.) Sd. 164—78, samt af Poesi Kapers Læseb. for Mllmkl. Sd. 193—252; desuden er **læst** Philipp Galen: Eine Partie nach der Suleck Sd. 153—64 og 178—231 og Knauths Auswahl deutscher Gedichte Sd. 49—96; kursorisk Philipp Galen: Der Pechvogel og Onkel Bispink; v. Sacher-Masoch: Der kleine Adam, og Hauffs Jud' Süsz; og i Maanedslæsning Hauffs Lichtenstein; Hoffmanns Das Majorat, og v. Sacher-Masochs Sascha und Saschka;

i **Fransk** opgives til **Overhøring** Jungs Læseb. for Mllmkl. Sd. 152—95 og Barüels Lect. hist. I, Sd. 52—82; desuden er **læst**: Jungs Læseb. for Begyndere og for Mllmkl. Sd. 1—152; og kursorisk: Jungs Læseb. for Mllmkl. Sd. 195—205 og af Barüels Lect. hist. I forfra saa langt, som det bliver muligt at naa.

V. Understøttelsesmidler.

Skolepengene ere i Forberedelseskolen for en Discipel, foruden 5 Kr. i Indskrivningspenge, 9 Kr. maanedlig, for anden Broder 7 Kr. og for tredje 5 Kr.; i Katedralskolen for en Discipel i 5. eller 6. Klasse 144 Kr. aarlig, i de øvrige Klasser 120 Kr., for en anden Broder henholdsvis 115 Kr. 20 Øre eller 96 Kr. og for 3. Broder 86 Kr. 40 Øre eller 72 Kr. De betales fjerdingaarsvis forud; og det er paalagt Rektoratet at formene den Discipel Adgang til Skolen, for hvem de ikke ere betalte før Fjerdingaarets Udgang. For Juli Fjerdingaar opkræves de i to Halvparter, først for de 6 Uger fra 1. Juli til 14. August og siden, ved Begyndelsen af det ny Skoleaar, for den anden Halvpart. For Disciple, der udtræde efter Aarsprøven før Begyndelsen af det ny Skoleaar, betales kun for Juli Maaned; og saafremt Afgangsprøven sluttet før denne Maanedes Indgang, betale de afgaaende Disciple slet ikke for dette Fjerdingaar. Desuden er ved Indtrædelsen i Skolen at betale Indskrivningspenge mod 10 Kr. for hver Discipel; og denne Ydelse eftergives kun for Disciple, der tidligere have betalt disse Indskrivningspenge enten til Skolen selv eller til en anden offentlig lærd Skole. Hvad Vidnesbyrd angaar, har Ministeriet samlet de gældende Bestemmelser i et under 1. Marts 1890 udsendt Cirkulære, som findes aftrykt under Afdeling IX i samme Aars Indbydelsesskrift.

A. Offentlige Stipendier og fri Undervisning.

Den Understøttelse, der hører til den ved Overskriften betegnede Art, tilstaas kun efter Ansøgning, hvortil Rektoratet udleverer Blanketter til Udfyldning; en saadan Blanket maa da begæres før Skoleaarets Udgang; og den afgives i udfyldt Tilstand til Rektoratet samtidig med Undervisningens Begyndelse i det ny Skoleaar eller i alt Fald inden Udgangen af August Maaned; ingen kan gøre Regning paa at blive indstillet, dersom Ansøgningen ham vedrørende kommer senere. Men naar en Discipel en Gang har faaet et Stipendium eller fri Undervisning, behøver der for hans Vedkommende ikke at indgives ny Ansøgning om fremtidig eller for-

øget Understøttelse, med mindre saadant udtrykkelig bliver forlangt. Ministeriet træffer Afgørelse om Understøttelsesmidlernes Anvendelse og Fordeling; Indstilling gøres af Rektoratet efter Samraad med Skolens Lærere i et i dette Øjemed afholdt Lærermøde; foruden Trang er det en uundværlig Forudsætning for Opnaaelsen af en Understøttelse af denne Art, at vedkommende Discipel baade i Aarets Løb har udført sit Arbejde til Skolen paa en tilfredsstillende Maade og har gennemgaaet Aarsprøven saaledes, at han i det mindste har faaet **godt** til Hovedkarakter. Skolens Realdisciple have kun Adgang til fri Undervisning men kunne ikke faa Stipendium.

Da det kun er et begrænset Antal, en Sjettedel af Skolens Disciple, der kunne faa fri Undervisning, og det er en almindelig Vedtægt, at denne Understøttelse kun tilstaa, efter at en Discipel har været et Aar i Skolen, bliver Ministeriet ved særlig Bevilling paa Finansloven sat i Stand til hvert Aar ekstraordinært at tilstaa enkelte begavede Disciple fri Undervisning straks ved deres Indtrædelse i en af de offentlige lærde Skoler. Men det er kun saadanne Disciple, der kunne komme i Betragtning ved denne Lejlighed, om hvilke det maa anses for afgjort, at de ikke vilde være blevne indmeldte i Skolen, naar de ikke havde haft Udsigt til at faa denne Understøttelse straks ved deres Indtrædelse i den. Derfor maa Rektoratet altid straks ved en Discipels Indmeldelse have Meddelse derom, naar det paatænkes at søge saadan Understøttelse for ham.

Af de oplagte Stipendier udbetales den ene Tredjedel til vedkommende ved hans Afgang fra Skolen efter bestaaet Afgangsprøve; men saa fremt han ikke lader sig indskrive som akademisk Borger ved Københavns Universitet før Begyndelsen af det næste akademiske Semester, bliver det saaledes udbetalte Beløb at betale

tilbage til Skolen. Af de øvrige to Tredjedele udbetales i Reglen den ene Halvdel ved Udløbet af det første Semester, efter at vedkommende er bleven indskreven ved Universitetet, den anden ved Udløbet af det andet Semester; Eksamensbevis, akademisk Borgerbrev samt Flidsattest forevises da for Oplagspengenes Eforus, og mod en Anvisning fra denne udbetales Beløbet fra Universitetskvæsturen; (Smlgn. Lindes Meddelelser om Universitetet 1849—56 S. 868—69 og 1857—63 S. 605).

For Stipendieaaret 1. Oktbr. 1891 til 30. Septbr. 1892 blev ved Skrivelse af 29. Septbr. 1891 fra Ministeriet til Skolens Forstanderskab Fordelingen fastsat, som følger:

1. Højeste Stipendium 100 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Mads Kirkegaard, Julius Knorr, Anders Hagensen og Frederik Frederiksen.

2. Mellemsste Stipendium 70 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Einar Rendtorff, Alfred Meldal, Jens Christian Christensen og Christen Junget.

3. Laveste Stipendium 40 Kr. helt at oplægge samt fri Undervisning tilstodes Viggo Prah.

4. Fri Undervisning tilstodes Jørgen Jørgensen, Gaston Thierry, Kristian Marius Kristensen, Jacob Dragheim og fra Skoleaarets Begyndelse Johannes Jensen, Peter Johansen og Axel Daa, samt ekstraordinært (som Lærersønner) Christian Ramsgaard, Einar Giering og Thøger Ramsgaard.

5. Undervisning for halv Betaling tilstodes Richard Lund og Christian Dragheim.

6. Højeste Stipendium 100 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Povl Martin Kirkegaard og Kristen Andersen.

7. Mellemste Stipendium 70 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Valdemar Gregersen, Peder Pade og Jacob Jensen.

8. Laveste Stipendium 40 Kr. at udbetale som Hjælp til Skolepenge tilstodes Niels Henning Glarbo, Niels Christensen, Knud Andersen og Thomas Helsted.

Endvidere meddelte Ministeriet ved Skrivelse af 7. Oktober f. A. Forstanderskabet, at det havde tilstaaet Disciplene Niels Petersen og Johannes Faber hver en af de paa Budgettet for Finansaaret 1891—92 opførte ekstraordinære Fripladser for Skoleaaret 1891—92.

Endelig er Rektoratet ved Forespørgsel hos Vedkommende selv kommet til Kundskab om, at Ministeriet af Kommunitetets Midler har tilstaaet Disciplen Erik Erikson 25 Kr. maanedlig for Maanederne Oktober 1891 til September 1892 og Mads Jørgensen 100 Kr. for April til September 1892.

B. Det Nissenske Legat.

Dette Legat have kun studerende Disciple Adgang til at understøttes af. Efter Fundatsens Bestemmelse træffes Afgørelsen om dets Anvendelse hvert Aar i Begyndelsen af December Maaned ved et Lærermøde; stemmeberettigede ere foruden Rektoren alle ved Skolen fast ansatte eller konstituerede Overlærere og Adjunker samt andre Lærere, der ere ansatte med fast aarligt Honorar samt med Forpligtelse til at undervise i det for disse normerede Timetal og med samme Forretninger som dem. Om den Understøttelse, der uddeles til Disciple, behøver der ikke at indgives Ansøgning, medens

det dog er en Selvfølge, at den ikke tilstaa nogen, om hvem det ikke forud vides, at han vil modtage Understøttelse. Men da Renterne af Oplagspengene tillige med de hjemfaldne Oplagspenge skulle anvendes som Understøttelse i de første Universitetsaar for Studenter, der ere dimitterede fra Skolen, maa de af disse, der ønske at komme i Betragtning ved Uddelingen, inden Begyndelsen af December Maaned derom til Rektoratet indgive skriftlig Begæring med udførlige Oplysninger om deres Stilling og Angivelse af, hvad de maatte tjene ved Undervisning. Det er vedtaget, i Reglen ikke at tilstaa nogen denne Understøttelse efter Forløbet af det 3. Universitetsaar.

For Aaret 1891 blev Legatet ved Lærermødet d. 1. December f. A. uddelt, som følger:

1. Som „Understøttelse for trængende Disciple, der opføre sig godt“, uddeltes de $\frac{4}{5}$ af Grundfondens Renter indtil 11. December 1891 til Beløb 810 Kr. 60 Øre til 22 af Skolens Disciple saaledes, at Mads Kirkegaard fik 60 Kr. 60 Øre, 6 Disciple hver 50 Kr., nl. Jørgen Jørgensen, Julius Knorr, Anders Hagensen, Alfred Meldal, Frederik Frederiksen og Jens Chr. Christensen, og 15 Disciple hver 30 Kr., nemlig Ejnar Rendtorff, Gaston Thierry, Johannes Jensen, Christen Junget, Povl Martin Kirkegaard, Peder Pade, Christen Andersen, Niels Christensen, Viggo Prahl, Frode Kikum, Kr. Mar. Kristensen, Thomas Helsted, Peter Johansen, Otto Paludan og Johannes Faber.

2. Som „Vidnesbyrd om Paaskønnelse af Flid og Opmuntring til Anstrengelse fremdeles“ blev den øvrige $\frac{1}{5}$ til Beløb 202 Kr. 65 Øre tildelt 12 af Skolens Disciple, saaledes at Søren Jensen fik 16 Kr. 97 Øre, de øvrige 11 hver 16 Kr. 88 Øre nl. Olaf Sivertson,

Chr. Ramsgaard, Johan Halberg, Erik Eriksen, Frederik Zeuthen, Otto Markussen, Victor Rasmussen, William Angelo, Jacob Jensen, Johan Henrichsen og Christian Thrane. — At den tilstaaede „Understøttelse“ tillige var at betragte som „Vidnesbyrd om Lærernes Tilfredshed med Fliden og Opmuntring for den følgende Tid, vedtoges det blandt de under 1 nævnte at tilkendegive Jørgen Jørgensen, Mads Kirkegaard, Anders Hagensen, Frederik Frederiksen, Kr. Mar. Kristensen, Jens Christian Christensen, Christen Junget, Niels Christensen, Thomas Helsted og Peter Johansen.

Af alle de uddelte lige Beløb blev Halvdelen oplagt, Resten udbetalt, for Søren Jensen oplagdes 8 Kr. 48 Øre og udbetaltes 8 Kr. 49 Øre.

3. Renterne af Oplagspengene for Aaret fra 11. December 1890 til 11. Decbr. 1891 til Beløb 38 Kr. 65 Øre, hvortil kom hjemfaldne Oklagspenge efter den udtraadte Discipel Carl Wohnsen 45 Kr., ialt 83 Kr. 65 Øre vedtoges det at tilstaa to fra Skolen dimitterede Studenter Peter Munch fra 1889 med 50 Kr. og Christian Christiansen fra 1890 med 33 Kr. 65 Øre.

C. Det grevelig Moltkeske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for Embedsmænds Sønner, som gaa i Skole eller paa anden Maade nyde Undervisning, uden at Bestemmelse til Studering er en nødvendig Forudsætning for at kunne faa det. Viborg Katedralskole er tillagt 2 Portioner deraf, hver paa 80 Kr. aarlig, som udbetales gennem Rektoratet til 11. Juni og 11. December Termin, hver Gang med Halvdelen. Retten til at afgøre, hvem der skal nyde disse to Portioner, tilkommer Lensbesidderen af Grevskabet Bregentved.

I Aaret 1891 har det været tildelt Disciplene Christian Glarbo og Gaston Thierry.

D. Det Jessenske Legat

er efter Fundatsen bestemt til Understøttelse for 3 „af de dueligste og bedste fattige“ studerende Disciple i Viborg Katedralskole, som „skulle nyde det fra den Tid af, da de kom i den 5. Lektie, indtil deres Triennium ved Akademiet, om de der saa længe opholde sig, er udløbet“; dog have Slægtinge af Rektor Jessen og hans Enke D. C. født Ostenfeld, som stiftede Legatet den 5. Maj 1792, Fortrinsret, enten de saa gaa i Viborg Katedralskole eller søge en anden Skole, saaledes at ingen udenfor de to Slægter da har Adgang til at nyde det. Stiftets Biskop og Stiftsprovst tage Bestemmelse om Uddelingen. Foruden Renterne af den oprindelige Kapital, „det større Jessenske Legat“, uddeles tillige „et mindre“, Renterne af en „Oplagskapital“.

For Aaret 1891 er i Juni Termin f. A. „det større Legat“ udbetalt til Student Ove Krarup her fra Skolen og Jul. Gr. Ostenfeld i Randers lærde Skole, til hver med 38 Kr. 17 Øre, „det mindre“ til Student Christian Sixhøj her fra Skolen og den daværende Discipel i Skolens 6. Kl. Frederik Friis Berg med 18 Kr. 6 Øre til hver.

E. Det Mallingske Legat

er efter Fundatsen bestemt til hvert Aar at tildeles „den mest værdige og trængende iblandt dem, der i dette Aar ere dimitterede fra Viborg Katedralskole og inskriberede ved Universitetet“. Skolens Rektorat skal derfor hvert Aar tillige med Meldingen om den afholdte Afgangsprøve indsende „en Forklaring over enhvers Trang og sædelige Forhold tillige med Oplysning, om

Dimittenden har oppebaaret Beneficier ved Skolen og da hvilke“, samt om Afgangsprøvens Udfald for ham. Konsistorium ved Københavns Universitet tager Bestemmelse om Legatets Anvendelse; men dette maa ikke tildeles nogen, som ikke i Skolen har været Stipendiat eller Gratist, og som ikke ved Afgangsprøven har erholdt mindst 2. Karakter.

Ifølge Meddelelse af 11. Septbr. f. A. fra Legatets Eforus, med Prof. Reisz, til Skolens Rektorat er for Aaret 1891 Legatet tilstaaet Student Frederik Friis Berg. Dets Beløb er, saa vidt vides, 164 Kr. 84 Øre, hvoraf i Følge Fundatsen den ene Halvdel udbetales i November samme Aar, som vedkommende er afgaaet fra Skolen, og den anden Halvdel i det følgende Aars April Maaned.

F. Det Juelske Legat

uddeles i 3 eller 5 Aar til 2 studerende ved Universitetet, fornemmelig fra Viborg eller og fra Aalborg Katedralskole. Et Medlem af den Juelske Familie, for Tiden, saa vidt vides, Landstingsmand, Baron Chr. Frdr. Juel til Mundelstrupgaard, er Patron for Legatet; til ham indgives i Løbet af Skoletiden Ansøgning om Optagelse paa Listen over dem, der skulle nyde det.

I Aaret 1891 er det udbetalt til to Studenter herfra, nemlig Villiam Hoff (1. Gang) og Christian A. R. Bruun (1. Gang) med 75 Kr. 16 Øre til hver.

G. Læge Frederik Føghs Legat.

Af Legatets Formue 5000 Kr. skal den aarlige Rente i to lige store Portioner tildeles to „flittige, begavede og uformuende Disciple ved Skolen til Hjælp til deres Underholdning i Skoletiden, lige meget enten de ere i nogen af Skolens studerende eller Realafdelin-

ger“, hver Discipel for et Tidsrum af højst tre Aar, og udbetales med Halvdelen hver 11. Juni og 11. December, sidste Gang ved den 11. Juni eller 11. December, der falder nærmest forud for vedkommende Discipels Afgang fra Skolen.

Ved Lærermødet den 25. Maj f. A. bleve Renterne fra 11. December 1890 til 11. Juni f. A. uddelte til den studerende Discipel Jacob Bjerre Jacobsen og Realdisciplen Jens Christan Jensen, og ved et andet Lærermøde d. 1. December f. A. bleve Renterne fra 11. Juni til 11. December s. A. tillagte Realdisciplen Anders Borresmidt og Jacob Dragheim, saa at hver Discipel hver Gang fik 50 Kr.

H. Det Stampeske Legat.

Efter Præsteenken Fru Stampes Død i Januar 1890 er der tilfaldet Skolen et Legat, skænket ved et af hende og hendes tidligere afdøde Mand oprettet Testament, hvorfor den under 3. September f. A. ved Skolens Forstanderskab oprettede Fundats under 7. Oktober s. A. har faaet allerhøjeste Konfirmation saalydende:

„Vi Christian den Niende, af Guds Naade Konge til Danmark, de Venders og Gothers, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg,

Gøre vitterligt, at Vi efter derom allerunderdanigst gjort Andragende og Begæring allernaadigst ville have Fundatsen for et af afdøde Sognepræst Jacob Stampe og ligeledes afdøde Hustru Charlotte Nicoline født Grundahl til Fordel for Viborg Katedralskole stiftet Legat i alle dens Ord, Klausuler og Punkter, saaledes som den her vedhæftet findes, konfirmeret og stadfæstet, ligesom Vi og hermed konfirmere og stadfæste samme.

Forbydende alle og enhver imod det, som foreskrevet staar, Hinder at gøre.

Givet i Vor Kongelige Residensstad Kjøbenhavn,
den 7. Oktober 1891.

Under Vort Kongelige Segl.
(L. S.)

Efter Hans Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling.

Goos.

Stemann.

I Henhold til et af Sognepræst til Nørre Nebel og Lydum Sogne Jacob Stampe og hans Hustru Charlotte Nicoline Grundahl, som begge ere døde, under 26. Januar 1865 oprettet Testament samt en til samme tilføjet, under 12. September 1867 af de nævnte Ægtefolk underskreven Kodiciel udfærdiger Forstanderskabet for Viborg Katedralskole herved følgende

Fundats

for det Stampeske Legat til Viborg Katedralskole.

1. Legatets Navn er: Sognepræst Jacob Stampes og Hustru Charlotte Nicoline Grundahls Legat til Viborg Katedralskole.
2. Paa Grundlag af det fra Boet Katedralskolen overdragne Beløb af 20,000 Kroner i uopsigelige danske $3\frac{1}{2}$ Procents Statsobligationer, hvorfor efter Udredelse af Arveafgift m. m. er erhvervet efter Paa lydende 19,400 Kroner i uopsigelige danske $3\frac{1}{2}$ Procents Statsobligationer, som ere optagne i Finansministeriets Indskrivningsbøger som tilhørende Legatet, skal dettes Formue, før det maa træde i Virksomhed, ved Rente og Rentes Rente bringes op til et Beløb af 24,000 Kroner anbragte paa samme Maade samt en i en sikker Sparekasse anbragt, til Udredelse af løbende Udgifter bestemt mindre Sum i rede Penge.

3. Saa snart det i § 2 afstukne Maal er naaet, anvendes af Renterne 800 Kroner aarlig til Understøttelse for tvende Studerende, 400 Kroner til hver, først under deres Skolegang i Viborg, indtil de have bestaaet Afgangseksamen, eller hvilkensomhelst anden Eksamen der i Tidens Løb maatte blive anordnet med samme Retsvirkning, dog ikke udover et Tidsrum af 9 Aar, og dernæst, saa længe de forberede sig til en Embedseksamen ved Universitetet, dog ikke udover et Tidsrum af 6 Aar, heri medregnet Tiden til Eksamen filosofikum.
4. Legatet udbetales hos Katedralskolens Regnskabsfører paa hans Kontor i Viborg hver 11. Juni og 11. December Termin, hver Gang med Halvdelen, under regelmæssige Forhold sidste Gang ved den af de to Terminer, der følger nærmest efter, at Legatnyderen inden for det fastsatte Tidsrums Grænser har bestaaet Embedseksamen. Saa fremt han forlader Skolen uden at have gennemgaaet Afgangseksamen eller ved Døden afgaar enten i Skolen eller efter paabegyndt Embedsstudium, finder den sidste Udbetaling Sted ved den derefter nærmest paafølgende Termin.
5. En uundværlig Forudsætning for, at nogen Discipel kan faa sig Legatet tillagt eller vedblive at nyde det enten i Skolen eller efter sin Afgang fra denne, er, at han er trængende, flittig og gør Fremgang og endelig i sit Liv og sin Færd opfører sig ulastelig. Derfor skulle de, der nyde det efter deres Afgang fra Skolen, forinden hver Udbetaling for Rektoratet godtgøre deres Flid, Fremgang og Trang paa samme Maade, som finder Sted ved offentlige Stipendier.
6. Fortrinsberettigede til at erholde Legatet ere Te-

stators eller hans Hustrus Slægtninge og efter dem Sønner af Købstadborgere, Landsbypræster og Landsbyskolelærere eller Landsbydegne. Kun i det Tilfælde, at der af disse tvende Klasser ikke i Skolen findes nogen Discipel, der egner sig til at nyde Legatet, kan dette tillægges andre Disciple. Efter samme Forhold skal, naar nogen mere fortrinsberettiget optages som Discipel i Skolen og efter § 5 findes at egne sig til at erholde Legatet, dette tildeles ham, selv om det for Tiden nydes af en anden enten i Skolen eller under Embedsstudiet, naar denne enten efter Slægtskab eller efter Forældres Livsstilling er mindre berettiget. I det Tilfælde, at begge Legatportioner nydes af tvende, der i den her omhandlede Berettigelse staa lige, afgøres det ved det i § 8 omhandlede Møde, hvilken af de tvende der kommer til at give Afkald paa sin Portion.

7. Den Discipel, der paa Grund af Slægtskab mener sig berettiget til at faa Legatet, saavel som enhver anden Discipel, der agter at søge det, har inden 1. Maj at indgive Ansøgning til Rektoratet, affattet i Overensstemmelse med det Skema, der benyttes til Ansøgninger om Skolens offentlige Stipendier og Beneficier. Derfor maa, saa snart en Legatportion er bleven ledig, dette fra Rektoratet meddeles Skolens Disciple saa betids, at der levnes Tid til at indgive Ansøgning om Legatet inden den paafølgende 1. Maj.
8. Alle Bestemmelser vedrørende Legatets Anvendelse, saavel om, hvem det skal tillægges, som om, hvorvidt den, der nyder det, egner sig til at blive ved at nyde det, fattes i et Møde af Skolens Rektor, Overlærere, fast ansatte eller konstituerede Ad-

junkter, andre Lærere, der ere ansatte med et fast aarligt Honorar samt med Forpligtelse til at undervise i det for Overlærere og Adjunkter normerede Timetal og med samme Forretninger som disse, og en Sognepræst fra Middelsom Herred, hvis Valg foranstaltes foretaget af Herredets Provst, efter at denne fra Rektoratet har modtaget Underretning om, at et saadant bliver at foretage. Et saadant Valg finder første Gang Sted saa nær som mulig forud for det Møde, hvori der første Gang skal træffes Afgørelse om Anvendelsen af Legatet; og under Forudsætning af, at den valgte forbliver som tjenestgørende Sognepræst i Herredet, vedbliver han at være det paagældende Hverv betroet i 5 Aar, hvorefter der bliver at foretage nyt Valg. Det saaledes sammensatte Møde afholdes i hvert Aar inden Udgangen af Maj Maaned og, hvis det bliver fornødent, ligeledes inden Udgangen af November Maaned, hver Gang efter Tilsigelse fra Rektoratet. Mødet er beslutningsdygtigt, naar foruden Rektoren tre Fjerdedele af de andre stemmeberettigede ere tilstede, dog at det, i Tilfælde af den vedkommende Præsts Udeblivelse, maa godtgøres, at Rektoratet har tilstillet ham Tilsigelsen mindst 14 Dage før Mødets Afholdelse. Ingen af Skolens Lærere, Rektoren alene undtagen, er stemmeberettiget enten ved Majmødet eller ved Novembermødet, med mindre han har undervist i Skolen henholdsvis enten fra Begyndelsen af det paagældende Skoleaar eller af Kalenderaaret.

Ved Afstemningen iagttages, at blandt samtlige stemmeberettigede Lærere den sidst ansatte stemmer først, efter ham de øvrige opad efter Tjenestalder, paa samme Maade Overlærerne, derefter Rektoren og tilsidst Præsten.

Dersom ved Afstemningen Stemmerne komme til at staa lige, er Præstens Stemme den afgørende og i Tilfælde af hans Udeblivelse Rektorens.

Dersom Mindretallet finder sig foranlediget til at føre Anke over Flertallets Bestemmelser, har Stiftets Øvrighed (Stiftamtmanden og Biskoppen) at træffe den endelige Afgørelse over det rejste Spørgsmaal.

Saa fremt en Forandring i Tiden for Skolens Afgang- eller Aarseksamen gør det fornødent at foretage en Forandring i Tiden for det faste aarlige Mødes Afholdelse, er Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet beføjet til at træffe Bestemmelse desangaaende.

9. Saa længe Legatnyderen er Discipel i Skolen, bliver der, hver Gang en Portion skal udbetales ham, at tilbageholde og oplægge et Beløb, som for den, der faar sig Legatet tillagt i Skolens nuværende 1ste Klasse, bestemmes til 30 Kroner, og i 2den Klasse til 36 Kroner; men naar det er en endnu højere Klasse i Skolen, han faar sig det tillagt i, maa det ikke, uden han selv og hans Værge dertil giver sit Samtykke, bestemmes til mere end 40 Kroner ved hver Udbetaling. Det en saadan Discipel herved tilfaldende Oplag indsættes i en sikker Sparekasse paa en paa Ejerens Navn lydende, af ham selv betalt Kontrabog, som opbevares ved Skolen, indtil det hele Oplag er udbetalt til ham. Dette sker, naar han mister Legatet som Følge af, at dette tildeles en mere fortrinsberettiget, eller, hvis dette Tilfælde ikke indtræffer, naar han har tilendebragt sine Embedsstudier. I ethvert Tilfælde skulle Oplagspengene med paaløbne Renter udbetales til ham i den 11. Juni eller 11. December

Termin, der følger nærmest efter Legatnydelsens Ophør.

10. Legatets Midler bestyres under Stiftsøvrighedens Overtilsyn af Forstanderskabet for Viborg Katedral-skole paa samme Maade som alle Skolens øvrige Legatmidler.

Ligeledes aflægges der ved hvert Regnskabsaars Slutning paa samme Maade som ved disse ogsaa Regnskab over de til det her omhandlede Legat henlagte Midler. Og dette Regnskab revideres derefter og decideres af den samme Avtoritet, til hvilken denne Myndighed er henlagt for hele det øvrige Regnskabs Vedkommende, for Tiden første Revisionsdepartement.

11. For sin Ulejlighed med Legatets Regnskab og andre til Udførelsen af de trufne Bestemmelser nødvendige Forretninger nyder Skolens Regnskabsfører af Legatets Midler aarlig 20 Kroner, som tilfalde ham første Gang for det Aar, i Løbet af hvilket Legatet er udbetalt til Skolen. Ligeledes nyder den Sognepræst i Middelsom Herred, der vælges til at deltage i det i § 8 omhandlede Møde, for sin Ulejlighed af Legatets Midler aarlig 20 Kroner, som blive at hæve paa Skolens Regnskabsførers Kontor, første Gang i det første Aar, hvori der er taget Bestemmelse om Anvendelse af Legatet. Udgifter til Protokol, Porto o. a. l. udredes af de efter Slutningen af § 2 i Sparekassen beroende, Legatet tilhørende Midler.
12. Skulde Katedralskolen nogen Sinde blive nedlagt eller ophævet, da indtræder i dens Rettighed og Forpligtelser, det her omhandlede Legat vedrørende, den videnskabelige Anstalt, der i sammes Sted maatte blive oprettet i Viborg. Men skulde den

Tid komme, da der i denne By ingen videnskabelig Dannelsesanstalt maatte forefindes, saa at Renterne af Legatets Midler ikke kunne anvendes overensstemmende med deres Hensigt, da skal Legatets Renteindtægt af en Præst i Viborg og denne Købstads kommunale Bestyrelse uddeles til fire værdige trængende Dreng eller Piger sammesteds, der ere konfirmerede, men som ellers ikke ere paa Fattigvæsenet, og som ville frem i Verden, men ikke kunne komme det af Mangel paa Understøttelse, dog saaledes, at denne Understøttelse til disse fire Trængende ikke varer længere, end til de have fyldt deres 20. Aar.

Forstanderskabet for Viborg Katedralskole, den
3. September 1891.

Bruhn. Frederik Zeuthen. H. H. Lefolii.

Den 31. Marts d. A. ejede Legatet i alt 20,418 Kr. 20 Øre; men der vil medgaa endnu omtrent 5 Aar, før Kapitalen vil naa den ved Fundatsens § 2 fastsatte Størrelse.

VI. Samlinger.

A. Bogsamlingen.

(Sluttet d. 30. April 1892).

Fagsondringen slutter sig til den i 1874 udkomne Fortegnelse over hele Samlingen med de i Tilvækstfortegnelsen fra 1890 foretagne Ændringer, saaledes at Løbenumrene henvise til de tilsvarende Afdelinger i disse. Ved Fortsættelser er Titlen saa vidt mulig afkortet; Mærket *slut.* eller *afs.* efter en Titel betegner, at Værket er sluttet eller afsagt. Hvor Aarhundredet ikke angives, er det 18—; hvor Trykkestedet ikke angives, er det København. Hvad der er sendt fra Ministeriet, betegnes med et —*m.* efter Titelen hvad der er modtaget fra Forfattere eller

Forlæggere, ligeledes ved *—f.*, *—frf.* eller *frl.*; andre Gaver ved *—g.*, for saa vidt *Giverens Navn* ikke meddeles.

Encyklopædi og blandede Skrifter.

2. Unvrstsjubilæets danske Samf. Skrifter udg. af. 55—62. 92.
Vidensk. Selsk. Det kgl. dansk.'s Skrifter 6. Rk. Naturvidensk. og math. Afdlg. Bind 6. Hft. 2. 90. Bnd. 5, 4; Bnd. 7, 3—4. 91. *Gave fra Selsk.*
 — — Hist.-philos. Afdlg. Bnd. 3, 2. 91. *ligeledes.*
 — — Overs. ov. Forhandl. 1890. 90—91.
 — *m.*
3. Danskeren. Tidsskr. Udg. af Fr. Jungersen, Fr. Nygård og L. Schröder. Kold. 91, 5—12; 92, 1—4. Tidsskr. Nord. . . . utg. af Letterstedtska førengn. 91, 3—8; 92, 1. Tilskueren. Udg. af M. Neergaard. 91, 4—12; 92, 1—4.

Historie og Geografi.

16. **Biering. H.** Repetitionsudtog. udarb. efter V. A. Blochs Læreb. i Hist. f. Realskol. Hft. 1—6. 91—92. *Frlgr.*
Bloch. V. A. Tillæg til Læreb. i Hist. 92. *lglds.* Gesch. Allg. . . hrsg. v. Oncken. 99—110. Berl. 85.
17. **Ræder. A.** Lærebog i Oldtidens Hist. f. Gymnas. Kristnia. 90. *Frl.*
19. **Hallstrøm. All.** Agis och Kleomenes. Bilder ur Spartas historia. Prg. Karlstad. 91.
26. **Petersen. P.** Nogle Punkter af Athens Forf. efter Aristoteles. Prg. Odns. 91.
28. **Erslev. Kr.** Oversigt ov. Middelalderens Hist. I. 91.
29. **Bilderbogen. Münchener.** Die Welt in Bildern. 41—42.
31. **Günther. Siegm.** Lehrbuch der Geophysik u. physikal. Geographie. Bnd. 1—2. Stuttg. 84—85.
32. Tidsskr. Illustr. f. d. nyeste Rejsebeskriv. osv. Udg af J. C. Tuxen. Aarg. 1—3. 68—70.
33. **Kaarsberg. Hans.** Gennem Stepperne og bl. Kalmykkerne. 1—7. 91—92.
34. **Müller. Soph.** Ordng. af Danm.'s Oldsager II. Bronzealderen. 91.

- (34.) **Ottosen. J.** Danm.'s, Norges og Sveriges Hist. efter 1814. 91.
Tuxen. J. C. Den danske og norske Sømagt fra de ældste Tider og indtil vore Dage. 75.
36. Kronens Skøder paa afhændet og erhverv. Jordegods i Danm. fra Ref. til Nutiden. Udg. ved L. Laursen. Bnd. 1. Hft. 1. 1535—81. 90. —*m.* Magazin. Danske osv. Rkk. 5, 2, 3. 92.
37. **Klaussen. V.** Ledetraad i Fædrelandets Hist. m. Il. 2. Udg. *Uden Aar. Frl.*
43. **Lund. Troels.** Danm.'s og Norges Hist. i Slutn. af 16. Aarh. I. Indre Hist. 11. Bog. Bryllup. 91.
Molke. A. Dan. Rantzau's Tog til Østergötland. 91.
Vaupell. O. Den nord. Syvaarskrig. 91.
47. **Holm. Edv.** Den dansk-norske Stats Stilling under Krigene i Europa 1740—42. Prg. Kbhvn. Univ. Kng.'s Fdlsf. 91. *m.*
50. **Blangstrup. Chr.** Christian VII og Caroline Mathilde. 90.
51. **Graae. Th.** Uwe Jens Lornsen. En polit. hist. Studie. 91.
Rubin. Marcus. 1807—14. Studier til Kbh.'s og Danm.'s Hist. 92.
Thrige. S. B. Frederik d. sjettes Hist. 91.
54. **Helms. H. St.** Ungdomserindr. fra Sønderjylland og mit tyske Fangenskab. Aarh. 91.
Sørensen. Carl Th. Erindr. fra det første Regiment 1864. 91.
55. **Birkedal. V.** Personl. Oplevelser i et langt Liv. 3. 91. —*slut.*
Lexikon. Dansk biogr. osv. Udg. af C. F. Bricka. 35—42. 91—92.
Tidsskr. Personalthist. II. Udg. af H. W. Harbou. 6, 1—4. 91—92.
56. Møllerup W. **Bille-Ættens Hist.** 1, 7—8. 91.
Jørgensen. A. D. **H. A. Brorson.** 87.
Wad. G. L. Etatsraad Jørgen **Elers** og Elers' Collegium. I Anledning af Tohundred-Aars-Jubilæet 1891. 91.
Viborgbispens **Gunnars** Levned. Overs. af Hans Olrik. 92.

- (56.) **Heiberg. Johanne Luise.** Et Liv genoplev. i Erindr. Udg. af A. D. Jørgensen. 1—2. 91.
 Schwanenflügel. H. **P. A. Heiberg.** En biogr. Studie. 91.
Hostrup. C. Erindr. fra min Barnd. og Ungd. 91.
 Hr. Vice-Admiral **Just Juels** Liv og Levnet. *Ud. Titellbl. Indb. med* 68, c: Høst: Bernadotte.
 Bæk. H. **Joh. Fr. Mantzius.** Prg. Birkerød. 91.
 Heiberg. J. L. **S. G. Møller.** Prg. Kbhvn. Brgrd. i Kbh. 91.
 Bondesen. N. W. Små Mindeblade om **N. M. Petersen.** 91.
 Rørdam. H. F. Peter **Rørdam.** Blade af hans Levnedsbog og Brevvexling fra 1806—44. 91.
 Wedel. Fr. Hans **Tavsen** tilligemed et Digt af B. S. Ingemann. Odns. 91.
Wilde. Alex. Fra Sø og Land. 91.
57. **Hansen. V. Falbe,** og **Will. Scharling.** Danm. i 1890. Supplementbind til Danm.'s Statistik. 7. 91. *slut.*
 (**Jessen. J.**) Mellem Østersø og Vesterhav. Flensb. 87.
Petersen. C. G. Joh. Det vidensk. Udbytte af Kanonbaaden „Hauchs“ Togter i de danske Have indenfor Skagen i 1883—86. III med Atlas. 90. —*m.*
 Statistik. Danm.'s. Stat. Meddel. Rkk. 3, 10. 90. —*m.*
 — — — — Stat. Tabelværk. Rkk. 4. Ltr. A. 6. 90. —*m.*
 — — — — — D. 15—17. 90—91. —*m.*
58. **Kristensen. Ev. Tang.** Øen **Anholt** i sagn og sæd. 91.
 Eberlin. A. **Frederiksberg.** 88.
 Gjerding. Kl. Bidr. t. **Høllum** Herreds Beskriv. og Hist. Udg. v. D. H. Wulff. 2—3. Aalb. 91.
 Bruun. Carl. **Kjøbenhavn.** En ill. Skildr. af dets Hist., Mindesm. og Instit. 1—6. 91—92.
 Eng. J. T. Kort og Vejviser over **Kjøbenhavn** m. nærmeste Omegn. *Paa Pap.*
Hansen. P. Den danske Skueplads. 11—18. 91—92.
Nielsen. O. Kjøbenhavns Hist. og Beskriv. 6. Del. 1. 92.

- (58) **Vestergaard. R. R.** Bidrag til Elers's Collegiums Hist. 91.
Ligning og Overslag f. **Viborg** By 1892. Vb. 92.
Extract af **Viborg** Kjøbstads rev. og dec. Regnskab for 1890. 92.
59. Generalstabens Oversigtskort ov. d. danske Øers Inddeling i Atlasbl. og Maalebordsbl. 91.
60. **Aarbøger.** Sønderjyske. Udg. af H. P. Hansen-Nørremølle, Gustav Johannsen og P. Skau. Flensb. 91, 1—2. 91.
61. **Mejborg. R.** Om Bygningskikke i Slesvig. 91.
— — Slesvigske Bøndergaarde i 16., 17. og 18. Aarh. 1—5. 91—92.
Skram. Erik. Hinsides Grænsen. 88.
64. **Nansen. Fr.** Eskimoliv. 1—9. 91—92.
65. **Poulsen. Vilh.** Fortæll. af Norges Hist. 22—25. Kristnia. 91.
Sars. J. E. Udsigt ov. d. norske Hist. 4. Dl. Kristnia. og Kbh. 91.
67. **Cronholm. Abraham.** Skånes polit. hist. Dl. 1—2. Lund. 47—51.
- 68 c **Høst. Jens Kragh.** Sveriges Kronprinds Fyrsten af Ponte-Corvo Jean Bapt. Jul. **Bernadottes** Levnet. 1810. *Gv. f. Pedel Jørgensen.*
Säve Th. John **Ericsson.** Prg. Karlstad. 91.
69. **Orderik Vital.** Hist. Beretn. om Normanner og Angelsaxere fra O. V.'s Kirkehist. Ovrstls. v P. Kierkegaard. 8—9. 91—92.
Storm. G. Maria Stuart. 8 Forel. Chrstnia. 91.
Thrige. S. B. Irlands Hist. i kortf. Fremst. 91.
71. **Boëthius. S. B.** Den fr. Revol.'s Hist. overs. af W. Mollerup. 10. 92.
Dinesen. W. Paris under Communen. 2. Udg. 91.
Taine. H. Les origines de la France contemporaine. L'ancien régime. 16 ed. Paris. 87.
75. **Ipsen. A.** Holland. Rejseindtryk og Stud. 91.
81. **Thrige. S. B.** Ruslands Hist. i kortf. Fremst. 92.
74. **Davillier. Ch.** Spanien i ældre og nyere Tid. Med Ill. af G. Doré. Paa Dansk udg. af Carl Bruun. 78.
94. **Kennan. G.** Siberien. Ovr. v. L. Stange. 1—4. 91—92.

- (94) **Knudsen J. Kr.** På Buddhas veje. Oplev. og medd. fra Birma. Med forord af L. Schröder. 91.
Lange. O. Kaukasus. 91.
Lange. Thor. En Maaned i Orienten. 87.
Løventhal. Ed. Folkeracerne i Sydindien. 91.
97. **Diaz del Castillo. Bernal.** Véridique hist. de la conquête de la Nouvelle-Espagne par le capitaine —. Traduit de l'espagnol par José-Maria de Heredia. Paris 4. 87. *slut.*
Hopp. Ernst O. Bundesstaat u. Bundeskrieg in Nordamerika. — 16: Oncken. IV, 4.
Kabell. Sør. K. America før Columbus. Rønne. 92. 1.
Thrige. S. B. Grundlæggelsen af de nordamer. Fristater og deres indre Kampe om Slaveriet. 92.
99. **Rasmussen. A. C. L. Grove.** Viti (o: *Fidsji Øerne*) før og nu ell. Kristendommen bl. Menneskeædere. 91.
101. **Ipsen. Kn. Diderot.** Udg. af H. Høffding. 91.
Hannover. Emil. „De galante Festers Maler“ **A. Watteau.** 88.
Mignet. Hist. de Marie Stuart. —69.
104. **Aarbog for dansk kulturhist.** Udg. af Poul Bjerger. 92.
Bang. Vilh. Præstegaardsliv i Danm. og Norge fra Reform. til 17. Aarh.'s Slutn. 91.
Bilderbogen. Münchener. Til Hist. og Folkeliv fra forsk. Tid. og Sted. 938, 41, 44, 47, 50, 56, 62, 68, 75, 82, 86, 90, 97, 104, 8.
Clausen. Jul. Kulturhist. studier ov. Heibergs vaudeviller. 91.
Kristensen. Ev. Tang. Gamle folks fortæll. om d. jyske almueliv. Afd. 1. 91.
Nielsen. Anton. „Gamle Nielsen“, en kulturhist. Selvbiografi fra 1799—1888, opskreven af — —. Odns. 88.
- 105 a **Dania,** tidsskrift f. folkemål og folkeminder. Udg. af O. Jespersen og Kr. Nyrop. 1, 2—3. 91.
107. **Roscher. W. H.** Ausführl. Lex. d. griech. u. röm. Mythologie. 20—21. Leipz. 91.
110. **Tvedten. Halvor Nielsen.** Sagn fra Telemarken. Kristnia. 91.
115. **Aarb. for nord. Oldk. og Hist.** 2 Rkk. 6, 1—3. 91.

- (115) Museum. Tidsskr. f. Hist. og Geogr. Rd. af Carl Bruun, A. Hovgaard, P. F. Rist. 91, 4—12. 92, 1—3.
 Saml. t. jydsk Hist. og Topogr. Rkk. 2, 3, 1—2. 91. Aalb.
 Tidsskrift. Geogr. Rd. af O. Irminger. 11, 3—6. 91—92.
 — Hist. Udg. af d. danske hist. Foreng. Red. af C. F. Bricka. VI, 3, 1—2. 91.
 — — — — — norske — — III, 2, 2—3. Chrstnia. 91—92.
 — — — — — svenska — föreng. gnm. E. Hildebrand. Stokh. 91, 2—4; 92, 1.
116. Kildeskr. Hist. Skr. udg. af Selsk. til — —'s Oversættelse. II, 6—12. 91—92.

III. Litteraturhistorie.

117. **Nyrop. Kr.** Nej. Et motivs historie. 91.
118. Bogfortegn. Dansk. Udg. af G. E. C. Gad. 91, 3—15; 92, 1—2.
 Boghandlertid. Nord. Aarg. 25, 45—54; 26, 1—46. Alb. Cammermeyers Forlag. Fortegn. over Forlags- og Kommissions-Skrifter. 1867—91.
 Fortegn. over P. G. Phillipsens Forlags- og Kommissions-Skr. 92.
 Lehr- u. Hilfsbücher für. Gymn., Realschul. u. and. höh. Lehranstalten aus der Herderschen Verlagshandl. zu Freiburg. 92.
 Quidings antikvariat i Lund. Månadskatalog 20—21. 91.
 Verzeichn. der Bücher osv. 91, 1—2. *Gv. fra N. Christensen.*
 Verzeichn. von Lehr- u. Hilfsbüchern für die Volksschule aus der Herderschen Verlagshandl. zu Freiburg. 92.
119. Fortegn. ov. afd. Kommunelæge V. Branners eftrl. Bogsaml. 91.
 — — en Bogsaml. paa over 4000 B. (Doubl. fra et off. Bibl.). 91.
120. **Aarup. J.** Græsk Litteraturhist. til Skolebr. Krstnia. 89. *Frl.*
- 121 b **Müller. Sigurd.** Hdbg. i d. danske Ltrtr. 3. Udg. 91. *Frl.*

122. **Halvorsen. J. B.** Norsk Forf.-Lex. 1814—80. 28—30. Christnia. 91—92.
123. **Meyer. E. H.** Völuspa. Eine Untersuch. Berlin. 89.
125. **Bierfreund. Th.** Palemon og Arcite, litrtrhist. undersøgelse. 91. —*m.*
Stefánsson. Jón. Rob. Browning. 91. *m.*
131. Centralblatt. Leipz. 1891, 18—53; 1892, 1—17. Literatur og Kritik. Et Tidsskrift udg. af C. Riis Knudsen. 3. og 4. Bnd. 90. *Slut.*

IV. Nationallitteratur.

133. **Aiskylos.** Agamemnon ovrs. ved Niels Møller. 91.
Aristotelis Politeia Athenaion. Iterum ed. G. Kaibel et U. de Willamowitz-Moellendorff. Berol. 91.
Aristoteles. Athens Forfatningshist. i fri Bearb. v. Karl Hude. 92.
Herodots Historie. Overs. af F. Falkenstjerne. 3. og 4. 91—92.
Hippokrates. Aphorismer om — af J. L. Heiberg. 92.
Bergstedt. H. Quæ uno tempore fiunt, quatenus in Iliade narrentur. Prg. Norrk. 91.
Lukianos. Timon. Overs. af M. C. Gertz. 91.
Pindars seks sidste pyth. Oder, overs. af M. Rosing. Prg. Sorø. 91.
Drachmann. A. B. Moderne **Pindar**fortolkning. 91. *m.*
Polybii historiae. Rec. Fred. Hultsch II—IV. Berol. 68, 70, 72.
Polybios. Om Grundlæggelsen af Romernes Verdensherredømme. Overs. af O. A. Hovgård. 2—3. 91—92.
Sophokles Oidipus i Kolonos, metr. overs. af P. Østbye. Krstnia. 91.
136. **Petronii** Cena Trimalchionis. Mit deutsch. Übersetz. u. erkl. Anm. von Ludv. Friedländer. Leipz. 91.
Plauti. T. Macci. Captivi. In us. schol. rec. J. L. Ussing. 69. 4 *Aft.*
138. Folkeminder. Jyske, saml. af Ev. Tang Kristensen. 11. Saml. Gamle Viser i Folkemunde, 4. Saml. 91.

- (138) Forf. Danske. Folkeudg. C. A. Reitzel. Nr. 1—26. 91.
 Fædrelandssange og folkesange, saml. af C. Baagøe og J. Nørregård. 3. Opl. 83. *Gv. f. A. Lefolii*.
 Sange f. d. kristel. folkeskole, saml. af E. Trier. 4. Opl. 85. *do*.
 Sange. Hist. Saml. af Nutzhorn og Schrøder. 2. Udg. 77. *do*.
139. **Andersen. H. C.** Billedbog uden Bill. Gudfaders Billedb. Lykke-Per. 90.
 — — Udv. Eventyr. Med Ill. af Vlh. Petersen. I, II, III. 91.
Arnøsen. L. Intriguen ved Morskabstheatret. Udg. af Jonas Collin. 91.
Baggesen. J. Poet. Skr. v. A. Arlaud. II. Rimbr. og Epistl. 1. Saml. 91.
Blicher. St. St. Brudstykke af en Landsbydegns Dagb. v. G. Hornemann. 90.
 — — — E. Bindstouw. Overs. af P. Hansen. Med Oplysn. v. A. Ipsen. 91.
 — — — Fjorten Dage i Jylland. 91.
 — — — Juleferierne og Høstferierne. 91.
Christiansen. Einar. Letizia. 91.
Drachmann. H. Tarvis. 91.
Grundtvig. N. F. S. Harald Blaatand og Palnatoke. Udg. m. Oplysn. af F. Rønning. 91.
Gyllembourg-Ehrensvärd. T. C. Ekstremerne. Med Oplysn. v. A. Sørensen. 90.
Heiberg J. L. Elverhøj. Med Incl. af P. Hansen. 91.
 — — — Recensenten og Dyret. Med Oplysn. v. F. Christensen. 90.
 — — — Syvsoverdag. Med Oplysn. og Forf.s Levnedbeskriv. udg. v. F. Christensen. 91.
Holberg. L. Det lykkelige Skibbrud. Med Oplysn. v. Chr. Dorph. 90.
Række. E. v. d. Hertuginde af Burgund. 91.
Wessel. J. H. Kjærlighed uden Strømper. Med Oplysn. v. Chr. Dorph. 91.
Winther. Chr. Fortæll. I, II. 91.
 — — Hjortens Flugt. Med Oplysn. v. V. Dahlerup. 90.

140. **Christensen.** Ved Indvielsen af en Tilbygng. til Skolen. Prg. Rønne. 91.
Christensen G. Ved Indv. af et nyt Skolehus. Prg. Kbh. Gmlhm. 91.
Fenger. H. M. Tale i Selsk. f. Efterslægten 4. Marts 91. Prg. Kbh. Eftersl. 91.
Hohlenberg. Ved Indv. af et nyt Skolehus. Prg. Kbh. Gmlhm. 91.
Listov. Chr. Nogle Smaataler, forneml. fra Skolestuen. Prg. Nykøb. 91.
Otterstrøm. L. M. H. Ved Indv. af et nyt Skolehus. Prg. Fredrksberg. 91.
 Rindom. Ved Indv. af en ny Skolebygning. Prg. Kbh. Nørrebro. 91.
141. **Bredsdorff. Chr.** Sange v. Indv. af en ny Skolebygning. Prg. Kbh. Nørrebro. 91.
Brøndsted. Sang ved Indv. af en Tilbygn. til Skolen. Prg. Rønne. 91.
J. K. Ved en Mindefest for Joh. Mantzius. Prg. Birkerød. 91.
J. L. Ved en Mindefest for Joh. Mantzius. *smstds.*
Otterstrøm. L. N. H. Kantate ved Indv. af et Skolehus. Prg. Frdrksberg. 91.
Sørensen. Axel. Kantate ved Indv. af et nyt Skolehus. Prg. Kbh. Gmlhm. 91.
Wad. Anna. I Prg. Bogø. 91.
- 142a. **Hammershaimb. V. U.** Færøisk anthol. med glossar. 6. 91. II. Ordsaml. og Reg. udarb. af Jakob Jakobsen. 91.
144. **Bjørnson. B.** Paa Guds veje. 2. Opl. 89.
Dass. P. Dassiana. Udg. af A. E. Erichsen. Krstnia. 91.
Thoresen. Magd. Digte. 87.
Bødtker. J. Elster. Af en Tale ved Examensfesten 5. Juli 1890. Prg. Krstnsund. 90.
146. Sange v. Fædrelandshøjtiderne, Danm.'s 2. April til Admindelse. Udg. af H. C. Knudsen. 1802. *Indb. m. Høst, 68, c.*
147. Håndskriftet Nr. 2365 4to i fototyp. og diplom. gengivelse (Codex regius af den ældre Edda). Udg. v. Ludv. F. A. Wimmer og Finnur Jónsson. 91.

- (147) **Saga. Eiriks Rauda. og Flatøbogens Grælendinga Tháttr samt Uddrag fra Olafssaga Tryggvasonar,** udg. v. G. Storm. 91.
Saga. Laxdoela. Udg. v. Kr. Kålund. 2—3. 90—91. *slut.*
 Samfund t. udg. af gl. nord. literatur XIII⁸, XV⁶, XIX³, XXI. 92.
149. **Wranér. Henr.** I skaanske Stuer. Smaa Bill. af Folkelivet. Overs. af Joh. Bøgh. Bergen. 87.
150. **Ahlin. Z.** Vid invign. af Ystads nya läroverkshus. Prg. Ystad. 91.
153. **Folkeviser.** Engl. og skotske, fordansk. af Svenn Grundtvig. *Endvid.* Hft. 3—4. 46.
154. **Byron.** Don Juan. Overs. af H. Drachmann. 6. 91.
- 154a. **Crawford. Marion.** Zoroaster. En oldpers. Roman. Paa Dansk v. H. L. Hansen. 88.
- 154b. **Longfellow. H. W.** Fire Digte, overs. fra Engelsk. 91.
157. **Racine. Jean.** Athalia. I fri dansk Gengiv. paa rim. Vers v. A. Langsted. 92.
166. **Göthe.** Clavigo. Overs. af Joh. Magnussen. 91.
Sachs. Hans. Komiske Fortæll. og Fastelavnskommed. Overs. af Viggo Petersen. 92.
169. **Østrup. J.** Studier ov. Tusind og en Nat. 91. *m.*
170. **Rasavähini.** Buddhistske Legender paa dansk i Ud. m. Indl. af Dines Andersen. 91.

V. Sprogvidenskab.

174. **Hofgaard. S. W.** Lidt sproghistorie. Prg. Krstnia. Aars og V. 90.
Jespersen. O. Fremskridt i Sproget. 91.
180. **Hude. Karl.** Græsk Elementarbog, I—II. 92. *Forf.*
187. **Stud. fra Sprog- og Oldtidsforskning,** udg. af det philol.-hist. Samf. 4—7. 91—92.
 Udsigt. Kort, ov. det phil.-hist. Samfunds Virksomhed. Aarg. 34—35. Okt. 87—Otk. 89. 90.
188. **Tidsskr. Nord. f. Filol.** 10, 3. 91.
189. **Arkiv f. nord. Filol.,** red. af A. Kock. 7, Ny føljd 3, 4; 8, Ny føljd 4, 1—3. 91—92.

190. **Dahl, Hans.** Alvors- og morskabslæsn. om modersmålet. Ark 7—16 *med nyt Titelbl.* 92.
Jessen, E. Dansk Grammatik. 91.
Rasmussen, P. Den nye Retskrivn. i Teori og Praksis. 91. *Frlg.*
191. **Feilberg, H. F.** Bidrag t. en ordbog ov. jyske almuesmål. 7. 91.
Kalkar, O. Ordb. t. d. ældre danske Sprog 17—18. 91—92.
192. **Bondesen, Ingvar, og Chr. Vestergaard.** Ny dansk Læseb. 2. Del. 3. Opl. 91. *Frl.*
Kvolsgaard, C. M. C. Spredte træk af landbolivet, optegn. i jysk mundart. 91.
193. **Thorkeþsson, Jón.** Beyging sterkra sagnorda i Islensk. Sd. 161—320. Prg. Reykjav. 90 og 91.
195. **Ross, Hans.** Norsk Ordbog. Tillæg til „Norsk Ordbog“ af Ivar Aasen. 6—9. Chrstnia. 91—92.
197. **Fritzner, Joh.** Ordb. ov. d. gl. norske Sprog. Omarb. Udg. 19—20. 91—92. Krstnia.
198. Småstykker. Udg. af samf. t. udg. af gl. nord. ltrtr. 16. 91.
199. **Rydquist, Joh. Er.** Svenska språkets lagar. Bnd. 5. Stockh. 74; 6. Efter forf.'s død utg. af K. F. Søderwall. Stockh. 83. *slut.*
200. **Sødervall, K. F.** Ordbok öfver svenska medeltids-språket. 12. Lund. 91.
202. **Jespersen, O.** Studier over engl. kasus. Første række. 91. *m.*
204. **Shindler, R.** Echo of the spoken English. Second part: Glimpses of London. Mit Wörterb. von A. Fritzsche. Leipz. 90. *Frl.*
Jespersen, O. Engl. Læsn. f. Mlmkl. I. 92.
Thaning, Kirstine. Engl. Billedgloser m. Textøv. 92.
207. **Arlaud, Oscar.** Opg. til Oversætt. fra Dansk til Fransk. 91.
208. **Nyrop, Kr.** Lectures Franç. 2. Afd. 91. *Frl.*
216. **Nissen, C. A.** Tysk Grammatik til Skolebr. I—II. 91. *Frl.*
Sand, Fr. Tysk Forml. til Brug f. Borger- og Forberedelsesskoler. 91. *Frl.*
218. — — Tyske Stiløv. f. Begynd. 91. *Frl.*

VI. Æstetik og Kunst. VII. Filosofi. VIII. Theologi.

232. **Mikkelsen, J.** Flerstemmige Sange til Skolebr. 87.
 — — — — — til Brug for
 Skolen og i Hjemmet. 2 Saml. 91.
 — — Smaabørnenes Sangbog. 91.
 — — Tostemmige Sange til Skolebr. 87.
233. **Brøchner, H.** Philosophiens Hist. i Grundrids. 1—2. 73—74.
Farrar, F. W. Hedenske Sandhedssøgere. Overs. af Louise Hoffmeyer. Med et Forord af Rkt. Dahlenborg. Ny Udg. 91.
Larsen, Eduard. Thom. Hobbes' Filosofi. 91. *m.*
234. **Bugge, Chr. A.** Udviklingslærens Moral. Krstnia og Kbhvn. 90.
236. **Biblia.** 1589. *Gv. fra Aftægtsmand Hans Christensen i Hartspringskobbel ved Svenstrup paa Als.*
241. **Koch, Karl.** Buddha og d. ældre Buddhisme. 91.
243. **Scharling, C. Henr.** Zions Bjerg og Davids Stad. Topogr. Stud. Prg. Kbh. Univ. Ref. 90.
246. **Fløystrup, C. E.** Den anglokatholske Bevægelse i d. 19. Aarh. 91. *m.*
Platou, J. M. En lid. kirkehist. f. middelsk. Prg. Kristnia. Andrs. 90; Skien. 90.
247. **Taranger, Absalon.** Den angelsaksiske kirkes indflyd. paa d. norske. 2—3. Krstnia. 91.
248. **Ussing, Henry.** Til Orientering i Striden om det gl. Test. 91.
252. **Synodal-Act.** Viborg Stifts. 1891. *Forf.*
254. **Bredsdorff, Chr.** Bibelhist. f. Folkeskolen. 7. Opl. 90. *Frl.*
Møller, Christen. Bibelhist. for Seminarier og højere Skoler. 91. *Forf.*
256. **Lovsangbog for Skolen.** Udg. af „Vesterbros Realskole“. 91. *Frlg.*
 Sange og Salmer til Skolebrug. Bibelske. Saml. af V. Glahn. 2. Udg. 90.
257. **Saml. Kirkehist. v. H. F. Rørdam.** Rkk. 4. Bnd. 3, 1—2. 91—92.
258. **Israel og vore Dage.** Udg. af A. Plenge og V. Ullmann. 19—33. Viborg. 91—92.

IX. Opdragelse og Undervisning.

259. Ungdom. Vor. Udg. af H. Trier og P. Voss. 91, 2—6; 92, 1.
Verdandi. Stockh. 1891, 2—6, 92, 1.
- 260a. Bibliotheca Pædagogica. Verzeichn. von Werken — — auf dem Gebiete des Anschauungsunterrichtes. Ausg. durch Rud. Kleins Efterf. Th. Sørensen. Forhandl. v. d. 6. nord. Skolemøde i Kbh. 1890. 91.
Gøring. Hugo. En opdrag. Skole paa nationalt Grundl. Forkortet Overs. af H. Edv. Hass. Med Forord af K. Kromann. 91.
Dessau. D. Stenografien bør blive Fælleseje for alle Dannede. 91. *Forf.*
J. H. Om Skolebørns „Bedrikning“. 3. Okt. 91.
Matthiesen. Holger V. Om Karaktergivning. Prg. Nakskov. 91.
Om maanedlig Repetition og Prøve samt om Op-givelsen af dagl. Karakterer. Prg. Bergen. Tank. 90.
Raad om Skoledisciples Liv og Arbejde udenfor Skolen. Prg. Bergen. Tank. 90.
Bitter. P. H. Pædagog. Fragmenter. Overs. af Th. Lang. 92.
Schneekloth. K. A. Bør de dagl. Karakterer bibeholdes i vore Skoler? 91.
261. Förslag till stadga för rikets allm. läroverk af utsedde kommitterade. Stockh. 91. —*m.*
Knudsen. K. Hvorl. græskten i d. danske almen-skole nu synger paa sit siste vers. M. en kortf. latinens hist. Kristnia. 91. *Forf.*
Regnskabsberetn. f. d. lærde Skolevæsen og Sorø Ak. — 1890—91. 2 *Aft.* — *Tilsendt fra Uni-versitets-Kvæsturen.*
— f. Instituter m. særegne Fonds under Min. f. Kirke- og Undervisningsvæsenet for 1889—90. 90. *m.*
Udkast til en forandret ordning af det højere Skolevæsen. Af d. 1890 nedsatte Kommission. Kristnia. 91. *m.*
Utlåtande öfver komiterades förslag til stadga för rikets alm. lärov. Prg. Karlskr. 91.
264. **Hohlenberg.** Kirkelige Foredrag for 6. 5. og 4. Kl. Prg. Ordruk. 91.

268. **Forchhammer. Joh.** Om mundtl. og skriftl. lat. Stil. Prg. Herlufsh. 91.
Lefolii. H. H. Om mundtl. lat. Stil. Prg. Vib. 91.
Palmgreen. E. K. Ytterligere några ord om undervisn. i levande språk. Prg. Stockh. Arbetskk. 91.
 Quosque tandem. Revy Nr. 1—13. Stockh. 88—91.
 — — Småskr. om sprogundervisn. 2. Frederiksstad 87; 4. Upps. 89; 5. Upps. 91; 6. Kristnia. 86.
269. **Groth. Th.** Skøjtøløberkunsten. 82.
Rasmussen. N. H.'s gymnastiske Institut. 90.
 Sløjdsagen i Danm. 1889. 4. Aarsberetn. fra „Dansk Sløjdforen.“ 90. 5. Aarsbrtng. 91.
 Tidsskrift i Gymn., red. af L. M. Törngren och Anders Wide. Bd. 3, 5—6; 18. Årg. 1891, 1—2. Stockh. 91.
 Undervisn. i Stenografi. Prg. Stockh. Beskov. 91.
270. Berättelse om statens alm. lärov. 1886—87. Stockh. 91. *m.*
 Universitets- og skole-annaler. Ny. rkk. 5. Aarg. Kristnia. 90. *m.*
271. Eksamen. Borgerskole-. Prg. Vordingb. 91.
 Meddel. ang. de lærde Skoler for Aaret 1890—91. Udg. af A. F. Asmussen. 92. 2 *Aftr.* —*m.*
272. **Indbydelsesskr. fra Undervisningsanst i Danm.** Aalb., Aarh. Katdrsk., Aarh. prv. Rlsk., Askov: Udvidet Folkehøjsk., Birkerød, Bogø, Fredericia, Frederiksberg, Frederiksborg, Helsingør, Herlufsh., Hjørring, Horsens, Kbhvn. (Brgrdydsk. i Kbh., do. paa Krsth., H. Cohn's Kursus, H. Cohns Undervisningsanst. f. Dam., Efterslægtsselsk.'s Sk., Gammelholms Sk., Gregersens Sk., Kjær og Lyngbyes Sk., Lyceum, Polytekn. Læreanst., Mariboe, Metropolitnsk., Nørrebro, Schneekloth, Slomann, Universit. Ref.fest 1890 og Kng.'s Fødselsf. 1891, Forelæsn. og Øv. Foraar og Efteraar 1891, Fortegnelse ov. de Stud. 1891, v. West., Zahle, Østerbro), Kold., Nakskov, Nyborg, Nyk. Ktdrsk., Nyk. paa Mors, Odense (Katdrsk., L. Wintellers Sk.), Ordrup, Randers, Reykjav. 90 (og 91), Ribe, Roskilde, Rønne, Slagelse 90 (og 91), Sorø, Thisted, Vejle, Viborg, Vordingb. — *alle 91, hvor intet Aar er anført; til Dels m.*

- (272) Birkerød. Den dagl. Hus- og Skoleorden. Prg. 91.
 Frederiksberg. Nyt Skolehus. Indvielse og Beskriv. Prg. 91.
 Herlufsh. **Forchhammer. Joh.** Skolens Manuskriptsaml. Prg. 91.
 Horsens. Skoleregler. Prg. 91.
 Kbh. Gammelholm. Indvielse af nyt Skolehus. Prg. 91.
 — Kjær og Lyngbyes Sk. Eftermiddagsskole til Lektie læsn. Prg. 91.
 — Maribo es Sk. Ordensbestemmelser. Prg. 91.
 Kbh. Nørrebro es Sk. Indvielse af den nye Skolebygn. Prg. 91.
 — — — Skolens Orden. Prg. 91.
 Kbh. Slomanns Sk. Ordensregler. Prg. 91.
 — — — Skolens Plan og Ordning. Prg. 91.
 Kbh. Østerbros Sk. Skolens Formaal og Plan. Prg. 91.
 — — — Skolens Samlinger. Prg. 91.
 — — — Regler f. Skolens daglige Orden. Prg. 91.
 — **Goos. C.** Aarb. fra Kbh.'s Univers. 1888—89, 90; 89—90, 91. *m. 2 Aftr.*
 Randers. Regler for Udlaan af Bøger fra Skol.'s Bogsaml. Prg. 91.
 Rønne. Tilbygn. v. Skolen. Prg. 91.
Nørregaard. J. Testrup folkehøjskole 1866—91. 91.
 Vejle. Festlighed efter 25 Aars Virksomhed. Prg. 91.
274. Indbydelsessk. fra Undervisningsanst. i Norge: Aales., Arendal, Bergen (Katdrisk., Tanks Sk.), Drammen, Frederikshald, Fredriksstad, Hamar, Kongsberg, Kragerø, Kristiania (Aars og Voss, Anderssens Sk., Borger-og Rlsk., Gjertsen, Katdrisk., Kgl. Kunst- og Haandværkssk), Kristiansand, Krstsund, Laurvig, Lillehammer, Molde, Oslo, Skien, Stavanger, Tromsø, Thronhjem (Katdrisk., Borgerl. Rlsk.) *alle 90. — m.*
 Aalesund. Forhandl. om Skolens Nedlæggelse. Prg. 90.
 Kragerø. Katalog ov. Skolens Bogsaml. Prg. 90.
 Kristiania. **Anderssen. O.** Skolens Udvikl. 1880—90. Prg. 90.

275. Indbydelsesskr. fra Undervisningsanst. i Sverige. Falun, Gefle, Gøteborg (h. Elmlrv. Reallrv.), Halmstad, Helsingborg, Hernösand, Hudiksvall, Jönköp., Kalmar, Karlskrona, Karlstad, Kristiansstad, Linköp., Luleå, Lund (Ktdr. sk., priv. elm. skola), Malmö, Norrköp., Nyköp., Skara, Stockholm (Arbets-skola, Beskow, Kgl. tekn. høgsk., Lyceum f. flickor, Nya Elmsk., Norrmalm, Høgre reall., Södermalm, Wallinska flickskola), Strengnäs, Sundswall, Umeå, Upsala (Fjellst. sk., Ktdr. sk.), Wenersborg, Westervik, Westerås, Wexjö, Wisby, Ystad, Ørebro, Østersund. — *alle 91. m.*
 Falun. **Dählback. C. J.** Falun läroverks donationer. Prg. 91.
 Halmstad. Donationer. Prg. 91.
 Helsingborg. *Skolens Vækst og Bygningernes Utilstrækkelighed.* Prg. 91.
 Stockholm Beskow. En förändring i skolans Läroplan. Prg. 91.
 — Lyceum. Läroverkets organisation. Prg. 91.
 — Nya elmtrsk. **Hernlund. Hugo.** Utvecklingen af skolans byggnadsfråga. Prg. 91.
 — Hgr. rllrork. **Friesen. Sixten von.** Läroverkets nya byggnader. Prg. 91.
 Upsala. Fjellstedt. Skolans stadgar. Prg. 91.

X. Matematik. XI. Naturvidenskab.

279. Eksamensopgaver. 222, i prakt. Regn. og Math. fra alm. Forbdlseks. og 4. Kl. Hovedeks. Udg. af Ad. Lomholt. Vib. 91.
Lomholt. Ad. Facitliste til „222 Eksamensopgaver“. (Trykt som Man.) Vib. 91.
Nielsen. Niels. Et Gensvar til d. mat. Trekløver i Odense. 91.
 Opgaver. Matem., til alm. Forbdlseks. Udg. af N. Baumann. 2. udvid. Udg. 91. *Frl.*
 Tidskr. f. Mat. Nyt. Red. af P. T. Foldberg og C. Juel. Aarg. 2. 1892. A. Aarg. 3, 1; B. Aarg. 3, 1.
 280. **Dahlerup. L.** Logaritmetabel — II. Trigon. Del. 91.

289. **Alsson. K. G.** Über die absol. Lösung des Dreikörperproblems. Prg. Nyköp. 91.
291. **Naturen.** Red. af Brunchhorst. Bergen. 91, 4—12; 92, 1—2.
Naturen og Mennesket. 91, 4—12; 92, 1—4.
292. **Tidsskr. f. Physik og Chemi.** II, 12, 4—14; III, 1, 1—3.
297. **Petersen. Jul.** (Overl.). Læreb. i Magnet. og Elektr. 92.
Pryts. K. Elektriciteten. 84.
303. **Brehm. A. E.** Naturliv. Paa Dansk ved L. Stange. 3—9. 91.
304. **Fredholm. K. A.** Bidrag till kännedomen om de glaciala företeelserna i Norrbotten. Stockh. 91.
 Bilag a til Prg. Luleå. 91.
306. **Boas. J. E. V.** Lærebog i Dyreriget's Naturhist. 92. *Forl.*
Bronn. H. G. Klassen u. Ordn. des Thierreichs. 2, 3. Stachelhäuter. Bearb. v. H. Ludwig. 13—16. 91 - 92. Buch I Die Seewalzen. Leipz. 1889—92.
 — — — 4. Würmer. Fortges. v. M. Braun. 18—20. 91.
 — — — 5, 2. Gliederfüssler. Fortges. v. A. Gerstaecker. 29--31. 91.
 — — — 6, 4. Vögel. Fortges. v. Em. Selenka. 37—41. 91.
 — — — 6, 5. Säugethiere. Fortges. v. C. G. Giebel. 37—39. 91.
Grönlund. Chr. Skildr. fra d. forsvundne og forsvindende Dyreverden. 91.
Hagerup. Andr. T. The Birds of Greenland. Translated from the Dan. Boston. 91. *Gave fra Forf.*
Heckscher. Vilh. Bidrag til Kundskaben om Epiphysis Cerebri's Udviklingshist. 90 *m.*
Henriques. Vald. Undersøgelser over Nervesystemets Indflydelse paa Lungernes respiratoriske Stofskifte. 91. *m.*
Schierbeck. N. P. Om Kulsyrens Indflyd. paa diastat. og peptondannende Fermenter. 91. *m.*
Tschudi. Fr. von. Dyrelivet i Alperne. 2. Opl. 75.

308. **Ammontorp. L.** Den operative Behandl. af Cancer Recti. 91. *m.*
Ehlers. Edv. Exstirpationen af den syphil. Initiallæsion. 91. *m.*
Jacobsen. D. E. Dementia paretica hos Kvinden. 91. *m.*
Kneipp. Sebastian. Min Vand-Kur. Frit overs. efter Or.'s 14. Opl. af Edv. Melaaen. Chrstnia. 91.
Ulrich. Chr. Nogle Undersøg. om Peptonuri. 91. *m.*
- 308b. **Kerner. Justinus.** Andeskåderskan ifrån Prevorst. Dl. 1—2. Öfvers. af J. M. Tullberg. Jönköp. 1835.

XII. Samfundsvidenskaber.

311. Love og Eksped. vedk. Kirke- og Skolevæsen. ved S. Lillienskjold og P. Thrige. 1889; 90. 91. *m.*
 Lovtid. 1891, 17—47; 92, 1—14.
 Mnstrltid. 1891, 14 A. B. — 51 A. B.; 92 1 A. B. — 13 A. B. 91—92.
 Saml. af Love og Anordn. m. v. 11, 4; 12, 1. 91. *m.*
317. **Hansted. Birger.** Vort Aarh.'s Arbejderlovgivn. og Arbejderassociationer. I. Englands Fabrik- og Værkstedslvgivn. 90. *m.*
 Nutidsspørgsmaal. Red. af Prof. V. Klein. Bd. 1, Okt. 90—Sept. 91. 91.
318. **Løwe. V.** Handelsgartneri. Prisfortegn. Aarg. 31. 92.
 Tidsskr. Hedeselsk.'s. Red. af E. Dalgas. 1891, 4—8; 92, 1—4. 91—92.
319. **Falke. Jacob.** Kunstindustriens Grundsætn. En Haandb. Paa Dansk v. C. Nyrop. 85.
320. Vort Forsvar. Red. af C. Hall. 236—73. 90.
Gv. fra Dr. Bang.

B. Disciplenes Bogsamling

har i sit Regnskabsaar fra 1. April 1891 til 31. Marts 1892 haft i Indtægt:

fra 16 Mdlmr. Bidrag for $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 91 . .	Kr. 16.00	Øre.
— 3 — — — $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{6}$ 91 . .	— 1.50	—
— 42 — — — $\frac{1}{10}$ 91— $\frac{31}{6}$ 92 —	42.00	—
— Salg af 2 Fortegnelser	— 0.60	—
— afgivet som fundet paa Skolen til forskellige Tider	— 0.23	—
Salg af ejerløse Madkasser fundne paa Skolen igennem en længere Aarrække	— 0.86	—

Tilsammen Kr. 61.19 Øre,

og i samme Tidsrum udgivet

til Dækning af Underskud fra Regnskabs- aaret 1890—91	Kr. 3.29	Øre,
— Indkjøb af Bøger	— 50.15	—
— Indbinding	— 17.10	—

Tilsammen Kr. 70.54 Øre

saa at der altsaa til Regnskabsaaret 1892—93 var et Underskud paa . Kr. 9.35 Øre.

Siden Listen over Samlingens Tilvækst sluttedes i forrige Aars Indbydelsesskrift den 19. Maj 1891, har Samlingen indtil 30. April 1892 haft følgende Tilvækst:

1. Smaastykker til Folkelæsning. Bd. 16, 5; 17, 1. Tidende. Illustreret, for Børn. Red. af Nordahl Rolfsen. Udgave for Danmark ved Fru Elisabeth. 1891 April og Juli Kvartaler Nr. 1—12; 3. Halvaarg. 1891, og 92 Nr. 1—11.
3. **Nielsen. Zacharias.** Gærende Kræfter. Smaa Fortællinger, Skildringer og Digte. Kbh. 91.
Pontoppidan. Henrik. Muld. Et Tidsbillede. Kbh. 91.
Thoresen. Magdaleno. Mindre Fortællinger. Kbh. 91.
4. **Kok. Jens.** Den Gang jeg var Soldat. Hft. 1.
5. **Blanche. Aug.** Hyrekuskens Fortællinger. Overs. ved L. Stange. Chrstnia og Kbh. 90.

- (5.) **Cherbuliez Victor.** „Bjergravnen“. Overs. ved R. M. Prahl. Kbh. 83.
 — — Olivier Maugant. Overs. Kbh. 85.
Dumas, Alex. De tre Musketerer. Hist. Roman. Overs. af Fr. Winkel Horn. Dl. 1—2. Kbh. 84.
Ferry, Gabriel. „Hvide Ørn“ eller Guldsøgerne. Fortæll. fra det fjerne Vesten. Bearb. for Ungdommen af Br. Hoffmann. Paa Dansk ved Vilh. Møller. Kbh. 82.
Hukschesow, John, C. Den sorte Kok og hans Bedrifter. En Sømandshistorie. Overs. af F. Bork. Kbh. 91.
Jerome, Jerome K. En Pilegrimsfærd m. m. Overs. fra Engelsk ved J. P. V. Pedersen. Kbh. 91.
Koralenho, Wladimir. Fra Øst og Vest. Fire Fortællinger. Overs. af W. Gerstenberg. Kbh. 91.
Melander, Richard. I Storm og Søgang. En Fortælling. Overs. af Chr. Bredsdorff. Kbh. 91.
Ward, Humphrey. Robert Elsmere. Roman. Overs. af Carl Keilhau. Dl. 1—3. Krstnia. 91.
 6. **Reid, Mayne.** Buskdrengene. Oplevelser og Eventyr fra Sydafrika. Paa Dansk ved Vilh. Møller. Kbh. 84. (*Gentagen Anskaffelse*).

C. Den fysiske Samling.

Da den matematisk-naturvidenskabelige Undervisnings Gennemførelse gennem 5. og 6. Kl. gjorde det til en Nødvendighed, at Skolens fysiske Samling maatte udvides, blev der i dette Øjemed for Regnskabsaaret 1891—92 stillet 1500 Kr. til Raadighed. En Tiendedel af dette Beløb er blevet anvendt til et, til den Stue, hvori Samlingen for Tiden findes opstillet, passende Skab tillige med et Bord. For det øvrige er der fra Instrumentmager Weitzmann i Frederiksborg skaffet en Samling Redskaber, Maskiner og Maskinmodeller, hvorover der efter hans Regninger her meddeles følgende Fortegnelse:

Sinus-Vægt (Rungs Patent).

Apparat til at vise Arkimedeses Lov for Legemer, der flyde paa Vand.

Apparat til at vise Mariottes Lov.

Haldats Apparat til at vise Bundtrykket i fire forskelligt formede Glas samt et Opbevaringsstativ for Glassene.

Apparat til at vise Luftens Udvidekraft (Blikcylindre med Gummiballoner).

Cylinderglas til Nicholsens Flydevægt.

Mariottes Flaske med Hane og Glasrør i Gummipropper.

Model af en Svingkran, alt udført i Metal.

Spejlglasplade til Ophængning paa Vægten til at vise Kohæsiion.

Et Par planslebne Messingplader til at vise Adhæsiion, med Haandtage.

Højtryks Dampmaskine med Kobberkedel, Vandstands-glas, Haner, Dampfløjte og Sikkerhedsventil.

Apparat med tre Barometerrør, hvoraf det ene er forsynet med Millimeter-Deling, til at vise Dampspænding.

Newcomens Dampkolbe.

Psykrometer med 2 i Femtedelsgrader delte Termometre.

Apparat til at vise Vandets Vægtfyldeforandring ved Afkøling.

To større Klangfigurplader, nl. en firkantet og en rund, med Stativer, Violinbue, Harpiks og Sandsigte.

Glasklokke paa Jærnfod til at vise Svingningsknuder i Vand.

Et Stativ anbragt paa samme med fire ophængte hule Messingkugler.

Forskellige Træstave (i Fundament) til at vise Længdesvingninger.

Fem forskellige Orgelpiber med Opbevaringsfod.

Königs Flammekapsel med Stativ og Mundstykke med Gummislange samt et firkantet Spejl til Anbringelse paa Centrifugalmaskinen.

Gaslampe med Traadnet til at vise Lydbølgens Indvirkning paa følsomme Flammer.

Claqué bois otte forskellige Træstave med Hammer.

- Apparat til at vise Elektriciteten i lufttomt Rum, bestaaende af et Glasrør med Polskruer og Hane-stykke (tilpasset Luftpumpen) samt et Stativ.
- Geislersk Lysrør 50 Cntm. langt med to fluoricerende Vædsker samt et Stativ hertil.
- Influens-Elektricismaskine med Glasskiver paa 31—36 Cntm.'s Diameter.
- Kombineret Stativ med forskellige elektriske Apparater til Forsøg med Influenmaskinen.
- Glas- og Ebonitstænger.
- Sigtebøsse med Blanding af Svovl og Mønnie.
- Et Sæt Farveskiver med Apparat til Anbringelse paa Centrifugalmaskinen.
- Kamera obskura i Mahognikasse med Vinkelspejl.
- Fotometer med to Maalestokke og Lyseholdere.
- Spektroskop med tre Gaslamper samt et Stativ, hvortil Platintraade.
- Tre Lysrør med forskellige Luftarter.
- Et Stativ til sidst nævnte Lysrør at anvende sammen med Spektroskopet.
- Et Neddypnings-Element paa forskydeligt Stativ med Jærnfundament.
- Ditto med to Elementer.
- Galvanisk Ringeapparat paa højt Stativ.
- Aragos roterende Kobberskive med Stativ, hvorpaa Glasplade og Magnetnaal, (at anbringe paa Centrifugalmaskinen).
- To komplette Telefon- og Mikrofonstationer anbragte paa Stativer med fire Brunstens Elementer samt femten Meter dobbelt Ledningstraad.
- Ruhmkorffs Induktionsapparat.
- Tangensbusole med Spejlaflæsning.
- Reostat med én Meter lang Modstandstraad.
- Apparat til at vise Magneto-Induktion.
- Dynamomaskine med stort Svinghjul og øvrige Montering.
- Udglødet Jærnstang med markerede Poler.
- Inklinatorium og Deklinatorium forsynet med to Delekredse.
- Paa samme anbragt en Libelle isteden for et Lod.
- Klinometer i Nikkeldaase.
- Plateaus Apparat til Forsøg med en roterende Oliering.

- Centrifugalmaskine af Jærn at benytte i vertikal og horizontal Stilling.
 Rogets hoppende Spiral, omgivet af et Glasrør, anbragt paa Trefod med Stilleskruer.
 Apparat til at vise den store Kraft, hvormed et opvarmet Legeme ved Afkøling atter sammentrækkes.
-

D. Den zoologiske Samling

- har i Aarets Løb modtaget følgende Gaver:
 Spidsmus, Mumie (fra S. J. Heiberg).
 Kranium og skeletteret Bagfod af Hare (fra Joh. Jensen).
 Hanefødder (fra St. Fog).
 Kranium af Hushøne (fra Joh. Jensen).
 Strandskade, udstoppet, (fra G. Thierry).
 Kranium af Gaas (fra Joh. Jensen).
 Staalorm, ♀ opbev. i Spiritus, (fra Joh. Jensen).
 Skaller af Firbenæg (fra Andr. Bang).
 Hjernebæsk, Høresten og Linsker af Torsk (fra V. Rasmussen, V. Andersen og O. Paludan).
 Hjernebæsk af Pighvarre (fra H. Angelo).
 Underkæbe m. m. af Gedde (fra A. Dam).
 Ulk, opbev. i Spiritus, (fra V. Vater).
 Hundelopper i Spiritus (fra Th. Gregersen).
 Pupe af Ligustersværmer, opbev. i Spiritus (fra V. Andersen).
 Flodkrebs med Æg, i Spiritus (fra O. Paludan).
 Gælleorm, siddende paa Gællerne af en Torsk, i Spiritus (fra O. Paludan).
 Skal af Mosesnegl (fra A. Clausen).
 Skaller af Konk, Taarnsnegl og Strandsnegl (fra V. Zeuthen).
 Skal af Pelekanfod (fra V. Aalkjær).
 Dammusling, i Spiritus (fra Th. Helsted).
 Søpindsvin, tørrede (fra Chr. Thrane og Aa. Petersen).
 „Zebedæisten“ (fra E. Christensen og Aa. Petersen).
 Kalksvamp, tørret (fra Joh. Jensen).
-

E. Skolens Plantehave

har med Tak modtaget en Del Frø fra Universitetets botaniske Have og fra Lærer Vald. Mortensen i Tor-kildstrup, samt enkelte levende Planter fra Disciplene H. P. Møller, A. Borresmidt og O. Nielsen.

F. En geografisk Samling

er i Løbet af de to sidste Aar føjet som nyt Led til Skolens Hjælpemidler ved Undervisningen, men den er rigtignok endnu kun i sin første Vorden.

Den bestaar hovedsagelig af Billeder, forærede af Disciplene, som have klippet dem ud af illustrerede Blade, saa at de ellers vilde være gaaede tabte som Makulatur, og den kan nu opvise Billeder af Ørkener, Bjerglandskaber, Gletschere, underjordiske Huler, Vulkaner, Vandfald, Skypumper, fremmede Planter og Dyr, uciviliserede Menneskers Vaaben og Boliger, bekendte Bygninger i civiliserede Stater, m. m. Af andre i denne Samling indlemmede Genstande kunne nævnes:

Et Stykke Lava, fra Vesuv, hvori en Mønt er trykket ned (Gave fra P. Pade).

Pimpsten (funden ved Vesterhavet af E. Giersing).

Et Stykke AI*) (givet af Th. Ramsgaard).

Jukstof (fra E. Christensen).

En Banan, opbev. i Spiritus (givet af O. Seedorff).

Et lille Billede, malet i Tokio (givet af Chr. Thrane).

En kinesisk ABC (givet af E. Christensen).

En kinesisk Mønt (givet af N. Krogh).

---

*) Et Par af de Skolen tilhørende Ertser ere ogsaa indlemmede i Samlingen.

VII. Regnskabsvæsen.

I Regnskabsaaret fra 1. April 1891 til 31. Marts 1892 har Skolen haft følgende Indtægter:

Fra Tiende, Arvefæste- og Lejeafgifter	Kr. 24,254.04	Ø.
— Kirker og Præstekald	— 26.00	—
— Skolens Kapitaler og det Bogsamlingen tillagte Theilmanske Legats Renter	— 3,513.91	—
— Skolepenge	— 10,049.00	—
— Læsø	— 2,678.37	—
— Ekstraordinære Indtægter	— 48.00	—

Tilsammen Kr. 40,569.32 Ø.

hvorimod Udgifterne have været:

Til Lønninger	Kr. 35,503.50	Ø.
— Pensioner	— 2,421.69	—
— Decision	— 0. 40	—
— Bogsamling og videnskabeligt Apparat	— 2,340.00	—
— Bygningers Vedligeholdelse	— 599.87	—
— „ Hovedstandsættelse	— 300.00	—
— Inventariets Vedligeholdelse	— 623.55	—
— Inventar til Sløjd	— 300.00	—
— Plantehaven	— 47.23	—
— Leje-Udgift	— 25.00	—
— Brændsel og Belysning	— 1,689.80	—
— Skatter og Afgifter	— 1,805.34	—
— Regnskabslørelse	— 801.82	—
— Forskellige løbende og tilfældige Udgifter	— 1,771.12	—
— Skydeøvelser	— 288.26	—

Tilsammen Kr. 48,517.58 Ø.

hvorved fremkommer en Merudgift af — 7,948.26 —

Til Understøttelse af Disciple er indkommet:

Fra Stipendiefondens		
Renter og Oplag	Kr. 1,251.06	Ø.
— hjemfaldne Oplagspenge . . .	— 106.67	—
— Nissens Legat . . .	— 1,091.85	—
— Fogs Legat . . .	— 200.00	—
— Stampes Legat . . .	— 697.45	—

Tilsammen Kr. 3,347.03 Ø.

men udgivet:

af Stipendiefd.s Renter og Oplag . .	Kr. 940.00	Ø.
„ Nissens Legats Renter og Oplag	— 743.29	—
„ Fogs Legat . . .	— 200.00	—
Indsat i Sparekassen for Stipendiefonden	— 395.91	—
Indsat i Sparekassen for Nissens Legat	— 308.56	—
Indsat i Sparekassen for Stampes Legat	— 656.93	—
Forskellige Udgifter ved Stampes Legat	— 20.52	—

Tilsammen Kr. 3,265.21 Ø.

hvorved fremkommer en Mindre-Udgift af . . . . . Kr. 81.82 Ø.

---

saa at Mer-Udgiften derved bliver . Kr. 7,866.44 Ø.

Til Dækning heraf har været Kassebeholdning fra forrige Aar Kr. 4,133.46 Ø.
 Modtaget fra almindelig Skolefond . . — 9,000.00 —

Tilsammen Kr. 13,133.46 Ø.

hvorefter der til Aaret 1892—93 har været en Kassebeholdning af . . Kr. 5,267.02 Ø.

Anm. Medens det tidligere havde været Skik, hver Gang Skoleballet eller Skovturen gav et Overskud, at dette da toges til Indtægt for Discipelbiblioteket, uden at paa den anden Side dettes Midler anvendtes til Dækning af Underskud, som kunde fremkomme ved de omtalte Lejligheder, blev det efter Skoleballet i Februar Maaned 1884 bestemt at opbevare et derved fremkommet Overskud i Viborg Sparekasse og for Fremtiden at følge samme Fremgangsmaade, saa at der paa den Maade kunde dannes et Morskabsfond, hvoraf mulige Underskud, som kunde fremkomme ved de omtalte Lejligheder, kunde dækkes. Siden har det saaledes opsparede Beløb jo som Følge af Anvendelse efter Bestemmelsen været underkastet forskellige Omvekslinger. For Tiden udgør det foruden Renter 20 Kr. 95 Øre.

VIII. Bygninger og Inventar.

Ved de til Skolen hørende Bygninger er der ikke foretaget større Arbejder siden Udgivelsen af forrige Aars Indbydelsesskrift. Det største er Anskaffelsen af fire Fag Forsatsvinduer til Skolestuen A, hvis Beliggenhed og hele Beskaffenhed gør det særlig vanskeligt at holde den tilstrækkelig opvarmet om Vinteren. Desuden er der i den lille Stue N, hvor den fysiske Samling har Plads, blevet anskaffet en Kappe af galvaniserede Jærnplader om Kakkelloven, som Følge af, at den udvidede Undervisning i det paagældende Fag, som nu finder Sted i Skolen, har medført, at Stuen hyppig benyttes ved selve Undervisningen hele Timen igennem.

Til Sløjdundervisningen er der anskaffet 14 Korthøvle, og Værktøjet er i det hele blevet fuldstændiggjort, saa at det nu er fuldt tilstrækkeligt til Undervisning af et Hold paa 14 Deltagere. Desuden er der i Salen anbragt en Reol til Afbildninger paa Pap, og fra Frederiksborg Skole erhvervet en Samling af Drejermodeller.

For at kunne optage Undervisning i Fægtning blandt de gymnastiske Øvelser har Skolen anskaffet 6 Floretter samt 4 Fægtemasker og do. Handsker.

Da det Tal Skydevaaben, Skolen i sin Tid havde faaet tilsendende fra Ministeriet til Brug ved de anordnede Skydeøvelser, nemlig 2 Remingtonrifler og 2 Karabiner, havde vist sig at være alt for lille til det store Tal Deltagere, der i den sidste Tid hvert Aar har været ved Øvelserne, idet tilmed Karabinerne saa godt som aldrig blev benyttede, saa at det voldte stor Sinskelse baade ved de Sigteøvelser, der gaa forud for den egentlige Skydning, og dernæst ved selve denne, idet de to Rifler som Følge af hurtig genkommende Brug blev alt for varme og desuden alt for snavsede, saa at de idelig maatte trækkes ud, og det tilmed blev umuligt at lade de Disciple, der ikke just var fremme til Skydning, udfylde Tiden med Sigteøvelser, indgik Rektoratet under 15. Oktober f. A. til Ministeriet med en Indstilling om at faa denne Mangel afhjulpen. Og Ministeriet har da ogsaa foranstaltet tilstillet Skolen endnu 8 Bagladerifler af Model 1867 og desuden 2, som ere omdannede til Brug ved Stueskydning.

Foruden et mindre Skab til Bøger i Stuen A, hvor der ikkes findes noget Kateder, i hvis Klap de Bøger kunne gemmes, der bruges ved Undervisningen i dansk Litteraturhistorie, er der tilvejebragt et Skab i Stuen D til Opbevaring af den unge geografiske Samling samt en Kasse til Redskaber ved Anskuelsesundervisning i samme Fag.

I det nu snart tilendebragte Skoleaar er der kommet en tilfredsstillende Afslutning paa Forhandlingerne om en Plads til Skuret for Skolens Robaad. Da der skulde gøres afgørende Skridt til Ordningen af dette Forhold, viste det sig at være en Misforstaaelse, at Skolen af Byraadet skulde kunne faa en Plads anvist til Skuret, uden at der blev forlangt nogen Leje derfor. Og paa det Sted, der anvistes, vilde der, for at Pladsen kunde blive tjenlig til Øjemedet, være saa betydelige Arbejder at foretage, at der derved i Forbindelse

med Flytningen vilde voldes Skolen en Udgift, der efter et fra en i den Slags Arbejder kyndig og erfaren Mand erhvervet Overslag vilde beløbe sig til 250 Kr. Ved Skrivelse af 21. November f. A., meddelte Viborg Byraad, at det maatte betinge sig en aarlig Leje af 12 Kr. samt gensidig Ret til Opsigelse med et halvt Aars Varsel til en 1. Maj eller 1. November. Men da havde Ejeren af Asmild Kloster alt gjort Tilbud om at forpligte sig til at lade Skolen beholde den hidtil benyttede Plads uopsagt i et Tidsrum af fem Aar mod den i det sidste Aar betalte Leje af 25 Kr. aarlig. Og da Rektoratet henvendte sig til Byraadet med Spørgsmaal, om det skulde være villigt til at indgaa paa en lignende Forpligtelse, erklærede det i en Skrivelse af 18. Januar d. A., at det ikke saa sig i Stand dertil. Det var formentlig et Hensyn til den da rimelige Ud-sigt til at faa Banegaarden flyttet, der var Bevæggrunden hertil, i det den anviste Plads var beliggende paa en Grund, som det i saa Fald vilde være af Vigtighed for Byen at have til fri Raadighed. Derved foranledigedes Rektoratet til under 26. Januar d. A. at indgaa til Ministeriet med en Indstilling om, at Baadeskuret paa de ovenomtalte Betingelser maatte forblive henstaaende paa den hidtil benyttede Plads paa Asmildklosters Grund. Under 8. Februar bemyndigede da Ministeriet Skolens Forstanderskab til om denne Grund at oprette en Lejekontrakt med Ejeren af Asmildkloster paa saadanne Vilkaar, at Baadeskuret af denne ikke kunde forlanges borttaget i de første 5 Aar fra 1. April d. A. at regne, medens han skulde forpligte sig til ved eventuelt Salg at give Køberen Underretning herom; fremdeles skulde Opsigelse kunne ske fra begge Sider til hver 1. April med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel, og i Leje skulde der svares 25 Kr. aarlig inden hvert Aars 1. Oktober. Paa disse Betingelser er der da under 14. Marts d. A. oprettet en Lejekontrakt mellem Ejeren af Asmildkloster og Katedralskolens Forstanderskab.

IX. Fra Brevbind og Kopibøger.

1. Vedrørende Nødvendigheden af **Tillægsprøve i Tysk** som Betingelse for Optagelse i 5. Kl.'s matematisk-naturvidenskabelige Afdeling af en Realist har Ministeriet under 5. Avg. f. A. tilskrevet Rektoratet som følger:

I behagelig Skrivelse af 22. f. M. angaaende Realisten N. K. Ydes Optagelse i Viborg Katedralskoles 5. Klasse har Hr. Rektoren paa given Anledning udtalt, at De vel har været bekendt med de Regler, efter hvilke en Privatist, der har bestaaet almindelig Forberedelseseksamen uden nogen Prøve i Tysk, kan forlange Optagelse i en lærd Skoles 5. Klasse, men at De dog efter Omstændighederne har fundet det rettest at give den ovennævnte Privatist et Raad, der af ham kunde forstaas som et Paalæg, om at underkaste sig en Tillægsprøve i dette Sprog.

Ministeriet ser sig herved foranlediget til at bemærke, at de gældende Regler ikke indeholde nogen Hjemmel for, at der fra de lærde Skolers Side, under den ene eller den anden Form, i et Tilfælde som det foreliggende kan gives noget Paalæg om særlig Forberedelse i Tysk, og at der følgelig ikke kan blive Spørgsmaal for Ministeriet om at meddele en udtrykkelig Tilladelse til Optagelse af den omhandlede Privatist uden Prøve i Tysk.

2. Med Hensyn paa **Sløjdundervisningens** Stilling har Ministeriet under 5. Oktober f. A. udsendt følgende Skrivelse:

I et hertil indgivet Andragende har Bestyrelsen for Dansk Sløjdforening nærmere udtalt sig om det ønskelige i, at der gives Foreningen Adgang til at følge Sløjdundervisningen i de offentlige lærde Skoler, paa samme Maade som i de private Skoler, med hvilke Foreningen er traadt i Forbindelse.

Ministeriet har i denne Anledning svaret, at man er enig i, at det kan have sin Nytte, at et Medlem af den nævnte Bestyrelse af og til faar Adgang til at overvære Sløjdundervisningen i Statens Skoler og til derefter at udtale sig for Rektoren og vedkommende Lærer om de eventuelt ønskelige Forandringer ved Undervisningen. Det vil herefter være Rektorens Sag at træffe de Foranstaltninger, som skønnes at være nødvendige, eller at gøre Indstilling til Ministeriet derom, idet man ikke kan finde Anledning til at tillægge Bestyrelsen nogen Inspektionsmyndighed overfor Skolerne.

Med disse Bemærkninger har Ministeriet givet Bestyrelsen Tilladelse til at sætte sig i Forbindelse med Rektorerne ved de Skoler, hvor Sløjdundervisning er indført, og at lade sine Udsendinge, efter Anmeldelse forud, besøge de paagældende Skoler.

Hvilket tjenligst meddeles Hr. Rektoren til behagelig Efterretning for den Dem underlagte Skoles Vedkommende, idet man forventer, at der ved imødekommende Bistand fra Skolens Side vil blive givet den eventuelle Udsending fra Sløjdforeningens Bestyrelse al fornøden Lejlighed til at gøre sig bekendt med den Maade, paa hvilken Sløjdundervisningen drives ved Skolen.

3. Om Bestemmelsen af **Godtgørelse** til Lærere og Markør ved **Skydeøvelserne** og det ved disse fornødne **Tal Bøsser** tilskrev Ministeriet under 19. Novbr. f. A. Rektoratet, som følger:

I behagelig Skrivelse af 15. f. M. har Hr. Rektoren for Viborg Katedralskoles Vedkommende henledet Opmærksomheden paa, at det stigende Antal af Deltagerne i Øvelserne i Rifelskydning tage længere Tid end hidtil paaregnet, og De har derfor indstillet, at den hidtil bevilgede Betaling til den tilsynshavende Lærer og Assistent samt til Markøren, der er beregnet i Forhold til 3 Timer for hver Øvelse, allerede for indeværende Aar maa blive forhøjet, ved at hver Øvelse ansættes til 4 Timer, samt at denne Beregningsmaade maa blive anvendt for Fremtiden, hver Gang der er over 25 Deltagere i en Skydeøvelse. I Forbindelse hermed har De nærmere paaavist, at det Antal af Rifler, som Skolen besidder er for ringe, og at en Forøgelse af Antallet vilde forebygge Tidsspilde og flere andre Ulemper ved Øvelserne.

Efter given Anledning har Gymnastikinspektøren udtalt sig om Deres Indstilling, som han i det væsentlige har tiltraadt, idet han har indtillet, at der tiltaas Katedralskolen til Brug ved dens Skyde- og Sigteøvelser 8 Bagladerifler af Model 1867, forandrede til Centralantændelse, uden Geværrem og Sabelbajonet, samt 2 til Salonskydning omdannede Rifler af samme Model. Ministeriet har i denne Anledning tilskrevet Krigsministeriet det fornødne.

Iøvrigt bifalder Ministeriet Deres Indstilling om Beregningen af Betaling for Tilsyn og Assistance ved Skydeøvelserne, hvorom man under Dags Dato har givet Skolens Forstanderskab Underretning med Hensyn til Tillæggsbetalingen for indeværende Aar. Ligeledes har man ved Cirkulære af Dags Dato gjort de øvrige

lærde Skoler, ved hvilke der drives Skydeøvelse, bekendte med nærværende Sag.

Hvilket tjenligst meddeles dem til behagelig Efterretning.

4. Vedrørende **Afgifter for Vidnesbyrd og Attester** har Ministeriet under 29. Marts d. A. udsendt følgende Skrivelse:

I behagelig Skrivelse af 18. f. M. har Hr. Rektoren henledet Opmærksomheden paa de Ulemper, som ere forbundne med Anvendelsen af den ved Cirkulære af 1. Marts 1890 indskærpede Regel om, at Attester for en Discipels Flid og Forhold under Skolegangen skulle betales med det sædvanlige Testimoniumsgebyr af 20 Kr.; og De har i denne Henseende anholdt om en Udtalelse af Ministeriet angaaende enkelte af Dem fremhævede Tvivlsspørgsmaal.

Ministeriet kan i Anledning af Deres Bemærkninger ikke undlade at henvise til, at der ved bemeldte Cirkulære er aabnet Adgang til Fritagelse for Gebyret, navnlig for saadanne Forholdsattester, som begæres til Brug ved Indtrædelsen i private Stillingen, samt at der overhovedet kun fordres Gebyr for de Vidnesbyrd, der ere bestemte til at benyttes efter Vedkommendes Udtrædelse af Skolen, jfr. Skrivelse 14. November 1890 (det højere Skolevæsen II p. 360—61, jfr. I p. 201). Det af Dem rejste Spørgsmaal angaaende skolesøgende Disciples Ansøgninger om Understøttelser bortfalder følgelig; paa den anden Side er at bemærke, at det ifølge Cirkulære 1. Marts 1890 ikke er nok til at fritage en udtraadt Discipel for Gebyrpligten, at han i det sidste Aar af Skoletiden har nydt, som af Dem udtrykt, „nogensomhelst offentlig Understøttelse“, idet kun Skolebeneficiere og dermed beslægtede Understøttelser have en saadan Virkning.

I Hovedsagen maa Ministeriet imidlertid godkende den i Deres Skrivelse fremstillede Opfattelse for saa vidt som de ved Forordningen af 7. November 1809 givne Regler om Testimoniumsgebyret, endog med de senere, navnlig ved det oftrævnte Cirkulære, tilføjede Lempelser, ikke kunne undgaa i adskillige Tilfælde at medføre saa haarde Konsekvenser, at en mere gennemgribende Modifikation er at anse for ønskelig. I denne Henseende finder man det rettest at give den ved Skrivelse af 1. Juli 1874 udtalte Grundsætning et videre Omfang, idet Ministeriet herved fastsætter, at enhver Skolediscipel, der ved eller efter sin Udtrædelse af en lærd Skole har modtaget et Testimonium, hvad enten dette er

betalt med det anordnede Gebyr af 20 Kr. eller i Henhold til de gældende Regler eller efter særlig Bevilling er udfærdiget uden Vederlag, fremtidig kan erholde enhver Art af Skoletestimonier udleveret uden nogen Betaling.

5. Om Udstrækningen og Beliggenheden af **Efteraarsferien** udsendte Ministeriet først under 25. Septbr. f. A. en Skrivelse saalydende:

I Henhold til et for Hr. Rektoren bekendt Andragende fra „de lærde Skolers Lærerforening“ har Ministeriet efter indhentet allerhøjeste Bemyndigelse fastsat, at de lærde Skolers sædvanlige to Feriedage i Oktober Maaned i Aar forøges med en Dag, saaledes at den 17., 19., og 20. Oktober blive Feriedage. Hvilket tjenstligst meldes til behagelig Efterretning,

og dernæst under 4. April d. A. endnn en Skrivelse af følgende Indhold:

I Anledning af et fra Bestyrelsen for de lærde Skolers Lærerforening hertil indkommet Andragende om, at den saakaldte Efteraarsferie ved de lærde Skoler, i Lighed med hvad der finder Sted ved de private Latin- og Realskoler i København, herefter maa blive udvidet til at omfatte 4 Dage i Stedet for 3, og at den, ligesom hidtil maa blive lagt ved Oktober Flyttedag saaledes, at den varer fra Søndag til Onsdag medregnet, skal Ministeriet tjenstligst udbede sig Hr. Rektorens Ytringer behageligst meddelte, idet man tilføjer, at der i Andragendet som Motiver til det er anført, dels at der mellem Sommerferien og Jul kun falder faa Fridage, dels at det aarlige Møde i de „lærde Skolers Lærerforening“ sikkert i Reglen vil blive holdt i denne Ferie, og at da en Ferie paa kun 3 Dage vil være for kort til baade Sammenkomst, Hen- og Hjemrejse,

hvorpaa Rektoratet under 8. April afgav følgende Besvarelse:

Til Svar paa det Spørgsmaal Efteraarsferiens Udstrækning og Beliggenhed vedrørende, som Ministeriet ved Skrivelse af 4. d. M. har rettet til mig, skal jeg, efter at have sat mig i Kundskab om Meningerne i saa Henseende mellem Skolens Lærere, ikke undlade at meddele, at der findes almindelig Stemning for at tiltræde det fra de lærde Skolers Lærerforening indgivne Andragede, og det ikke blot af de i Ministeriets Skrivelse mod

Slutningen angivne Grunde, men ogsaa fordi det vil være en Vinding, baade at Efteraarsferien falder paa samme Tid ved alle Skoler, og at den falder paa en Gang for alle bestemt Tid, saa at den enkelte Lærer forud kan træffe Bestemmelse om, hvorledes han vil benytte den.

Under 11. Maj d. A. afgjorde Ministeriet det rejste Spørgsmaal, idet det meldte,

at det bifaldt, at Efteraarsferien for indeværende Aar kom til at omfatte 3 Dage i Stedet for 2, nemlig 17., 18. og 19. Oktober men at man i Betragtning af, at det ikke skønnes nødvendigt, at de paagældende Lærermøder afholdes hvert Aar netop i den ommeldte Aarstid, samt under Hensyn til de Ulemper, som det medfører for Skolerne ikke selv at kunne vælge Tiden for vedkommende Ferie, ikke har fundet Anledning til at fastslaa en Forandring i den hidtidige Efteraarsferie mere end for indeværende Aar.

6. Om **Retskrivningen** udsendte Ministeriet under 27. Februar d. A. følgende tvende Bekendtgørelser:

A. Da det maatte være Ministeriet magtpaaliggende at komme til sikker Kundskab om, hvilke Resultater man i det hele i Skolerne var kommen til med Hensyn til Undervisningen efter de ved Ministeriets Bekendtgørelse af 7de Juni 1889 paabudte Regler for Retskrivningen, efter at disse i over et Aar havde været i Kraft i Skolerne, nedsatte Ministeriet den 6te Oktober f. A. en Kommission af Skolemænd, som Repræsentanter for de forskellige Arter af Skoler, med den Opgave, næst at udtale sig om de i nævnte Henseende vundne Erfaringer, at undersøge, hvorvidt det af pædagogiske Hensyn maatte anses for rigtigst, at de ommeldte Regler for Retskrivningen i deres Helhed bibeholdtes i uforandret Skikkelse, eller om det fra dette Synspunkt maatte være ønskeligt paa noget Punkt at vende tilbage til de tidligere fulgte Regler. Endvidere paalagdes det Kommissionen at udtale sig om, hvorvidt det i Betragtning af Skolens Stilling til Litteraturen og Ønskeligheden af, at der ikke er alt for stor Forskel mellem Skolens Retskrivning og den i Litteraturen sædvanlig brugte, maatte være muligt og tilraadeligt at forctage saadanne Ændringer i Skolernes Retskrivning, at man derefter turde forvente, at vore Hovedforfattere vilde slutte sig til denne.

I den af Kommissionen afgivne Betænkning udtaler Kommissionens Flertal (7 af dens 12 Medlemmer), hvad de to første Punkter angaar, at, da de sidst paabudte Retskrivningsregler kun have virket saa kort Tid, at hverken Lærere eller Elever endnu kunne have løsrevet sig tilstrækkeligt fra forstyrrende Erindringer om de tidligere Regler, vil det næppe være muligt allerede nu at give en retfærdig Bedømmelse af de nugældende Reglers Brugbarhed eller Heldighed. For saa vidt man allerede nu turde dømme, syntes det dog at maatte fastslaa, at medens de nugældende Regler paa adskillige Punkter have hidført Lettelse, have de paa intet væsentligt Punkt skabt forøget Vanskelighed. Flertallet udtaler derhos, at det ved at gennemgaa Ministeriets Bekendtgørelse af 7de Juni 1889 har fundet forskellige Punkter, som man i og for sig, set fra Skolens Standpunkt, kunde have ønsket anderledes affattede, men at det ikke finder disse af en saadan Betydning, at det under de givne Forhold kan forsvare at tilraade Ministeriet at foretage Ændringer i de paabudte Retskrivningsregler. Flertallet indskrænker sig i Henhold hertil til at foreslaa følgende Forandringer, der ikke ramme selve Retskrivningsbestemmelserne og altsaa heller ikke den autoriserede Ordbog:

- a) § 3 i Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889 affattes saaledes: „Den gamle Stavelsesdeling bibeholdes. En Tvelyd med j deles aldrig. Eksempler: ej-e, Høj-en.“
- b) § 5 (om Talbævnelserne) udgaar.
- c) § 22 indledes med følgende Ord: „Til Vejledning ved fremmede Ords Skrivemaade anbefales følgende Regler:“.
- d) § 23 (om Navnes Skrivemaade) udgaar.

Hvad det sidste Punkt angaar, hvorom Kommissionens Betænkning æskedes, indrømme vel alle Flertallets Medlemmer, at det i et Land, hvor der i Litteraturen hersker en fast og ensartet Retskrivning, vil være af den største Betydning, at ogsaa Skolen sluttede sig til denne; men det forekommer Flertallet, at der herhjemme for Tiden ikke er nogen Foranledning for Skolen til af Hensyn til Litteraturen yderligere at ændre de nys paabudte Regler. Tværtimod forekommer det Flertallet, at disse, særlig med de foreslaaede Ændringer, saa vidt man overhovedet her kan danne sig et paalideligt Skøn, indtage en saadan Midterstilling, at ethvert Skridt til den ene eller den anden Side, ikke blot af Hensyn til den for Skolen saa gavnlige og ønskelige Ro, men ogsaa i Betragtning af selve den herskende uensartede Skrivebrug indtrængende bør fraraades.

Ministeriet, der har kunnet slutte sig til de af Kommissionsflertallet foreslaaede, ovenfor angivne Ændringer i de i Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889 indeholdte Regler, har dog ikke anset det for rigtigt at blive staaende ved disse. Enkelte Punkter af Bekendtgørelsens Retskrivningsbestemmelser og enkelte Anvendelser af dem i den af Docent Saaby udgivne, af Ministeriet autoriserede Ordbog har man fundet det hensigtsmæssigt og muligt allerede nu at ændre, da den sproglige Konsekvens efter Ministeriets Skøn her enten har tilsidesat praktisk-pædagogiske Hensyn eller ført enkelte Ord for langt bort fra den hidtil sædvanlige Skrivemaade. Heller ikke vil heri ligge nogen Hindring for Benyttelsen af de Læsebøger, der nu foreligge trykte overensstemmende med Bekendtgørelsen af 1889, idet det vil være muligt ved Undervisningen at indskærpe de fornødne Rettelser. Efter herom at have forhandlet med Docent Saaby har Ministeriet derfor yderligere, foruden de af Kommissionen foreslaaede Ændringer, sanktioneret følgende Ændringer og nærmere Bestemmelser, dels i Bekendtgørelsen, dels til Rettensnor for nye Udgaver af Retskrivningsordbogen:

1) Da § 22 i Bekendtgørelse af 7de Juni 1889 ikke længere er opstillet som Paabud, og § 23 er bortfalden, følger heraf, at det staaer Skolerne frit ligesom tidligere at skrive fremmede Ord, derunder geografiske Navne, paa en til vedkommende fremmede Sprog og en Skrivebrug nærmere svarende Maade.

2) Til Betegnelse af aaben og lukket Ø-Lyd benyttes fremdeles som tidligere eet og samme Tegn.

3) Følgende enkelte Ord skulle forandres, saaledes at:

bægge	forandres til	begge.	Saald	forandres til	Sold.
Gissel	—	- Gidsel.	sejsten	—	- seksten.
Kres	—	- Kredsl.	skallet	—	- skaldet.
Krys	—	- Kryds.	splisse	—	- splidse.
Lisse	—	- Lidse.	Tissel	—	- Tidsel.
Myteri	—	- Mytteri.	Tusse	—	- Tudse.
næm (at	—	- nem (at	Vernis	—	- Fernis
nemme,		nemme,	(o. s. v.)		(o. s. v.)
fornemme		fornemme			
o. s. v.)		o. s. v.			

4) De nedenfor staaende Former foran Parentesen anbefales af Ministeriet, uden at dog de derfra afvigende, som ere satte i Parentes, forbydes Ordbogens Brugere:

Bajads (eller Bajas).	Krebs (eller Kræbs).
Ballie (eller Balje).	Kyrads (eller Kyras).
Bjerg (eller Bjærg).	Kærne (eller Kerne).
Blusel (eller Blussel).	Kærte (eller Kerte).
blænde (eller blende).	Lillie (eller Lilje).
Brynje (eller Brynje).	Maatte (eller Matte).
Dejg (eller Dej).	Midie (eller Midje).
die (eller di).	Morads (eller Moras).
due (eller du).	Mønnie (eller Mønje).
Elm (eller Ælm).	Psalme (eller Salme).
Esp (eller Æsp).	Remse (eller Ræmse).
fejg (eller fej).	sejg (eller sej).
Fjeld (eller Fjæld).	Skjelskør (eller Skælskør).
fraadsc (eller fraase).	Smedie (eller Smedje).
Fyen (eller Fyn).	Thor, Thyra o. desl. (eller Tor, Tyra o. desl.).
Hessel (eller Hæssel).	tidt (eller tit).
Hjeje (eller Hjeje).	Tillie (eller Tilje).
Hjelm (eller Hjælm).	tredie (eller tredje).
hvidte (eller hvitte).	Tru(d)sel (eller Trussel).
Jellinge (eller Jællinge).	Vidie (eller Vidje).
Jern (eller Jærn).	vie (eller vi).
Kjøbenhavn (eller København).	Villie (eller Vilje).
Kjøge (eller Køge) o. desl.	

At det ved disse Ændringer og Lempelser i Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889 skulde kunne naas at skaffe dennes Regler den almindelige Tilslutning fra Litteraturens Side, der hidtil har været savnet, er imidlertid en Forventning, som Ministeriet efter de nu foreliggende Erfaringer ikke tør nære. Det maa tværtimod forudses, hvis Sagen overensstemmende med Kommissionsflertallets Raad lades urørt, at den for Tiden forhaandenværende Forskel mellem den Skolen paabudte Retskrivning og den, der i Løbet af dette Aarhundrede har udviklet sig i vor Litteratur og trods Uensartethed i visse Retninger endnu er almindelig i denne, fremdeles vil vedblive, indtil mulig engang en Fremtidslæggt af Forfattere, der ere oplærte i Skolens Skrivemaade, indfører denne i Litteraturen.

Lige over for denne Udsigt maa Ministeriet have Betænklichkeit ved at følge Kommissionsflertallets Raad. Skolen har intet naturligt Kald til at være Bauebryder for Ændringer i Retskrivningen, som ikke i det mindste have Udsigt til i en nær Fremtid at vinde almindelig Indgang i Litteraturen. Er det nødvendigt for at tilvejebringe Samstemning mellem Litte-

raturen og Skolen om Retskrivningen, bør derfor selv mere indgribende Ændringer i den ved Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889 Skolerne paabudte Retskrivning ikke skys, hvad der ikke udelukker, at der ved Indførelsen af dem kan tages tilbørligt Hensyn til en Overgangstids Vanskeligheder.

Ministeriet betragter derfor ikke den Skolerne nu paabudte Retskrivning som endelig, men vil fremdeles anse det for sin Opgave at arbejde hen til, at der kan paabydes Skolen en Retskrivning, som er anerkendt i Litteraturen. Dette Maal kan imidlertid ikke ventes naaet i den nærmeste Fremtid, og Bekendtgørelsen af 1889 maa da i den lempede Skikkelse, den efter det ovenanførte vil faa, indtil videre opretholdes, selvfølgelig kun for det Omraade, den angaar, nemlig de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende Skoler og Seminarier. Den midlertidige Karakter, Bekendtgørelsen efter det bemærkede vil have, tillader dog nogle Lempelser med Hensyn til de i den indeholdte Paabuds Rækkevidde.

Ministeriet anser det saaledes indtil videre for unødvendigt at fastholde Fordringen om, at alle Skolebøger — altsaa ikke blot danske Læsebøger og Grammatikker — skulle trykkes med den i Bekendtgørelsen befalede, nu noget ændrede Retskrivning.

Ministeriet vil fremdeles forbeholde sig, ligesom det alt i nogle Tilfælde er sket, at bevilge Andragender, der maatte fremkomme, om Udsættelse indtil videre med at følge Bekendtgørelsens Regler ved Undervisning og Eksaminer, og i Forbindelse dermed at give Tilladelse til at benytte ud over den tidligere fastsatte yderste Frist danske Læsebøger og Grammatikker, der ere trykte med en anden Retskrivning end den i Bekendtgørelserne af 1889 og af Dags Dato indeholdte.

I Henhold til ovenstaaende bestemmes det herved:

1. De i Ministeriets Bekendtgørelse af 7de Juni 1889 indeholdte Retskrivningsregler ændres saaledes, som det fremgaar af en under Dags Dato herfra udfærdiget Bekendtgørelse, der træder i Stedet for Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889, samt af nye Udgaver af Saabys Retskrivningsordbog.

Indtil videre vil det ikke blive fordret, at andre Skolebøger end danske Læsebøger og Grammatikker skulle trykkes med den i Bekendtgørelsen af Dags Dato paabudte Retskrivning. De Læsebøger og Grammatikker, der nu foreligge trykte i Overensstemmelse med de i Bekendtgørelsen af 1889 indeholdte Retskrivningsregler, kunne fremdeles benyttes.

3. Ministeriet forbeholder sig at bevilge Andragender, som

maatte fremkomme, om Udsættelse med at følge Retskrivningen i Bekendtgørelsen af Dags Dato, (jfr. Bekendtgørelsen af 7de Juni 1889) ved Undervisning og Eksaminer samt i Forbindelse dermed at meddele Tilladelse til at benytte danske Læsebøger og Grammatikker, der ere trykte med en anden Retskrivning end den i de ommeldte Bekendtgørelser indeholdte.

B. Det paalægges indtil videre de under Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet hørende offentlige Skoler og Seminarier samt alle de Privatskoler, der have Ret til at afholde Afgangseksamen til Universitetet eller almindelig Forberedelseseksamen, for saa vidt der ikke af Ministeriet maatte være særlig meddelt vedkommende Undervisningsanstalt en Udsættelse, at følge ved Undervisning og Eksaminer de nedenstaaende Retskrivningsregler samt at benytte danske Læsebøger og Grammatikker, der ere trykte overensstemmende med disse. De Læsebøger og Grammatikker, som nu foreligge trykt i Overensstemmelse med de i Ministeriets Bekendtgørelse af 7. Juni 1889 indeholdte Retskrivningsregler, kunne dog fremdeles benyttes, idet de fornødne Rettelser da blive at indskærpe ved Undervisningen.

1. Saavel den latinske som den gotiske Bogstavække indøves i de lærde Skoler og i Seminarierne. — I Almueskolen behøver kun den latinske Bogstavække at indøves skriftlig.

2. Med stort Begyndelseshogstav skrives det Ord, hvormed Foredraget begynder, det første Ord efter Punktum, efter Spørgmaalstegn, Udraabstegn og Kolon, naar disse Tegn forlange samme Ophold som Punktum, saaledes efter Kolon, naar en andens Ord anføres; endvidere alle egentlige Substantiver, alle substantivisk brugte Adjektiver, der betegne Sprog, Folk (Nationer) eller Religionsbekendere (Dansk, de Svenske, en Kristen); endvidere enkelte Adjektiver, brugte som et Slags Egennavne paa Personer (den Almægtige = Gud, den Korsfæstede = Kristus, den Onde = Djævelen); endvidere Adjektiver og Ordenstal, brugte som Tillægsnavne til Personer (Gorm den Gamle, Kristian den Niende, Hellig Knud), eller sammen med et Substantiv dannende et Egennavn (Vestre Kirkegaard, Store Kongensgade); endelig Tiltalepronominerne I, De, Dem, Deres, ligeledes Han og Hun anvendte i Tiltale. Man skriver Hans, Hendes Majestæt, kongelige Højhed.

Anmærkning. Ved egentlige Substantiver forstaas saadanne, hvis Bøjning er substantivisk. De fleste kunne forbindes med den efterhængte Artikel. Ethvert Ord, der, staaende alene, kan have Artiklen

efterhængt, er et egentligt Substantiv. Egentlige Substantiver kunne ikke staaende alene bruges med Adjektivernes bestemte Artikel. Herfra undtages den Helligaand og de Herrer. Dog kan undertiden, men nutildags meget sjældent, Adjektivernes bestemte Artikel i Flertallet sættes umiddelbart foran Substantiver, der betegne en Samling af Personer (et Folk, et Parti, en Klasse, en Familie), f. Eks.: de Venders og Goters, de Tories og de Whigs, de Vønner og de Vanner, de Juellers Stamtavle. Af disse Undtagelser kan dog ingen Tvivl opstaa; thi dels kunne disse Ord ikke paa denne Maade bruges med Adjektivernes bestemte Artikel i Enkelttal (undtagen det ene den Helligaand), dels kunne de regelmæssigt bruges med den efterhængte Artikel. — Egentlige Substantiver ere: 1) oprindelige Substantiver (saasom: Gud, Verden, Konge, Karl, Danmark, Tysker, Visdom, Kærlighed, Dybde, Dommer, Elsker, Levned, Tjeneste, Røgelse, Enere, Tiere, et Hundrede, Tusinde (et Hundrede Kroner, hvoraf adjektivisk hundrede Kroner); 2) infinitiviske Substantiver paa -en (Elsken, Haden, Liden); 3) nogle substantiviske Pronominer, brugte i abstrakt Betydning (mit Jeg, Selvet, Altet, et Intet); 4) adjektiviske Substantiver i bestemt Form, der betegne et Sprog eller et Folk (Dansken, Fransken, Tysken; 5) oprindelige Adjektiver og Participier, der have tabt deres Betydning som saadanne og ere blevne til Substantiver — de ende alle paa e og ere alle af Intetkøn — et Onde, et Gode, et Indre, et Foretagende, Udseende, for mit Vedkommende, Højre og Venstre (som Partibetegnelser); 6) et Par oprindelige Superlativer, der have tabt deres egentlige Betydning og ere blevne Substantiver: en Kæreste — Kæresten, en Øverste — Øversten.

3. Den gamle Stavelsesdeling beholdes. En Tvvely med j deles aldrig. Eksempler: ej-e, Høj-en. — I Overensstemmelse med de almindelige Regler for Stavelsesdelingen deles: Øk-se, vok-sc, Sak-sen (bestemt Form), Duk-se (Flertal), Leksikon o. s. v. Derimod maa Ord som Eksamen, Eksempel, ekspercere, eksalteret deles Eks-amen, eks-alteret o. s. v., da eks-her er et selvstændigt Ord, det latinske Forholdsord ex (jf. al-ene).

4. En Forbindelse af flere Ord, der er bleven til eet Ord, skrives i eet Ord. Hvorvidt Sammensmeltningen til et enkelt Ord er foregaaet eller ej, kan dog undertiden være tvivlsomt. 1) Kan Sætningsbygningen bøjes som en Helhed (eller viser forandret Køn), er den eet Ord; — derimod er den to (eller flere) Ord, hvis første

Led af Sæmmensætningen kan bøjes, men sidste Led er ubøjeligt — 2) Falder Hovedtonen paa første Del af Sæmmensætningen, er denne ligeledes eet Ord, for saa vidt ikke Betoningen aldeles tydeligt viser flere Ord, ved at ogsaa sidste Del af Sæmmensætningen har sin, om end mindre fremtrædende, Hovedtone. Selv i saa Fald kan dog Sæmmensætningen udgøre eet Ord i Henhold enten til den foregaaende eller til den følgende Regel (alting, ingenlunde, underneden). — 3) Er de oprindelige Ords ligefremme Betydning forsvunden, og Sæmmensætningen danner eet nyt Begreb, er denne eet Ord, særligt maa mærkes de herunder forekommende Tilfælde, hvor det ene Led af Sæmmensætningen er ubrugeligt alene.

Anmærkning. Ord, sammensatte af et Egennavn og et Fællesnavn, kunne undertiden for Tydeligheds Skyld skrives i to Ord, forbundne med Bindestreg, f. Eks. en Knapstrupper-Hingst.

Efter disse Regler vil det være forholdsvis let at afgøre, om en substantivisk, adjektivisk eller verbal Sæmmensætning, hvis sidste Led er et Substantiv, Adjektiv eller Verbum, er eet Ord eller ikke. Eksempler: Modernælk, Modersmaal, Filthat, Kvindfolk, Barnedaab, Kongsgaard, Papirspenge, Malkepige, Grønsvær, Stormand (men en stor Mand), Femkant (Femkanter, men fem Kanter), Fjerdedel, Halvpart (derimod tredie Dagen, for største Delen, største Parten, i Overensstemmelse med: hele Tiden, al Sæden) Enkeltmand, Menigmand, Dusbroder, et Farvel, et Levvel (men far vel! lev vel!), Indgreb, Ihænderhaver, Helæftensstykke, Syvmilestøvler, alting (ligeledes ingenting, nogenting, skønt Betoningen nærmest fordrer Deling, da det forandrede Køn — en gal Ting, alting er galt — viser, at Sæmmensætningen er bleven til eet nyt Ord), Alnaturen (ligeledes Alverden), Hvermand (det ved Gud og Hvermand, at tigge for Hvermands Dør, men med Eftertryk paa begge Ledene: det er hver Mands Pligt), godmodig, milevid, halvkogt, firbenet, skadefro, selvkærlig, tilforladelig, tilfreds, gravlægge, godtgøre, gennempløje — derimod: Kongens Have, ingen Sinde, alle Haande, alle Slags, al Slags, alle Vegne, en Del, lægge i Grav, gøre godt.

Anmærkning. Her maa mærkes de paa uregelmæssig Maade dannede Flertal: Bøndergaarde m. v. og Børnebørn, hvilke dog kunne bøjes som Helhed. Fra Regel 1) finder kun een Undtagelse Sted: Barnlille — Flertal Børnlille.

Af Participier dannes ofte med andre Ord S sammensætninger, som ellers ikke findes i Verbalklassen. Falder Hovedtonen her ikke paa Participiet men paa S sammensætningens første Del, er en saadan S sammensætning eet Ord, f. Eks.: fredelskende, selv-tænkende, godtroende, Dybgaaende, ømtfølede, velbekent, vel-skabt, med velberaad Hu, velopdragen, nysnævnte, iøjnefaldende, stedfindende, længstlevende, ovennævnte, førstnævnte, videre-gaaende, de viderekomne, overhaandtagende; men derimod: Freden elskende, meget spisende, vel opdragen, hvor Tonen tydeligt angiver to Ord. — Partikler som jo, des=desto, for, saa, danne ikke eet Ord med et efterfølgende Adjektiv (eller Adverbium): jo bedre, des mere (men deslige), for stor, saa stor. Undtagelse: aller —, der danner eet Ord, med en efterfølgende Superlativ: allerkæreste (ligeledes allersomdejlige).

Sammensatte Talord skrives ikke som eet Ord: ni og tyve, den ni og tyvende. Herfra undtages 50, 60, 70, 80, 90 og tilsvarende Ordenstal, der skrives i eet Ord, samt S sammensætninger af Ordenstal med halv — halvfemte — og med selv — selvanden. Derimod skrives hver anden (Mand), hvert andet (Menneske).

Sammensatte Pronominer ere: hinanden, hverandre, hvordan, saadan, deslige, hvor de oprindelige Ords Betydning omtrent er forsvunden; de sjælden forekommende ihvo, ihvad, ihvilken, ihvordan, endelig enhver, skønt det hedder ethvert. — Der bør skrives hvo (hvilken) som helst, thi hvo (hvilken) kan bøjes, og Betoningen viser tre Ord.

Sammensatte Præpositioner ere foran, forbi, foruden iblandt, igennem, imellem, imod, ifølge, jævnsides, hinsides, omkring, udi (= i), samt i overført Betydning: fremfor, henad, henimod, henved, indtil — fremfor mig, henad den Tid, henimod Aften, henved to Tusinde, indtil Afgørelsen; derimod: han føres frem for Retten, jeg gik hen ad Vejen, han kom hen imod mig, sat hen ved Døren, ind til Væggen. Der skrives i Steden for (eller i Stedet for), i Henseende til. — Der mærkes en Del oprindelig sammensatte Participier, der bruges som Præpositioner: undtagen, angaaende, vedrørende.

Et Adverbium foran en Præposition med sin Styrelse skrives som særligt Ord: oven for mig, oven i Kurven, lige over for mig, tillige med Gaarden, bag ved Huset, bag efter ham. bag paa — for paa Vognen, kom hid til mig, ud ad Døren, uden for Døren, tvært imod Meningen, nær ved Huset, inden i Huset. Følger ingen Styrelse paa Præpositionen, og Udtalen ikke bestemt viser to Ord, danner S sammensætningen eet Ord, et Adverbium:

komme bagefter, bagpaa, sidde forpaa, udad — indad til Bens, se hende nærved, hjemad, hjemmefra, hidtil, kom indenfor, indenad, udenad, det være langtfra, tilligemed, tværtimod. Derimod skrives i to Ord i Henhold til Betoningen: klos paa, lige overfor, snart efter, længe efter, længe siden, siden efter, tværs igennem. — Samme Regel følges ved Sætningsætninger af der, her, hvor og en Præposition: der i Huset, her paa Pletten, her til Stedet, hvor i Verden; men: derimod, deraf kan du se, heri har du Ret, herpaa gik han, hertil kom jeg, hvorpaa han gik. — Der bør skrives desuden, desforuden (desangaaende), hidindtil, tilmed, da Sætningsætningernes enkelte Dele have tabt deres ligefremme Betydning og tilsammen danne eet nyt Begreb.

Præpositioner med efterfølgende Styrelse, der betegne noget adverbialt eller konjunktionelt, skrives i to Ord undtagen: a) naar Sætningsætningen i Udtalen lyder som eet Ord og tillige Hovedtonen falder paa Præpositionen: afsides, forhen, forud, forlods, forlængs, baglængs, fralands, paalands, overhaands, overmaade, inden- eller udenbords, -bys, -dørs, -lands, -rigs, -sogus, -skærs, -volds, udenvælts, mellemrigs, efterdags (herefterdags, hidtildags, nutildags),[•] — eftersom, førend. Derimod for ude, bag ude. b) Naar Præpositionen med sin Styrelse danner eet nyt Begreb, i hvilket de to oprindelige Ords Betydning er forsvunden, og da for det første særligt, naar det styrende Ord er ubrugeligt alene: foran, igen, itu, ihjel, især, omkuld, omsider, omtrent, overvættes, tilforn, tilovers — fordi, efterdi og dernæst: forneden, foroven, foruden, efterhaanden, efterhaands, imidlertid, overalt, overens, overhovedet, overskrævs, overtvært, tilbage, tillige, tilsammen, tilfreds (jfr.: utilfreds), tilpas jfr.: (utilpas), underhaanden, undertiden, underneden, undervejs — idet, forinden ifald, imedens, medmindre. Derimod skrives i to Ord: af Lave, fra Borde, i Blinde, i Flæng, i Gaar, i Forgaars, i Forvejen, i Gære, i Lave, i Mag, i Staa, i Vejen. om Kap, om Bord, over Bord, — i Aftes, i Morges, paa langs, paa tværs, til Bords, til Lands, til Søs, til Vands, til Vejrs, til Væds, til Dels, til Gavns, til Fals, — for fulde, i Hænde, i Rette, i Sinde, i Tide, paa Fode, paa Veje, med Rette, til gode, til Huse, til Haande, til fulde, til Føje, til Veje, til visse, til Ende, til Lykke, til Rette, til Side, til Stede, til Syne, til Kende, til Mode, til Orde, ved lige, — af Sted, for Haanden, for Tiden, for længst, for vist, for Resten, for øvrigt, fra sidst, i Dag, i Morgen, i Aften, i Stand, i alt, i alt Fald, i det mindste, i lige Maade, i Stykker, i Hu, i øvrigt, imellem Stunder, (nu om Stunder), om lidt, paa ny, paa Stand, paa skraa, til sidst.

Om andre adverbiale Sammensætninger end de oven for nævnte gælde de samme Regler som om Præpositioner med efterfølgende Styrelse, der betegne noget adverbialt. Eksempler: anderledes, ligeledes, saaledes, nogenledes, indbyrdes, ligesaa (= ligeledes, men lige saa godt, lige saa vel), ligedan, ligefuldt, ligefrem, ligervis, stykkevis, heldigvis m. v., allesteds, ingensteds, noksom, saadan, saasom, næstendels, dagligdags, midtskibs m. v., altid, dernæst, ydermere, aldeles, alligevel, hvordan, hvorledes, fremdeles, særdeles, allerede, saalunde, ingedunde, nogenlunde, hvorlunde, mangelunde, — desaaarsag, desuagtet, desligeste, engang (men een Gang), endnu, maaske, kanske, rigtignok, vistnok (men: dette er rigtigt nok, vist nok) derhen, derhenne, deroppe og lignende Sammensætninger med der, ligeledes Sammensætninger med her: herhen, o. s. v., og med hvor i stedlig Betydning: hvorhen (dog skrives hvor som helst, da Betoningen viser tre Ord).

Derimod skrives i to Ord: hvor faa, hvor mange, hvor lidt, hvor meget, hvor ofte, hvor tidt, hvor vidt (dog skrives det dagligdags Udtryk hvornaar = naar i et Ord); saa ofte, saa tidt, saa nær, saa vidt, saa godt som, saa som saa, alt for, for ofte, for lidt m. v., som oftest, did hen, end ikke. (Om Forbindelser som ingen Sinde, alle Vegne, alle Slags se ovenfor).

Om andre konjunktionelle Sammenætninger end de tidligere nævnte gælde samme Regler som for adverbiale Sammenætninger: ogsaa, altsaa, saasom, dersom, ligesom, saafremt, endskønt, omendskønt, enddog, endog, endogsaa, endda, endsige, ihvor, hvorvel, ihvorvel, saavel (som Konjunktion; derimod naar vel har beholdt sin ligefremme Betydning: han kan gøre det lige saa vel som jeg, fuldt saa vel som du). — I to (tre) Ord maa skrives: for at, efter at, saa at, saa snart, som om, alt som, om end, ikke heller, al den Stund, for saa vidt, naar som helst (da Betoningen viser tre Ord). I et Ord skrives en Del sammensatte Interjektioner, som hillemand, saamænd, pinedød, desværre, (derimod des værre, naar værre er Adjektiv eller Adverbium).

5. Adjektiver paa ig have altid ti Neutrum: et lykkeligt Liv, det er rigtigt, om muligt, saa vidt muligt.

6. I dulgte, dulgt, Dølgmaal, solgte, solgt, Salg, spurgte, spurgt, Spørgsmaal, valgte, valgt, Valg beholdes g.

7. Verbernes Flertalsformer beholdes i Nutid (vi have, ere, blive, skulle, kunne, ville, elske, grue, bo, tænke, dø, tage, lyde, se, sove, synge, drikke, falde, bede, fnyse, ryge, flyve, sidde, bæve, tie, slaa, faa, staa). I Fortiden kunne Flertalsformerne beholdes i en Del stærke Verber, nemlig i dem, som i

Enkelttal ende paa en Medlyd (undtagen l og s) og have en lang, fra Nutidens forskellig Selvlyd (vi grebe, krøbe, bade, glede, lode, brøde, skrege, droge, bare, fore, dreve; men vi lo, vi fløj, vi drak, vi løb, vi stjal, vi frøs). Der skal skrives vi bleve og ligeledes vi vare.

8. a. Substantiver, der ende paa en betonet Selvlyd og have Flertal paa r, danne dette ved Tilføjelsen af er: Sø — Sø-er — Sø-erne, Ko — Kø-er — Kø-erne, Aa — Aa-er — Aa-erne, Træ — Træ-er — Træ-erne, Taa — Tæ-er — Tæ-erne, Le — Le-er — Le-erne.

b. Verber, hvis Stammer ende paa en betonet Selvlyd, danne Præsens Indikativ Aktiv ved Tilføjelsen af r og Passiv ved Tilføjelsen af s (at bo — jeg bor, dø — jeg dør, sy — jeg syr, se — vi ses, begaa — der begaas). Derimod beholde de Verber, der i Infinitiv have e efter den betonedes Selvlyd, ogsaa e i Nutid og i Passiv: bie, tie, grue, lue, blues, bejæ — jeg bier, tier, jeg gruer, blues, det luer, jeg bejæer. Endvidere at *due†) eller du, *die eller di, *vie eller vi, befri (ind-, udfri) eller befrie, forny eller fornye — jeg duer, dier, vier, frier, befrier, fornyer, jeg vies, fries, det fornyes.

Anmærkning. Der bør skrives duelig, gruelig, afskyelig.

De samme Verber danne Præsens Participium ved Tilføjelsen af ende til Stammen, og Perfektum Participium, dog med Undtagelse af Stammer paa e, ved Tilføjelsen af et: gaaende — gaaet, boende — boet, syende — syet, men seende — set. Dø har døende — dødt (afdødt, uddødt m. v.). Endelig danne disse Verber, for saa vidt de ere svage, Imperfektum ved Tilføjelsen af ede: jeg saade, boede, syede, indviede, teede mig. Dø har dog døde, og ske skete.

Det stumme og understøttende e bortfalder. Ligeledes bortfalder i Almindelighed Selvlydsfordobling. For at undgaa Misforstaaelse beholdes dog Selvlydsfordobling i et Par enkelte Ord: Talordene een—eet til Forskel fra Artiklen en—et, og viis—viist til Forskel fra vis—vist (derimod enbenet, Visdom o. s. v.). I danske Ord maa aldrig Accenttegn benyttes. I fremmede Ord med Tonen paa sidste Stavelses Selvlyd kan, for at undgaa Misforstaaelse, skrives Accent over e (f. Eks.: Armé, Allé, Kanonér).

†) Naar den ene af to Former, som begge ere tilladte, særlig anbefales af Ministeriet, er den saavel her som i det efterfølgende mærket med en foransat Stjerne.

10. Der skrives aa, ikke å. Den lange Aa-Lyd betegnes ved aa med følgende Undtagelser: Alvor, (Alkove), Bog, Brog, broget, klog, koge, Krog, kroget, love, otte, Svoger, Torsdag, Vorte, vove — endvidere nogle Ord, der kunne udtales saavel langt som kort: Drog, Fjog, Orlog, Orlov, Sprog, Tog.

Hvor Stammen har o for kort Aa-Lyd, beholdes o i Bøjninger og Afledninger, selv om Lyden bliver eller kan blive lang — f. Eks.: bort — borte, grov — grove, Lov — Loven, Skov — Skoven, sov — sove, vor — vore.

Den korte Aa-Lyd betegnes ved o med følgende Undtagelser: Aadsel, Aand, Aande (aandc), Baand, Flaad, Haand, Laad, laadden, en Maatte (der siges baadc *Maatte og Matte), naa! Raad, raadden, saa (og Sammensætninger: saadan, saaledes, ogsaa, altsaa), Undersaat, Baand, Vaande, samt Kaarde).

Hvor Ordets Stamme har lang Aa-Lyd betegnet ved aa, beholdes aa i Bøjninger, Afledninger og Sammensætninger, selv om Lyden i disse er gaaet over til at være kort, f. Eks.: maa — maatte, Naade — Naadsens, Maal — Maaltid, skaane — Skaansel, vaage — vaagne, Kaalorn, Skraaplan, Smaating, Taaspids. (Der skrives vogte). Har Ordets Stamme Æ-Lyd, men Ordet i Bøjninger faar Aa-Lyd, betegnes denne ved aa: træde — traadt.

11. Den lange Æ-Lyd betegnes ved æ med følgende Undtagelser: bedre, der, deres, ere, her, hver, Legeme, sjette, tjene. Endvidere maa mærkes fjerde, Stedet, udstede m. v., af Sted. Der kan skrives baade *Jern og Jærn.

Regler om, hvorledes kort Æ-Lyd bør skrives: 1) Har Ordets Stamme lang Æ-Lyd og æ, beholdes æ ogsaa i Bøjninger, Afledninger og Sammensætninger, selv om Lyden i disse er kort: Blæst, bævre, Fjællebod, færdes, Færdsel, hæрге, kærlig, næbbes, nærmere, nærmest, næst, næsten, ræddes, Rædsel, Skærsild, Skærsommer, Skærtorsdag, tvært, tværtimod, Vædske, værdig. (Der skrives Herred, Hertug, Herberge). 2) I Ord, i hvis Stamme eller anden freintrædende Form der findes a, Aa-Lyd eller ej, eller som kan betragtes som afledet af et andet Ord, der har en af disse Lyde, betegnes den korte Æ-Lyd ved æ: brække, brænde, Bændel, drægtig, Dræt, dæmme, færre, flække, Forældre, fænge, fælde, fængsle, færgе, fæste, Gæld, gælde m. v., græmme, Grævling, Gænge, gængs m. v., Gæsling, gætte, hjælpe, hvælve, hvæsse, Hælvten, Hænder, hænge, hærde, hævde, Hætte, knække, Kræmner, Kælling, kælte, kæmme, Kæmner, Kæmpe, kæntre, kæppe, kæphøj, Kærre, Kærve, lægge, læmme, længe, længes, lemlæste, mægte, Mælk, mælte, Mængde, mæske, mætte, nægte, nævne,

prægtig, række, saamænd, skælve, en Slæt, smække, sprække, spænde, strække, stænge, stævne, Stænte, stække, svække, sælge, sælde, skæfte, sætte, Skæl, skæmme, skærpe, træffe, trække, trænge, Tægt (Aftægt m. v.), tække, tælle, tæmme, tænke, Ud-lænding, Vægt, vægtig, Vægter, vække, Vælde, vældig, vælge, vælsk, væmmes, vænne, vækse, Vækst, værge, værne, Ægt, Ælde, ældre, ældst, Ælling, ændre, ængste. (Der skrives begge, Men-neske, nem, at nemme, fornemme, et Nemme. Der kan skrives baade *El og Æl, *Elm og Ælm, *Esp og Æsp, *Hessel og Hæs-sel, neppe og næppe, *Remse og Ræmse, *Skjelskør og Skælskør). 3) I Ord, i hvis Stamme eller anden fremtrædende Form der findes e eller i (men ikke ej), eller som kan betragtes som afledet af et andet Ord, der har en af disse Lyde, betegnes den korte Æ-Lyd ved e: Enke, enkelt, fersk, hen, ihjel, jer, Levned, mens, rensse, Rensdyr, Revle, Revne, Skel (skellig, skelne, Forskel m. v.) Spjeld, Stel, tvende, trende, tretten, tredive. (Der skrives dog Værk og baade *blænde, Blændværk og blende, Blendværk). 4) I Ord af græsk, latinsk, fransk Oprindelse skrives e, hvor dette findes i den fremmede Stamme, f. Eks.: Arrest, Berberis, Censur, Centner, Cypres, Dialekt, Element, Ferle, Hermelin, Hveps, Interessé, Kabinet, Kaserne, Klerk, Lektie, Messe, Nerve, Orient, Orkester, Patient, Perle, Pest, Presse, Procent, Professor, Regiment, Regent, Rest, Sekt, September, Tempel, Terne, Testa-ment, Vers. (Der skrives dog Præst). 5) I andre Ord end de, der kunne henføres under Reglerne 1—4, skrives e eller æ for Æ-Lyd efter nugældende Brug, dog at e skrives i Ordene fjern, fjerner, fjerne, gerne, Gerning, Hjerne, Stjerne, Terne, ternet, Terning, Hjerte, streng og i disse Ords Sammensætninger og Af-ledninger. (Der kan skrives baade *Bjerg og Bjærg, *Fjeld og Fjæld, *Hjelm og Hjælm, *Jellinge og Jællinge, *Krebs og Kræbs, *Kærne og Kerne, *Kærte og Kerte.)

12. I-Lyd betegnes ved i, U-Lyd ved u, Y-Lyd ved y. — Lang E-Lyd betegnes ved e, lang O-Lyd ved o, lang Ø-Lyd ved ø. — Kort E-Lyd betegnes ved e eller i; i bruges i alle Ord, hvor den hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Fedt, Kirtel, tusinde (Tusinde), Ærinde. — Kort O-Lyd, betegnes ved o eller u; u bruges i alle Ord, hvor den hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Kunst, fordom, stundom. — Kort Ø-Lyd betegnes ved ø eller y; y bruges i alle Ord, hvor den hidtidige Brug har fastslaaet det. Man skriver Mønster, Mønt, størkne, Søskende, ørkesløs.

13. I Stedet for ai, ei, oi, øi, ui, skrives aj, ej, øj (ogsaa for

oi), uj. — Der skrives *Dejg *fejg, *sejg eller Dej, fej, sej. I Stedet for au og ou skrives av og ov. Man bør skrive Lav, Sav, tav, Plov, Tov.

Ai, ei m. v. og au og ou maa helst bibeholdes i fremmede Ord; særlig bør de beholdes i Navne (August, Europa, J. L. Heilberg).

14. V foran t hærdes til f, naar den foregaaende Selvlyd er kort og staar umiddelbart foran v — haft, groft, Løfte. men lavt, skævt, halvt, djærvt, ellefte, tredivte; de to sidste Tilfælde, fordi e og i foran v her knap høres. Der skrives tyvte, brovte, flovt, stovt i Henhold til Udtalen. — Der skrives: af, Afgift, Aftægt m. v., ligelædes Stiffader. — Man bør skrive Viol, violet, Violin (ogsaa Vridbor), men Fernis, fernisere.

15. J skrives ikke efter g og k foran e, æ og ø. I danske Navne kan j beholdes efter g og k foran betonet e, æ, ø: saaledes *Kjøge, *Kjøbenhavn, eller Køge, København. — Ellers beholdes j i alle Tilfælde efter hidtidig Brug, selv om det i nogle Mund er blevet stumt, altsaa: Fjeder, Fjer, at fjedre, Mjød, Sjælland, Skjald. — Efter en kort Stavelse, endende paa l, n eller blødt d, kan Endestavelserne ie ombyttes med je, f. Eks. *Ballie eller Balje, *Brynje eller Brynje, *Lillie eller Lilje, *Midie eller Midje, *Mønnie eller Mønje, *Smødie eller Smødje, *Tillie eller Tilje, *tredie eller tredje, *Vidie eller Vidje, *Villie eller Vilje (men: Familie, Olie, Linie, Komædie o. desl.).

16. H foran j og v skrives i samme Udstrækning som hidtil, altsaa f. Eks. hjem, hjælpe, Hjejle, hviske, hvisle, hvæsse, hver, Hvilling, Pighvarre, hvæse. (Der skrives Jærpe) — H skrives i Udraab som oh! ah! m. v., naar Lyden er langt udtrukket (men: o ve! o Menneske! o. desl.). — Stumt h bortkastes for øvrigt i danske Ord undtagen i Ordet thii. I nordiske Navne kan det beholdes: *Thor, *Thyra eller Tor, Tyra.

Regler om stumt d. Det stumme d skrives, naar d eller t findes (skrives) i Stammen, ellers ikke.

Undtagelser: a) Stumt d udelades mellem n og s og foran sk, naar Ordets Stamme ligger uden for Sprogets Grænse — Grænse, Kraans, Panser, Pinsc, Ransel, Skaanse, klaske, Kusk, Pisk, plaske, Sveske, tysk, — derimod Handsel, standse, Brændsel, Vindsel, -lands, hundse, hundsk, bondsk, fjendsk, mindst, mindske (mindre), bidsk, jydske, gridsk, Gødske, gødske, tradske (træde), vadske, Vædske, vædske, (vaad, væde), og naturligvis under Bøjning: Mands, Lands, Sinds o. s. v.

Anmærkning. Selvfølgelig maa d udelades mellem n og s og foran sk i saadanne Ord, hvor d eller t ikke findes i Stammen: Dans, Frynse, Glans, glinse, granske, (grant), træsk, Lanse, lense, Linse, Prins, Provins, Sans, sansc, ænse, kysk, læske, mæske, smiske.

b) Foran en Afledningsendelse, der begynder med t, gaar et foregaaende d over til t: gotte sig, stritte, lytte, støtte, flittig, vittig. Der skrives *hvidte eller hvitte, *tidt eller tit. — Under Bøjning beholdes altid det stumme d foran t: haardt, hvidt, mødte, mødt, stødte, stødt, vidt, bandt, fandt, holdt. — Der skrives Fedt, fedte, Kridt, kridte, Krudt, lidt, mildt, Ridt, Midte, Skridt, skridte. Derimod skrives mat, mæt, Ritmester og Bræt, Flertal: Brædder — i enkelte Sammensætninger Brætter. (Ligeledes skrives Skilt, Felt).

c) Stumt d efter l og n beholdes i samme Omfang som nu, selv om d eller t ikke findes i Stammen: Alder, huld, Huld, Guld, skulde, vilde, Stald, holdt!, voldsom, Mand, Mund, Hund, Land, Mynde, Hind, Hinde, kunde, Handling, Myndling, mundtlig, iblandt. — Der skrives kullet, skaldet, sprælle, Mylder, myldre. (Bold, Flertal: Bolde, udtales i Almindelighed med lydende d).

Eksempler paa stumt d: bedst, sidst, Bidsel, Færdsel, Skærmydsel, fodse, Gods, hidse, Kabuds, Klods (men klos paa). kradse, Lods, lodse (men en Los (Dyret), at give los, at losse), Palads, Plads, pludselig, pludskæbet, pudse, Puds (men lille Pus, pusle), ride, Smuds, spids, Stads (men Fjas, Spas), spadserer, Sejlads, Stillads, Strabads, Struds, Studs, studs, Trods, Vindsel, ødsel — verdslig — Snedker (snide, snitte) — Bødker. Ligeledes skrives Gidsel, Kreds, Kryds, Lidse, splidse, Tidsel, Tudse.

Eksempler paa Ord, hvor stumt d bør udelades: besk, fælles, gnisk (Gnicr), i Gære, hisse (hejse), Karusse, Plys, Trisse, trisse — skønt, endskønt, — Søskende. Der skrives *Bajads eller Bajas, *fraadse eller fraase, *Kyrads eller Kyras, *Morads eller Moras, *Tru(d)sel (nu sædv. Trusel, eller Trussel).

18. Q ombyttes i danske Ord med k.

19. X ombyttes i danske Ord med ks, f. Eks. seks, seksten (udtales sejsten).

20. Medlydsfordobling foran anden Medlyd bortfalder — Døtre, sikre, mudre, ofre, tapre (men naturligvis: attraa, Baggrund, Uddrag, Bredde, Vidde, Trolddom, — men Lærdom, af lære). Medlydsfordobling finder Sted mellem Selvlyde, hvoraf den første er kort og betonet; j, v fordobles dog ikke. Eksempler: Labber,

Gedde, vædde, Skrædder, Daddel (Frugten, men Dadel), Flaaddet, Voddet, Spiddet (men: Smeden, Budet, Spydet m. m.), skaffe, Brygger, Smakke, Lolland, Skellet, Brylluppet, fornemmelig, taknemmelig, Lammet, vænne, narre, Glasset, sætte; men eje, Ravet. Der skrives *Blusel eller Blussel, *Trusel (se § 17) eller Trussel. — Efter lange Selvlyde finder Medlydsfordobling Sted: a) af det haarde g i Ordene: Drægge, dægge, Hæggen (ogsaa med blødt g: Hægen), Læggen, Lægget, Plaggen, Skægget, Væggen, Æggen (kan ogsaa udtales kort), Ægget; b) i Ordene Næbbet, otte, sjette, Sotten, Ætten (kan ogsaa udtales med kort æ).

21. Til Vejledning ved fremmede Ords Skrivemaade anbefales følgende Regler.

I. a) C beholdes for S-Lyd, ligesaa stunt c efter s, og for K-Lyd foran et andet c, der lyder som s. Ellers skrives k for c. (Centrum, Scene, Accent, Vokal, Konsonant).

b) Q og x ombyttes i almindelig brugte Ord med henholdsvis k og ks.

c) I almindelig brugte Ord ombyttes ph med f (Filosofi, Fysik, Sfære, Sfinks), th med t (Teater, Teologi), rh med r (Rytme), ch = ~~X~~ med k (Katekismus, Kor, Kirurgi, Kemi, Orkester, Skema, Skisma). Derimod beholdes ps (Psykologi); dog kan skrives Salme eller *Psalme.

d) I oprindelig tyske Ord ombyttes z med s (sire, vansire, sitre). Ellers beholdes z (Zone, Zenit).

e) Om Brugen af sch mærkes følgende: 1) Findes ved Siden af Formen med sch en Form med sk, fortrækkes denne. Saaledes i græske Ord (se c); ligeledes i Ord af andre Sprog, som Droske, Blansket, Mansket, Marskandiser, Skaberak, Skak, Skakt, Skalotteløg, Skatol, Skellak. Ellers 2) beholdes sch i tyske Ord, som Frosch (paa en Violinbue), Gletscher, rutsche (og paa samme Maade Bratsch). Der skrives Bolsjer. 3) I Ord af Fransk (se II) og Engelsk ombyttes sch med de i disse Sprog brugelige Betegnelser (ch, sh, f. Eks. Punch, Sherif, Shirting. Dog skrives Sjal, sjippe. 4) I Ord af andre Sprog (navnlig ikke-europæiske, eller saadanne europæiske, som ikke tilhøre vor Sprogæt) ombyttes sch med sh, f. Eks. Dervish, Janitshar, Pasha, Shah, Sheik, Shiit, Shaman, Shibolet, Kashmir, Rustshuk, Kamtshatka, Shat-el-Arab. Dog skrives Kautsjuk, Sjako, Sjakal, sjakre og (som nu ogsaa sædvanligt) sjofel.

f) Ord som Intelligens, Potens, Finanser skrives uden t mellem n og s.

g) W bruges i Ordene Whig, Whisky og Whist (og i en Sammensætning som Wienervogn); ellers skrives v.

II. I franske Ord, selv om de ere almindeligt brugte, beholdes den franske Lydbetegnelse, naar i Udtalen særlig franske Lyde (j, g, ch, ll, gn) forekomme; dog bortfalder sædvanligt det stumme e i Enden af Ordene. Ligeledes beholdes Lydbetegnelserne au, eau, ay, oy, oi, ei, ou, e=ø, u, en, em, on, ti, ç, stumt h, stum Endekonsonant. De franske Accenter kunne beholdes. Eksempler: jaloux, Jalousi, Chaussé, Broche, Galoche, Fetich, Toilet, Geni, gentil, Nation, Rayon, loyal, Teint, Prestige, Revu, Emballage, brouillere, Bataille, Vignet, Chenille, Entré, Atelier, Buffet, Façon, Niche, marchere, Malheur, Gêne, Tête, Tantième. Om c og q se ovenfor I. a) og b). Derimod skrives i Almindelighed for de franske Lydbetegnelser ai og eu henholdsvis æ og ø. — f. Eks.: Karantæne, Inspektør. Støder c med K-Lyd i et fransk Ord umiddelbart sammen med en anden fransk Lydbetegnelse, da maa man, naar Ordet bruges paa Dansk, enten ogsaa ombytte denne eller beholde c — f. Eks. Kupé eller Coupé, men aldrig Koupé.

III. I Indlyd af fremmede Ord anvendes Medlydsfordobling i Reglen ikke, uagtet Selvlyden er kort og betonet, naar den ikke findes i det fremmede Sprog (Artikel, Titel, Skrupel, Krønike, Tyfus o. s. v.); dog undtages Ord, hvori Fordoblingen er bleven almindelig Brug, som Kammer, Nummer, Kaffe. Derimod fordobles en i fuldt betonet Stavelse staaende Endemedlyd foran følgende Selvlyd uden Hensyn til Skrivemaaden i det fremmede Sprog: Politikken, Botanikker (Flertal af Botanik, forskelligt fra (en) Botaniker), Institutter, Eremitter, Atrapper, Paragraffer, Konsoller o. s. v. (men Buffeter o. desl., hvor Medlyden ikke udtales, og Bassiner o. desl., hvor vi udtale n som ng). Har Stavelsen kun Bitone (som i Konsul, Punktum, Leksikon), anvendes Fordobling ikke undtagen i enkelte Ord, hvori den er bleven almindelig, som Biskopper, Omnibusser. (Medlydsfordobling efter ubetonet Selvlyd beholdes i Reglen, naar den findes i det fremmede Sprog (Allé, Ballon, abonnere, Buffet o. s. v.); dog skrives enkelt Medlyd overalt, hvor Brugen har indført det: Bajonet, Kanel, Karbonade, Pomade, Paryk, traditionel m. m. Afvigende fra den fremmede Form skrives Mytteri).

Fremmede Ord, der er fuldt optagne og indgaaede i Sproget og i Udtalen have tabt de fremmede Lyde, skrives efter Sprogets almindelige Regler: Ansjos, Kaptajn, Kontor, Løjtnant, nervøs, Tempel, Ur, Trone. — Dog ombyttes aldrig ch, g, j eller ti med sj (undt. Ansjos).

7. Den 1. Maj modtog Rektoratet fra Ministeriet følgende **Lov af 12. April d. A. om Lønninger for Rektorerne og Lærerne ved de lærde Skoler samt ved Sorø Akademis lærde Skole og Opdradelsesanstalt.**

§ 1.

a. For Rektorerne ved de lærde Skoler, herunder indbefattet Rønne Skole, der omdannes til en lærd Skole, er den almindelige aarlige Lønning 4,200 Kr., stigende hvert 5te Aar med 400 Kr. indtil 5,000 Kr.

Der tilstaaes Rektoren ved Metropolitanskolen et aarligt Tillæg af 400 Kr.

Desuden tillægges der samtlige Rektorer fri Bolig eller en Godtgørelse derfor i Penge.

b. Overlærernes aarlige Lønning er 3,000 Kr. og stiger hvert 5te Aar med 300 Kr. indtil 4,200 Kr. Ved Beregningen af Overlærernes Alderstillæg beregnes Vedkommende den Tid til Gode, i hvilken han maatte have staaet som Adjunkt paa ældste Lønning, dog ikke ud over 5 Aar.

c. Adjunkternes Lønning er 1,800 Kr. og stiger hvert 3die Aar med 200 Kr., til den har naaet 2,400 Kr. og derefter hvert 3die Aar med 300 Kr. til 3,000 Kr.

Ingen kan udnævnes til Adjunkt, før han i et Aar har været konstitueret som saadan, og efter 2 Aars Konstitution skal han enten have fast Ansættelse eller fratræde Stillingen. En Undtagelse gælder for de ved Lovens Ikrafttræden ansatte Time-lærere med fast aarligt Honorar, for saa vidt som disse efter et Aars Tjenceste som Time-lærere umiddelbart kunne udnævnes til Adjunkter.

d. For Adjunkterne beregnes Tjenestalderen med Hensyn til Alderstillæg og Efterløn fra deres Konstitution i Embedet. Dog skal den Tid, hvori en Adjunkt umiddelbart før Konstitutionen maatte have fungeret som Time-lærer med fast aarligt Honorar ved en Statsskole eller umiddelbart før Ansættelsen ved en lærd Statsskole maatte have udført en i Art og Omfang tilsvarende Lærergerning ved en privat lærd Skole, komme ham til Gode ved Beregningen af hans Alderstillæg, dog ikke ud over 6 Aar.

Ved en Rektors eller Lærers Forflyttelse til Sorø lærde Skole fra en anden Skole, eller omvendt, beregnes Alderstillægget efter den samlede Tjenestetid i det paagældende Embede. Det samme gælder for Rektoren og de fast ansatte Lærere ved

Herlufsholm Skole, naar de gaa over i de offentlige lærde Skolevæsens Tjeneste.

Bestemmelserne i Lov af 14de April 1852 angaaende Skolen i Rønne ophæves.

§ 2.

Fordelingen af Overlærerpladserne ved de enkelte Skoler bestemmes af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet, dog at der ved enhver lærd Skole skal være i det mindste een Overlærer.

Det hele Antal af Overlærere maa ej overstige Trediedelen af Adjunkternes. Antallet af Adjunktpladser forhøjes fra 82 til 93.

§ 3.

Til Honorarer for Inspektorer og for Tilsyn med Skolebibliotekerne ved de lærde Skoler fastsættes en samlet Sum af 6,000 Kr.

§ 4.

Til Peddlerne ved de lærde Skoler stilles til Ministeriets Raadighed en samlet Sum af 7,200 Kr.

§ 5.

a. Rektoren ved Sorø lærde Skole og Opdragelsesanstalt lønnes som Rektorerne ved de lærde Skoler med et Tillæg af 800 Kr. til Lønningen. Derhos tilstaas der Rektoren fri Bolig samt til Bestridelse af Udgifterne ved Brevveksling og andet Skriveri i Skole- og Opdragelsesanstaltens Anliggender en aarlig Godtgørelse af 400 Kr.

b. Overlærerne og Adjunkterne lønnes ligesom Lærerne ved de lærde Skoler. Desuden tillægges der ligesom hidtil saavel Overlærerne som Adjunkterne fri Bolig, de sidste dog kun for en ugift, eller, for saa vidt Bolig in natura ej kan anvises, en Godtgørelse derfor i Penge, Overlærerne af 500 Kr. aarlig og Adjunkterne 200 Kr. aarlig.

c. De ved Sorø lærde Skole ansatte 3 Kunstlærere lønnes med 1,700 Kr. aarlig, hvorhos der for hver 3 Aars Tjeneste tilstaas et Tillæg af 200 Kr.; dog kan Lønningen ikke overstige 2,700 Kr. Desuden tillægges der dem fri Bolig, eller, for saa vidt Bolig in natura ej kan anvises dem, en Godtgørelse derfor af 400 Kr. aarlig.

§ 6.

Tilsynet med Eleverne ved Akademiets Opdragelsesanstalt besørges af 5 af Akademiets Lærere, af hvilke i det mindste 3

skulle bo i selve Opdragelsesanstalten. Disse sidste nyde i Vederlag for de særegne Forretninger, der ere dem paalagte, hver 200 Kr. aarlig samt fri Bospising og Vadsk, hvilke Emolumenter skulle oppebæres in natura. Naar en tilsynsførende Lærer bor uden for Opdragelsesanstalten, tillægges der ham en aarlig Godtgørelse af 400 Kr. For Udførelsen af de Forretninger, der ere overdragne til en af Adjunkterne som Inspektor ved Skolen, fastsættes et Honorar af 300 Kr. aarlig.

§ 7.

Til Honorarer for Tilsyn med Akademiets Bibliotek og Samlinger i Sorø samt for Lægehjælp fastsættes en samlet Sum af 1,520 Kr.

§ 8.

For Pedellerne ved de lærde Skoler afkortes, for saa vidt de paagældende Bestillingsmænd ere gifte, 5 pCt. i deres Lønninger for at anvendes til Enkeforsørgelse. Hel eller delvis Fritagelse for denne Afkortning kan imidlertid finde Sted, for saa vidt det for Finansministeren godtgøres, at der paa anden betryggende Maade er sikret Enken for Livstid en aarlig Indtægt. Anvendes det afkortede Beløb til at sikre Enken Overlevelsere i vedkommende af Staten garanterede Forsikringsanstalt, skal Tegningen af saadan Overlevelsere finde Sted under samme Vilkaar, som ifølge Loven af 5te Januar 1851 gælder med Hensyn til de af Embedsmænd for deres Enker tegnede Overlevelsere.

Af den almindelige Skolefond godskrives Pedellerne et til 5 pCt. af deres Lønning svarende Beløb, der med Rente og Rentes Rente til 4 pCt. aarlig anvendes til Forsørgelse for vedkommende Bestillingsmand selv. Det saaledes opsparede Beløb bliver imidlertid inddraget til Fordel for Skolefonden, naar Bestillingsmanden opnaar pensionsberettiget Ansættelse, naar han afskediges af en ham tilregnelig Aarsag eller frivillig udtræder af Statstjenesten, samt naar han dør; dog kan der i sidste Tilfælde, for saa vidt han maatte efterlade sig umyndige Børn, deraf tilstaa disse Understøttelse til deres fyldte 18de Aar.

Indtil anderledes ved Lov bestemmes, fastsættes de nærmere Regler med Hensyn til Gennemførelsen af de ovenstaaende Bestemmelser angaaende det i Lønningen afkortede og det af Skolefonden tilskudte Beløb af Finansministeren.

§ 9.

Denne Lov træder i Kraft den 1ste April 1892.
Hvorefter alle vedkommende sig have at rette.

8. Endelig er **vedrørende den fysiske Samling** den 27. Maj igennem den fysiske Normalsamling i Kjøbenhavn modtaget nedenstaaende „Cirkulære til de lærde Skoler og Realskoler“ af 22. Maj d. A.

Efter Forslag fra Inspektionen for Skolernes Samlinger af fysiske Apparater har Ministeriet ladet den ved Cirkulæret af 10de November 1881 autoriserede Fortegnelse over disse Samlingers Indhold underkaste forskellige Ændringer, i hvilken Henseende det herved meddeles Skolernes Bestyrelser til fornøden Iagttagelse, at den nedenstaaende Fortegnelse bliver at følge ved fremtidige Anskaffelser af Apparater til Brug ved Undervisningen i Naturlærens forskellige Underdiscipliner:

Mekanisk Fysik.

1. Maalestok med Nonius.
2. En Vægtstang til Paavisning af de forskellige Ligevægtsstillinger og Ligevægtsbetingelser.
3. Trekant og Polygon til Læren om Tyngdepunktet.
4. Dobbeltkegle med Skraaplan.
5. En Skaalvægt paa Stativ, der kan benyttes som hydrostatisk Vægt.
6. Et Sæt Vægtlodder fra 100 Gr. til 5 Ctgr. og en Samling Vægtlodder med Kroge.
7. Et Stativ med forskellige Tridser.
8. Et Apparat til Læren om Vinden.
9. Skraaplan med foranderlig Højde.
10. En Skrue i Møtrik (Skruen som Maskine).
11. En Centrifugalmaskine med flere Apparater saasom Ramme med Kugler, Glaskugle med Vand, Apparat til at vise Jordens Fladtrykning m. m.
12. En Centrifugalbøjle paa Fod.
13. En Boyles Ventil.
14. Apparat til Læren om Bundtrykket Pascals Vaser (Haldat).
15. En Turbine.
16. Samkvenhavende Rør.
17. En Libelle.
18. Archimedes Skrue.
19. Archimedes Cylinder med Hylster.
20. Et Par smaa Vægtfyldeflasker.
21. Nicholsons Flydevægt.

22. Barometerrør til Torricellis Forsøg.
23. Et Kvægsølvbarometer.
24. Et Aneroidbarometer.
25. Mariottes Rør paa Stativ.
26. En Cylinder med Stempel til Paavisning af Lufttrykket.
27. En Cartesiansk Djævel i Glas.
28. En Luftpumpe med Tilbehør, Klokke, Magdeburgske Halvkugler, Luftvejningsflaske, Blæresprængningsglas, paa hvilket ogsaa et fyldt Barometerrør kan anbringes, samt Apparat til at vise Faldet i det lufttomme Rum.
29. Et togrenet Rør med Gummikugle til at vise Vædskers Vægtfylde ved Lufttrykket.
30. En Sugepumpe.
31. En Trykpumpe med Vindkedel.
32. Forskellige Hæverter og et Tantalusbæger.
33. Nogle Haarrør.

V a r m e.

34. Apparater til at vise Udvidelsen af faste, flydende og luftformige Legemer.
35. Apparat til at vise to Metaller forskellige Udvidelse (sammennittet Staal og Messingstrimmel).
36. Et Termometer med 3 Skalaer.
37. Nogle Termometerrør til Fyldning.
38. Termometer med Vand om Kuglen.
39. Franklins Kogerør og en Vandhammer.
40. En lille Kolbe til at vise Kogning ved lavt Tryk.
41. Wallastons Kryofor.
42. Et Par Barometerrør til at vise Trykket af mættede Dampe.
43. Et Destillationsapparat med Svalerør og Forlag.
44. Et simpelt Termometer, hvis Kugle kan omvikles med Bomuld for at vise Afkøling ved Ætherfordampning.
45. Leidenfrost's Skaal.
46. Apparat til at vise forskellige Overfladers Udstraaling og Absorption (Leslie's Tærning).
47. Gennemskaaren Model af en Dampmaskine.
48. August's Psychrometer.
49. Kogestativer med Trefod, Sandbad og Lampe.

M a g n e t i s m e.

50. To Magneter med Ankre.
51. En lille Hestekomagnet.

52. En Deklinationsnaal.
53. En Inklinationsnaal.
54. En Stang af blødt Jern, som let skifter Poler.

Gnidningselektricitet.

55. En Glasstang, en Lækstang samt en Ebonnitstrimmel med Haandtag.
56. Nogle elektriske Penduler.
57. Et Fordelingsapparat. Lodretstaaende Metalstang med 3 Hyldemærskugler ophængte i Metaltraade.
58. Et Elektroskøb med Kondensator og Kollektorplade.
59. Et Elektrofor.
60. En Elektrisermaskine med Tilbehør, elektrisk Mølle, elektrisk Dans, elektrisk Klokkespil samt en Isolerskammel.
61. Apparat til Paavisning af Elektricitetens Sæde.
62. En Franklinstavle med forskydelige Belægninger.
63. En Leidnerflaske med Udlader.

Galvanisme.

64. Et Glas med en Kobber- og en Zinkstrimmel (Volta's Element).
65. Galvaniske Elementer efter eget Valg. Dog et Bunsen's Element.
66. Et Vandadskillelsesapparat.
67. Et Glas med 2 løse Platinblade til Kobberudfældning og Polarisation.
68. En Elektromagnet og en Magnetiserspiral, hvis Vindinger ere afpassede efter de Elementer, man benytter.
69. En Multiplikator med astatisk Naal.
70. En elektrisk Motor.
71. Et elektrisk Ringeværk.
72. Et Telegrafapparat med Nøgle.
73. En lille Glødelampe paa Stativ.
74. Kulspidser til det elektriske Lys.
75. En termoelektrisk Bøjle.
76. Et Induktionsapparat.
77. En magnetoelektrisk Induktionsmaskine.
78. Et Par Telefoner og en Mikrofon.

Foruden de ovenfor nævnte Apparater, som skulle forefindes ved enhver eksamensberettiget Skole, undlader man ikke at anbefale Skolerne tillige, saa vidt det er dem muligt, at anskaffe følgende:

En simpel Atwoods Faldmaskine med hørlige Pendulslag.
 En Mariottes Stødmaskine.
 Et Apparat med Møllevinger til Paavisning af Luftens
 Modstand.
 Et Blandingskalorimeter.
 Maksimum og Minimumstermometer.
 Daniell's eller bedre Regnault's Fugtighedsmaaler.
 En lille Influenselektriskmaskine.
 Et Leidnerbatteri med Henley's Udlader.
 Apparater til Læren om Elektrodynamik (Ampères Stativ).
 En lille Ruhmkorffer med Geisslerske Rør.
 En Dynamomaskine.

Tillæg til Afsnit III.

Den 9. Maj meddelte Ministeriet, at det paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 5. s. M. havde behaget Hans Majestæt Kongen efter Rektor H. H. Lefoliis derom indgivne Andragende paa Grund af Alder i Naade og med Pension at entledige ham fra 19. Avgust d. A. at regne samt derhos at benaade ham med Dannebrogsmændenes Hæderstegn; og under 8. Juni meddelte det fremdeles, at det paa dets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling under 7. s. M. havde behaget Hans Majestæt Kongen allernaadigst at udnævne Overlærer ved Roeskilde Katedral-skole Dr. phil. Heise til Rektor for Viborg Katedral-skole fra 19. August d. A. at regne.

Udsigt
 over
Afgangs- og Aarsprøven
 i
 Viborg Katedralskole og dens
 Forberedelsesskole
 1892.

Frøedagen d. 10. Juni.

8—12. 6. Kl. spr.-hist. Afdl. *Latinsk Version.*
 mat.-natrv. Afdl. *Aritmetik.*
 4. Kl. *Aritmetik.*

Lørdagen den 11. Juni.

8—12. 6. Kl. *Dansk Stil, bnd. Opg.*
 4. Kl. *Dansk Stil.*

Mandagen d. 13. Juni.

8—12. 6. Kl. spr.-hist. Afdl. *Fransk Stil.*
 mat.-natrv. Afdl. *Geometri.*
 4. Kl. *Geometri.*

Tirsdagen d. 14. Juni.

8—12. 6. Kl. *Dansk Stil, fri Opgave.*

(Tirsdagen d. 14. Juni.)

- 8—12. 4. Kl. stud. Afdl. *Latinsk Stil.*
Rlafdl. *Praktisk Regning.*
4—8. 4. Kl. Rlafdl. *Engelsk Version.*

Onsdagen d. 15. Juni.

- 8—12. 6. Kl. mat.-ntrv. Afdl. *Projektionstegning.*
4—8. 6. Kl. mat.-ntrv. Afdl. *Beregningsopgave.*

Tirsdagen d. 21. Juni.

8. 6. Kl. **Historie** (Overhøringen
aabnes med Nr. 6).
12. 4. Kl. Rlafdl. **Historie** (1).

Onsdagen d. 22. Juni.

9. 6. Kl. mat.-natrv. Afdl. **Matematik.**
8½. 4. Kl. stud. og Rlafdl. **Matematik** (4; 2).
12. 6. Kl. mat.-natrv. Afdl. **Fysik.**

Lørdagen d. 25. Juni.

8. 6. Kl. spr.-hist Afdl. **Fysik** (8).
12. 4. Kl. Rlafdl. **Fysik** (1).
4½. 4. Kl. Rlafdl. **Dansk.** (1).
5. 6. Kl. **Dansk og Oldnordisk** (4).

Fredden d. 1. Juli.

9. 6. Kl. **Fransk** (5).
1. 4. Kl. Rlafdl. Priv. Kr. T. Chr. Chr. J.
Fransk (2).

Lørdagen d. 2. Juli.

- 8—11. 5. Kl. *Dansk Stil, bunden Opgave.*
3. stud. Kl. *Fransk Stil.*
3. Rlkl. *Regning.*
2. stud. Kl. *Latinsk Stil.*
2. Rlkl. *Engelsk Version.*
11—2. 5. Kl. spr.-hist. Afdl. *Latinsk Version.*
5. Kl. mat.-natrv. Afdl. *Geometri.*
3. stud. og Rlkl. *Aritmetik.*
2. stud. og Rlkl. *Regning.*

Tirsdagen d. 5. Juli.

8. 6. Kl. **Engelsk** (2).

(Tirsdagen d. 5. Juli.)

- 8—11. 5. Kl. spr.-hist. Afdl. *Fransk Stil.*
 5. Kl. mat.-natrv. Afdl. *Beregningsopgave.*
 3. stud. og Rkl. *Dansk Stil.*
 2. stud. og Rkl. *Dansk Stil.*
 1. Kl. *Dansk Stil.*
 Kl. b. *Dansk Diktat og Genfrtll.*
 Kl. a. *Regning.*
9. 4. Kl. Rlafdl. **Engelsk** (2).
10. 4. Kl. stud. Afdl. **Tysk** (4).
- 11—2. 5. Kl. *Dansk Stil, fri Opgave.*
 3. stud. og Rkl. *Geometri.*
 2. stud. Kl. *Fransk Stil.*
 1. Kl. *Regning.*
 Kl. b. *Regning.*
 Kl. a. *Dansk Dikt. og Gjenfortll.*

Onsdagen d. 6. Juli.

8. 6. Kl. **Tysk.** (1).
- 8—10. 5. Kl. spr.-hist. Afdng. *Naturlære.* (7).
- 8—11. 5. Kl. mat. Afdng. *Aritmetik.*
 4. Kl. spr.-hist. Afdng. *Fransk Stil.*
 3. stud. Kl. *Latinsk Stil.*
 3. Rkl. *Engelsk Version.*
- 9¹/₂. 4. Kl. Rlafdlng. **Tysk.** (1).
- 10—1. 2. Rkl. og stud. Kl. *Naturhistorie.* (7; 7).
- 11—2. 5. Kl. mat.-natrv. Afdng. *Projektionstgng.*
- 12—2. 1. Kl. *Historie.* (11).
- 4—6. 3. og 2. Rkl. *Dansk.* (1; 2).
 Kl. b. *Religion.* (7).
- 4—7. 5. Kl. mat.-natrv. Afdng. *Geometri.* (15).

Torsdagen d. 7. Juli.

8. 4. Kl. stud. og Rlafdl. **Geografi.** (2; 2).
- 8—10. 2. stud. og Rkl. **Tysk.** (7; 7).
 Kl. a. *Religion.* (11).
- 10—12. 2. Rkl. og stud. Kl. *Historie.* (5; 5).
 Kl. b. *Dansk.* (1).

(Torsdagen d. 7. Juli.)

- 10—1. 5. Kl. mat.-naturv. Afdl. Naturlære. (22).
 4—7. 5. Kl. (Opt.) Historie. (18).
 3. Rkl. og stud. Kl. Geografi. (6; 8).
 1. Kl. Dansk. (3).

Fredagen d. 8. Juli.

8. 6. Kl. spr.-hist. Afdl. Latin. (7).
 8—10. 5. Kl. Tysk. (14).
 Kl. a. Naturhistorie. (9).
 8—11. 3. Rkl. og stud. Kl. Aritmetik. (1; 11).
 10—12. Kl. b. Tysk. (2).
 10—1. 3. stud. og Rkl. Historie. (7; 5).
 1. Kl. Geometri. (19).
 4—6. 2. stud. Kl. Latin. (1).
 4—7. 5. Kl. mat.-naturv. Afdlg. Aritmetik. (9).
 3. stud. og Rkl. Naturhist. (10; 7).
 1. Kl. Religion. (20).
 5. 4. Kl. stud. Afdl. Priv. T. Chr. J. Græsk.
 (2).

Lørdagen d. 9. Juli.

8. 6. Kl. spr.-hist. Afdlg. Græsk. (3).
 8—10. 5. Kl. Engelsk. (1).
 1. Kl. Tysk. (9).
 10—12. Kl. b. Geografi. (5).
 11—2. 3. Rkl. og stud. Kl. Tysk. (3; 5).
 4. 4. Kl. stud. Afdl. Priv. J. Kr. T. Chr. Latin.
 (1).
 4—6. 5. Kl. spr.-hist. Afdl. Græsk. (5).
 Kl. b. Fransk. (9).
 Kl. a. Geografi. (7).
 4—7. 1. Kl. Aritmetik. (17).

Mandagen d. 11. Juli.

8. 4 Kl. stud. Afdl. Fransk. (3).
 8—10. 3. stud. Kl. Latin. (1).

(Mandagen d. 11. Juli.)

- 8—11. 2. stud. Kl. og Rkl. Aritmetik. (9; 1).
 1. Kl. Geografi. (13).
 10—12. 2. og 3. Rkl. Engelsk. (1; 2).
 4—6. 2. stud. og Rkl. Geografi. (6; 6).
 Kl. b. Historie. (3).
 Kl. a. Dansk. (1).
 4—7. 5. Kl. Fransk. (15).
 3. stud. og Rkl. Geometri. (13; 3).

Tirsdagen d. 12. Juli.

- 8—10. 2. Rkl. og stud. Kl. Fransk. (4; 2).
 Kl. a. Historie. (5).
 8—11. 1. Kl. Naturhistorie. (15).
 8—12. 5. Kl. Dansk og Oldnordisk. (11).
 10—12. 3. stud. og Rkl. Fransk. (4; 4).
 1. Kl. stud. Afdng. (Latin). (1).
 4. 4. Kl. Rl.- og stud. Afdng. **Naturhistorie.**
 (1; 3).
 4—6. 2. stud. og Rkl. Religion. (11; 6).
 1. Kl. Rlafdng. Engelsk. (7).
 4—7. 5. Kl. spr.-hist. Afdng. (Latin). (3).

Onsdagen d. 13. Juli.

8. 4. Kl. stud. Afdl. **Historie.** (1).
 8—10. 3. Rkl. Naturlære. (6).
 Kl. b. Naturhistorie. (6).
 8—11. 1. Kl. Fransk. (5).
 10—12. 3. stud. Kl. Græsk. (2).
 Kl. a. Tysk. (3).
 10—1. 2. Rkl. og stud. Kl. Geometri. (3; 10).

Torsdagen d. 14. Juli, Kl. 5 Eftm., holdes Skolens Aarsfest til Kundgørelse af Prøvernes Udfald, hvorefter Sommerferien begynder.

Mandagen d. 4. Juli holdes Optagelsesprøven baade for Forberedelsesskolens Vedkommende og for dem, der efter Forberedelse udenfor Skolen ere indmeldte til en af de 4 nederste Klasser i Katedralskolen, og **Prøven begynder ufravigelig Kl. 8.** 3 Disciple, der skulle prøves i Historie til 5. Kl., blive prøvede efter 5. Klasses Overhørelse i vedkommende Fag, som ovenfor er antydet ved Mærket „Opt.“

Undervisningen aahnes igen i det ny Skoleaar **Fre-**
dagen d. 19. August Kl. 8.

Til at overvære de mundtlige Prøver og Aarsfesten indbydes Disciplenes Forældre og Foresatte saa vel som enhver som helst, der ellers maatte have Sind til at følge med Skolen og dens Gerning,

Rektoratet for Viborg Katedralskole, d. 17. Juni 1892.

H. H. Lefolii.

